

A11.
36.040

LICIAN COSTIN

MĂRGĂRITARELE BANATULUI

(MARE COLECȚIE DE FOLKLOR)

DIN POPOR ADUNATE ȘI POPORULUI REDATE

INSTITUT DE ARTE, GRAFICE „CĂRTEA ROMÂNEASCĂ” SUC. TIMIȘOARA

567

8R-1

C-17

LUCIAN COSTIN

37 36040

MĂRGĂRITARELE BANATULUI

(MARE COLECȚIE DE FOLKLOR)

DIN POPOR ADUNATE ȘI POPORULUI REDATE

EDIȚIA I IN 3000 EX.

CUPRINSUL:

I. CANTECE	VI. LEGENDE
II. BALADE	VII. DATINI ȘI CREDINȚE
III. DESCÂNTECE	VIII. OBICEIURI
IV. STRIGATURI LA JOC	IX. POVEȘTI
V. CIMILITURI	X. GLUME, ANECDOTE

302.590 ✓

•U•

567

BIBLIOTECA CENTRALĂ
A REGIUNII BA. A.

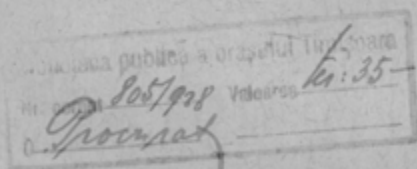
INSTITUT DE ARTE GRAFICE „CARTEA ROMANEASCA” SUC. TIMIȘOARA.

859.44 - 18

859.44 - 34

271.3 (498.44)

859.44 - 7

Folklorul bănăţean

— Consideraţiuni generale —

Cine cutreieră satele bănăţene pe Valea Timişului, a Bistrei, Almăjului, Caraşului, Bârsavei, ori regiunea Lugojului şi întreg Torontalul, şi se va opri niţel ici şi colo, cu greu se va despărţi de superbeile manifestaţii ale sufletului şi graiului bănăţean.

Înainte de toate ochiu-ţi se ţintuieşte de acea discretă armonie a colorilor în portul bănăţean; cămaşa albă ca zăpada prinde de minune cu celelalte colori ale opregului, salbei, etc. E aci în Banat un adevărat cult al compoziţiei colorilor şi podoaba unei case, chiar la oraşe, nu sunt covoarele persane ci bogatele şi frumoasele tăşături şi broderii bănăţene. În această privinţă, cred eu, că Bănăţenii sunt în fruntea tuturor celorlalte provincii. Dar de unde vin toate acestea, câte le vede ochiul nostru? Toate sunt o vie şi neclintită dovadă, cum e sufletul bănăţeanului şi cum se manifestă dânsul.

Dela ochi trec la ureche. În toată seara, pe cărări, pe uliţi, la clacă, la chefură, la jocuri urechia-ţi prinde cele mai gingaşe cântece, doine, romane de o varietate nebănuită poate până astăzi. Cu cântecul pe buze dela leagăn până la cele mai adânci bătrâneţe, astfel e bănăţeanul! Din acest cult al cântecului au luat fiinţă cele mai straşnice fanfare, cele mai impozante coruri ţărăneşti, cele mai dulci şi mai frumoase melodii, arii populare, pe cari le cunoaşte în bună parte toată ţara. Cine n'a auzit de corul lui Vidu? Şi acest cor — nu e un cor ţărănesc, e al intelectualilor. Dar câtă vervă, câtă coloratură e direct din sufletul şi graiul ţăranului!

Astfel s'a intronat în toată viața intelectuală dela orașe — sufletul țaranului, mai tare și mai durabil în manifestatii decât „clasicismul“, ce i-a făcut loc Zezirului dela țeară. Astăzi suflă în orașele bănățene acest curent răcoros, sănătos și binefăcător al țaranului, acest curent a înviorat masele dela orașe și muzica bănățeană reprezintă cu prisosință adevăratul sentiment al bănățeanului.

O doină depe răzor, din zăvoi o preferă bănățeanul celei mai delicioase piese ale cutărui compozitor. Un cântec ce răsună pe un colț de stâncă ori prin lunci — același cântec intră cu cinste și demnitate în saloane. Iată gloria artei populare, una și aceeași pe buzele ciobanului ca și a cântărețului din cutare sală de concert!

La aceste toate mai contribuie următorii factori: mândrețta naturii, contrastele frumoase ale bucuriei și tristeții, sentimentul erotic în toată varietatea lui, sufletul cald și înțelegător, care-i împrumută repede bănățeanului accesibil note de umor, claritatea și tonalitatea cuvintelor etc. Contrastele le adaptează bănățeanul într'un tot armonic — și aci e meșter, dânsul are o cheie foarte potrivită pentru porțile aurite ale imperiului artei.

În această reverie de tonuri, colori și varietăți ale sufletului are folkloristul să privească cu ochiu-ager, cu urechea înțelegătoare și cu inima plâpândă larg deschisă! Fiecare pas trebuie să-l facă cu atenție, nimic să nu-i scape din vedere, să nu-l înșale aparențele, în toate are de găsit ceva — folkloristul are să adune ca și o albină, să cearnă și să distingă valorile pentru a reda țării mărgăritarele ascunse în pieptul sateanului — comorile satelor noastre. Acest avânt al folkloristiceii a chemat la viață curente sănătoase și în literatura cultă.

Îndeosebi popoarele latine și cele slave i-au dat o mare atenție folklorului. Iar Românii au deasemenea o vastă literatură folkloristică ajungând astăzi la o fază de înflorire, iar nume mari de folkloriști și-au cucerit locul de onoare în literatura noastră. Fiecare provincie contribuie cu comorile ei folkloristice: Bucovina, Moldova și Ardealul stau, după părerea mea, cu cele mai multe contribuții, apoi urmea-

ză Muntenia, Oltenia, Basarabiei și Banatului îi revin momentul de învioreare și dezgropare a imenselor comori nebănuite încă.

Și acu alte câteva considerațiuni generale despre folklorul bănățean. Cam dela anul 1900; deci cu 25 de ani înainte, se poate vorbi despre un început serios al cercetărilor folkloristice în Banat. Atunci apar nume ca Simion Mangiuca, Emilian Novacovici, apoi Iosif Popovici, Avram Corcea, Vasile Popovici, apoi Dim. Cioloca, Iuliu Vuia și alții, dar în fruntea tuturor stă veteranul folklorist al Banatului Gheorghe Cătană (învățător în Brebul, jud. Caraș-Severin). Pelângă colecțiile de folklor se află fărmituri de studii folkloristice. Inceputul acestor studii prinde să se accentueze în zilele noastre. Datorit acestor studii va apare în curând și „Glosar de cuvinte dialectale din Banat” de L. C., un prețios material filologic, cu care se va îmbogăți Dict. Acad. Rom., dicționar despre care astăzi puțin se mai aude (din lipsa de fonduri!).

A vorbi ceva despre folklorul bănățean, înseamnă a-i privi și diferitele laturi, întregul mozaic, forma și fondul.

Incep cu **Cântecele**:

Ca și în celelalte provincii îi revine și în Banat locul de frunte poeziei erotice. Dorul, ochii, buzele, mersul, portul mândrei, durerea despărțirii, tra și amărăciunea află și creiază cele mai expresive, gingașe versuri de un profund fond artistic și într-o formă ușoară, impecabilă; ambele adaptate tonalității cu adevărată măiestrie. În astfel de versuri inima palpită ușor și cadența e smulsă din suflet cu tactul bine măsurat, natural, ca d. ex.:

„Dragu-mi-i bădița nalt
Că sărută desmerdat,
El s'apleacă de ești mică
Și în brațe te ridică.
Dar bădița mititel
Mi-i urît și fug de el,
Că cu nasu 'n brâu te 'mpunge
Și cu gura nu te-ajunge”.

(Cântec din Gârbovăt
Valea Almăjului)

Baladele sunt foarte multe publicate și iarăși multe încă ce n'au văzut lumina tiparului: până acu au publicat Gh. Cătană, Avram Corcea, Emilian Novacovici, Iosif Popovici, iar proxima colecție inedită a subsemnatului va ieși în scurtă vreme de sub tipar. Observ că în balade sunt foarte bogați Bănățenii — apropierea Dunării, luptele cu Turcii, luptele vitejilor bănățeni și acelor sârbi, au un număr mare de creațiuni în balade și legende. De aci au urmat și alte consecințe: influențe slave vădite în balada bănățeană.

Descânțele. Asemenea ș descânțele sunt într'un număr considerabil. Faptul acesta se explică ușor, fiindcă tot omul își are betesugul său, și pentru orice boală ori ispită are bănățeanul descântecul potrivit, izvorât dintr'un instinct nedefinit al misticismului și credințelor oculte.

Nu e provincie, care să-i întreacă pe Bănățeni în varietatea acestui gen. Astfel întâlnim descânțele de: Diochi, izdat, de plesnit, de argint viu, de mânătură, de întors, de junghiu, de stomach, de muma pădurii, de spurcăciune, de dragoste (vrajă), de bubă, de durere de cap, apa sfinților, Sfânta Vinere, de betesug, de moroi, de urcior, de somn, etc., etc.

În aceste descânțele dăm de superstițiile poporului în cel mai larg sens, unde forțele naturii, oamenii răi și buni, animalele, duhurile rele au fiecare un rol bine definit ca spirite bune și spirite rele; toate însă se ținesc cu biruința spiritului bun. De ex.:

„Fugi izdate,
Blăstămate,
Că din gură îți grăii,
Cu ai *) te-am cusut,
Cu tămâie te tămâiai,
Cu peria te periai,
Cu pieptenu te pieptănai,
Cu lopata te luai.
În mări te aruncai,
Porcii te mâncară.
Porcii te sfârticară.
Leac să-i fie
Sfântă Mărie.

(Desc. din com. Cuntoare,
Valea Almajului).

Bocetele. Din acest gen puțin se cunoaște astăzi, fiindcă folkloriștii i-au dat prea puțină atenție. Subsemnatul are din acestea o colecție însemnată, inedită bineînțeles. Caracteristica generală a bocetelor e felul cum se desparte bănățeanul la moarte de ai săi, de acest pământ. Din toate transpiră frumoasele calități ale sufletului bănățean, când cel mort — prin graiul „bocitoarelor” — își ia adio contemplând cu filosofia-i sănătoasă indefinitul altei vieți, a acelei cerești. Din cauza frumuseții redau aci un astfel de bocet:

Soția moartă către bărbat.

...Vină al meu soț prea iubit,
Ce rămâi acu mâhnit,
Vină, vină și mă vezi,
Că de aici mă depărtez.
Eu cunosc și știu prea bine:
Cât am trăit eu cu tine,
Am putut să te măhnesc
Și prea multe să-ți gresesc.
Ci mă iartă acu pe urmă
Când traiul nost' se curmă,
C'amândoi n'o să mai fim,
Că de toate acu ne despărțim.

(Bocet din Brebul,
județul Caraș-Severin).

Bănățeanul glumeț, posac, cu umor foarte sănătos se manifestă parte în „Orațiile de nuntă”, dar în-deosebi în „Chiuituri”.

În chiuituri e dânsul meșter, cu o ironie fină, plăcută. De ex.:

„Mândruliță, lelița mea,
Ardeleana știi juca,
Cu suveica nu știi da.
Printre ște și fuștei
Trece o iapă 'mpiedicăță,
Prinare ște și fuștei
Trece o scroafă cu porcei”.

Ori în:

„Mă'nsurai, luai muiere,
Îmi luai mama mamei mele.
Când o văd la ușa surii,

Parcă văd muma pădurii;
Când o văd la foc lucrând,
Parcă văd urșii jucând“.

În colecția de vr'o 150 de chiuituri (și câte se vor mai adauga la acest număr), câte le-a adunat subsemnatul, se va putea oricine orienta (când va ieși colecția de sub tipar), că bănăteanul e foarte accesibil ca să-i dezlegi limba, la cel mai mic gest îți răspunde la joc ori la chef cu o chiuitură potrivită, adesea la moment improvizată.

Cimiliturile sunt deasemenea foarte numeroase, din motivul că bănăteanul își distrează fantazia sa aruncând o cimilitură după alta spre a gădili și a râde de mintea altuia; el râde mult cum se năcăjește unul, care caută înzădar dezlegarea cimiliturii. Toate cimiliturile sunt exclusiv produsul țaranului. De exemplu câteva:

Am un grajdîu roșu și cai albi.
(Gura și dinții).

Când e ziua cea mai lungă?
(Când n'ai ce mânca).

Cine intră mai întâi în biserică?
(Chela).

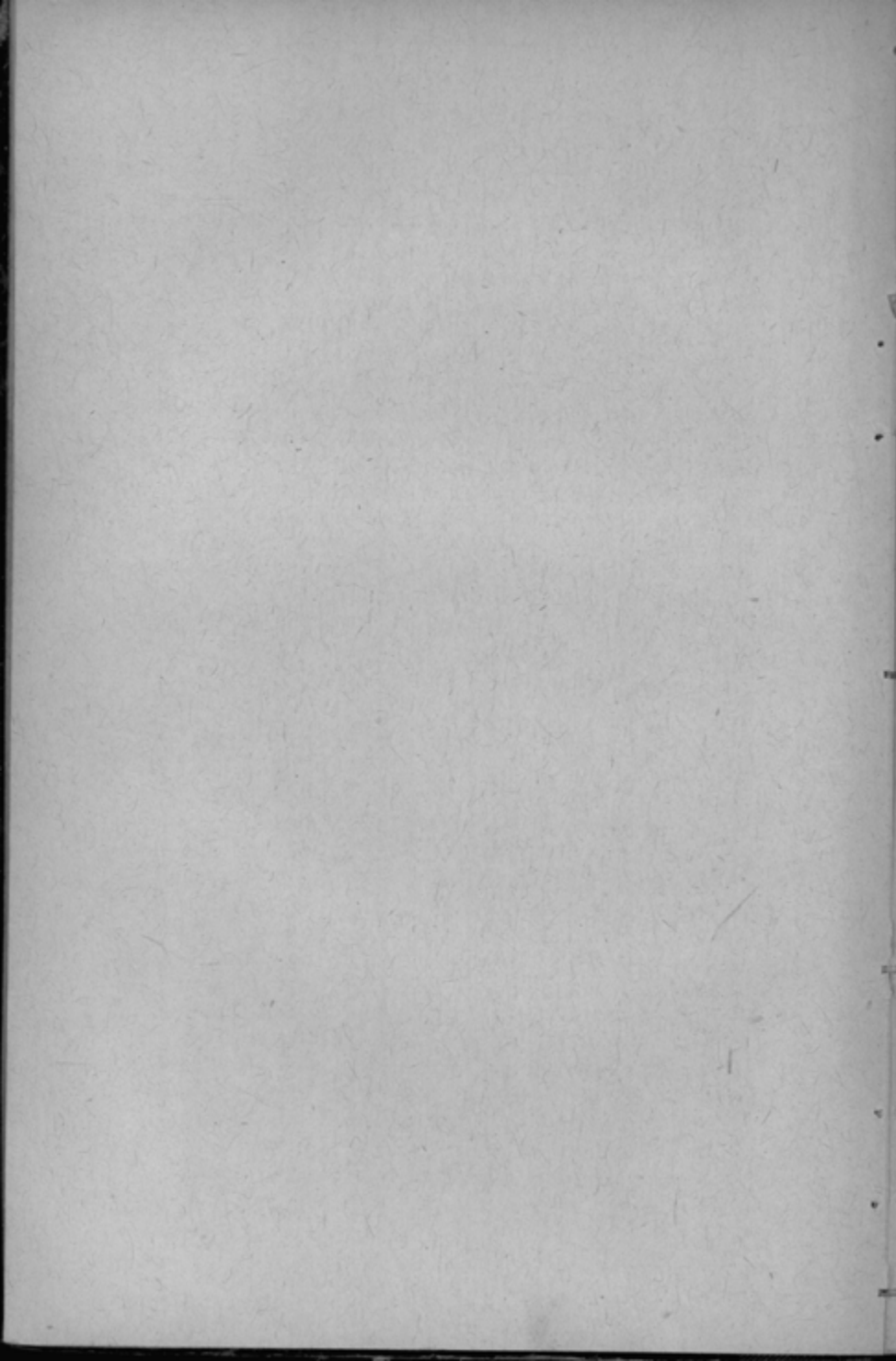
În „**Povești**“ se reoglindește spiritul bănăteanului cu cunoscuta-i vioiciune și nu prezintă varietăți provinciale; deci astfel le vedem, cum sunt în genere și la celelalte provincii. Toate au însă nuanțe foarte atrăgătoare și se întregesc cu personaje, animale, duhuri rele și bune în situații cari te mână șir de șir pânăce isprăvești fără răsuflu. Spre final te îndrumă povestitorul cu fel de fel de amănunte. Un adevărat caleidoscop de acțiune principală, acțiuni secundare, în cari destinul veghiază cu încordare pentru dezlegare și eroul principal deregulă iese învingător dacă în decursul acțiunii a suferit din cauza calităților sale bune; invers îl ajunge pedeapsa după multe fapte rele.

Colecții de povești au apărut până acu de Gh. Cătană, Dim. Ciocola și acu va urma o colecție de Lucian Costin.

Despre legende, credinți, obiceiuri, anecdote, istorioare, etc., aş avea aceleaşi cuvinte să le repet, întrucât şi acestea ni deschid orizonturi foarte largi pentru a judeca diferitele calităţi ale bănăţeanului.

Înceind acest articol aş voi încă următoarele să adaug: spiritul bănăţeanului e în funcţiune armonică cu sufletul său în orice manifestare a vieţii, fondul latin sclipeşte printre toate influenţele ca diamantul. Cele mai multe influenţe sunt cele slave suprapuse ici şi colo pe fondul latin — aceasta din cauza vecinătăţii şi a legăturilor slave. Germanii (Svabii), veniţi în masse numeroase în sec. 18. n'au putut ştirbi cu nimic civilizaţia bănăţeanului cu toate manifestările sale, căci din intemperiile vremurilor sufletul său eminent latin a ramas conservativ prin propriile sale comori: literatura poporană, în care sufletul şi-a găsit hrana sa şi n'a trebuit s'o caute în altă parte. Influenţele slave s'au strecurat pe neobservate din cauza duratei prea lungi.

Lucian Costin.

Căntece

Codrule bătrân moșneag.

Codrule, bătrân moșneag,
Mult te au voinicii drag,
Codrule cu frunza rară
Nu te-am văzut de astă vară,
Și mi-i dor frate odată
Să mai văd voinicii roată
Lângă focuri povestind
Și din fluere doinind.

(Auzită dela Ioan Dărăban-
tu Sasca-Montană).

Câte țări în lung și lat.

Câte țări în lung și lat,
Nu-i ca fata din Banat.
Când e zi de sărbătoare,
Ea se gată ca o floare,
Că din plete până 'n brâu
Toată-i spicuri de grâu
Și se 'ncepe la mijloc
Cu brâu roșu de foc,
Din obraji îi pică sânge.
Când o vezi, inima îți frânge,
Când te vede năcăjit
Și la față 'ngălbenit,
Gura ei odată 'ți zice:
Vino 'ncoace măi voinice.

(Auzită dela Nicol. Brânda,
Cornea).

De-ar fi dorul ca o floare.

De-ar fi dorul ca o floare
Să-l port legat la cheptoare,
Să-l desleg când eu aş vrea,
Eu de dor n'aş mai zăcea.
Doru-i floare din grădină,
Cine-l poartă, greu suspină
Şi suspină pân' ce moare
Şi inima tot îl doare.
De-aş putea din piept să-mi scot
Inima cu dor cu tot,
S'o trimit în pieptul tău,
Să vezi mândră dorul meu,
Să te doară şi pe tine
Inimioara ca pe mine,
Să suspini şi zi şi noapte
Şi s'oftezi până la moarte.

(Auzită dela Maria Ciurcea,
Greovat).

Câtă boală-i pe sub soare.

Câtă boală-i pe sub soare
Nu-i ca dorul arzătoare,
Că dorul unde se pune,
Face inima cărbune.
Câtă boală-i pe sub lună,
Nu-i ca dorul de nebună,
Că dorul unde se lasă,
Lacrărilor face casă.

(Auzită dela B. Bosco,
Mărcina).

De cine dorul se leagă.

De cine dorul se leagă
Nu mai poartă mintea 'ntreagă,
De se leagă de-un voinic,
Nu lucră vara nimic;

De se leagă de-un fecior,
Se zăuită ¹⁾ de topor;
Când se duce la pădure,
Se zăuită de săcure;
De se leagă de-o fetiță,
Se zăuită de furchiță ²⁾;
De se leagă de-o nevestă,
Își zăuită lucru 'n casă.

(Auzită dela T. Sârbu, Prigor).

Măi bădită depărcior.

(Variantă).

Măi bădită depărcior
Nu-mi trimite atâta dor
Pe pârâu și pe izvor,
Pe gurile tuturor.
Trimite mai puținel,
Vino bade tu cu el,
Că eu-s fată dezmerdată,
Cu dorul nu-s învățată,
Și is fată tinerea.
Dorul nu ți-l știu purta.

(Auzită dela Ioan Stoianovici,
Dognecea).

Frunză verde de gorun.

Frunză verde de gorun,
Ieși mândruțo până 'n drum,
Câteva vorbe să-ți spun.
Frunză varde creang' de nuc,
Ieși mândro că mă duc.
Frunză verde de măr dulce,
Stai neico, nu te duce,
Numai muica să se culce,
Apoi ies la gură dulce.

(Auzită dela I. Borchescu, Bor-
lovenii-Vechi).

*) Cuvintele însemnate cu cifre sunt
explicate la sfârșit.

Somnu-mi-i și mor de somn.

Somnu-mi-i și mor de somn
Și n'am unde să adorm.
Că portile îs toate 'nchise
Și lămpile toate stânse.
Numai la mândruța 'n vale
Arde un pic de lumânare.
Eu mă dusei la mândra
Ca să-i clatin fereastră.
Dară parcă am fost cam beat,
Că prea tare am clătinat
De bărbatul s'a sculat
Și pe mândra a 'ntrebat:
Măi muiere, măi nevastă,
Cine bate la fereastră?
Taci bărbate și te culcă,
Nu-ți face singur nălucă,
Că o fi mâta lu vecina,
Ori a lui soruica Lina!
Dără măi muiere, măi urgie,
Mâta n'are pălărie.
Ci o fi, o fi mârtaclu.
Pe-amândoi lua-v'ar dracu.

(Auzită dela Nicolae Birdean.
Dognecea).

Sus e lună, jos e nor.

Sus e lună, jos e nor.
Badea-i dus la târg cu dor,
Jos e nor și sus e lună,
Badea n'are voie bună.
De-aș ști bade c'ai veni,
Drumul ți l-aș șindili, ¹⁾
Tot cu șindilă de fag
Pân' la noi bădită 'n prag;
Frunză verde matostat,
Maică rău m'ai blăstămat
Să n'am prânz fără de plâns
Nici hodină de ajuns.

Nici amiaz' fără necaz.
Să mai trag pe câte am tras
Și să mor în țări străine
Unde nu cunosc pe nime.
Fără lumină de ceară.
Fără om din a mea țară.

(Auzită dela Nicolae Ardelean,
Cărbunari).

De cine mi-i dor și drag.

De cine mi-i dor și drag,
Nu-mi face tină în prag,
Iar de cine mi-i urât,
Face-mi tină până 'n gât.
Cât îi fata de micuță,
Fură banii din olcuță.)
Și ia cârpă la feciori
Ca s'o joace 'n sărbători.
Ochișori ca la badea,
Doamne, nu mai poți afla.
Numa'n târg la Seghedin
La un fecior de Român,
Că și el i-a cumpărat
Dela badea meu din sat.

(Auzită dela Nicolae Muntean,
Cărbunari).

De aș ști cânta ca cucu.

De aș ști cânta ca cucu,
Nu m'aș mânca eu cu lucru:
Aș zbura din creangă 'n creangă
Și-aș cânta lumea cea largă
Pân' la mândra mea cea dragă:
Și-aș mânca frunză și iarbă,
Aș zbura lin și ușor
De i-aș duce al meu dor

Netezindu-mi penele
Și mândrii sprâncenele.
Foicică trei granate,
Dragostea nu se mai face
Nici din mere nici din pere,
Nici degete cu inele,
Ci din ochi și din sprâncene
Și din buză subțirele,
Mușcare-ar neica din ele
Ca dintr'un fagur cu miere
Să-i treacă de dor și jele.

(Auzită dela Pavel Brăilă,
Răcăldia).

Cucule, pasăre mică.

Cucule, pasăre mică,
Cântă'n codru fără frică
Și zboară prin crâng de fag
Și-i cântă mândrii cu drag,
C'asa zice și mierla
Că am mândră frumoșea.
Frunză verde din doi fagi,
Fost-am mândruțo dragi
Și cine ne-o despărțit,
N'aibă loc nici în pământ,
N'aibă nici cuie la cruce,
Nici la groapă cine-l duce.

(Auzită dela Nicolae Lungu,
Măidan).

Păltinior cu frunza lată.

Păltinior cu frunza lată,
Mare ți-i umbra rotată,
Ori mă lași un cias subt ea
Să ogin cu mândra mea.

— Nu zic ba,
Dară nici nu te-oiu lăsa,
Ti-o fi mândra tinerea,
Rău mă tem că m'oiu usca.

(Auzită dela Irina Banaduc,
Petnic).

De ți-s dragă, badeo dragă.

De ți-s dragă badeo dragă,
Dacă toată lumea-i largă,
Inșală-ți murgul și aleargă
Și-ți caută alta mai dragă,
Fată cu cosița neagră,
Că părul meu e gălbiniu,
Sânt drăguță tuturor,
Tuturor voinicilor,
Și la mari și la mai mici
La o lume de voinici.

(Auzită dela Eufemia Goanță,
Șopotul-Nou).

Apucai pe Sasca 'n vale.

Apucai pe Sasca 'n vale,
Mă 'ntâlnii c'o fată mare.
Bună cale, fată mare,
Nu dai gura de vânzare?
Am avut-o și-am vândut-o
La un june fără mustată,
Care știe strânge 'n brață.

(Auzită dela I. Voin, Șopotul-Vechiu).

Cântă păsăruica 'n iaz.

Cântă păsăruica 'n iaz,
Mândra moare de necaz.
De necaz și de urât
C'a remas făr' de iubit
Și-a remas singură 'n sat
Ca cucul pe ciot uscat.
Cine dracu a mai văzut
Cioară neagră cu albeată,
Fată mare cu mustată?
De-ar avea fetele minte,
Când oiu muri să mă cânte,
Că destul vinars li-am dat
Și pită de cumpărat
Și gură de sărutat.
Asta-i mândra cu păpuci,
Mândra cu buzele dulci,
Asta-i mândra, ține-o doamne,
Noaptea joacă, ziua doarme.
Mândrulița cu ochii verzi,
Când se /jură să n'o crezi,
Când ea zice zău și zău.
Atunci te /mintе mai rău.
(Auzită dela Ilie Cotârlă,
Oravița-Română).

Sus în vârf de brădulet.

Sus în vârf de brădulet
S'a oprit un șoimulet;
El se uită drept în soare
Tot mișcând din aripioare.
Jos la trunchiul bradului
Crește floarea fagului,
Ea de soare se ferește
Și de umbră se lipește. —
Floricea dela munte,
Ieși din umbră, din tulpină,
Să-ți văd fața la lumină,
Eu am pus în gândul meu
Pe-o aripioară să te ieu.

Să mi-te port prin soare.
Pân' te-oiu face roditoare. —
Șoimulet duios la grai
Du-te 'n cale, mergi cu bine.
Făr' a te gândi la mine.
Că lumea-i încăpătoare
Pentr'o pasere și-o floare.

(Auzită dela M. Preda, Ora-
vita-Română).

Asară și alaltă sară.

Asară și alaltă sară
Mă culcai pe iarbă afară.
Mă culcai pe-o ierbujină
Așteptând mândra să vină.
Așteptând am adormit
Și mândra n'a mai venit.
Auzi mândro ori n'auzi
Ori nu vrei să te răspunzi!
Ba eu badeo bine aud.
Dar nu pot să mă răspund.
Că-i măicuța lângă mine.
Nu pot eu ieși la tine.
Că măicuța nu mă lasă
Să ies sara pe fereastră.
Ci m'a pus să cern făină
Și mi-a dat o sîtă deasă
Ca să nu mai ies din casă.
Eu luai una mai rară
Și tot ieșii la tine afară.

(Auzită dela Iosif Novacovici,
Gârbovăt).

Bate vânte, bate.

Bate vânte, bate în apus de soare
Și-i spune nevastei că dorul mă omoară.
Apoi vânte dragă bate și 'napoi
Că iar aicea te aștept cu dor.

Și vântule dragă, du-te lin și o întreabă
Ori n'o fi doară pe moarte beteagă;
De trei luni de zile eu de ea nu știu,
Dar nici ea de mine, ori de mai mi-s viu;
S'apoi dragă vânte, uită-te 'mprejur
Și ține bine minte, copiii mei cum dorm.
Vino iut' și-mi spune tot ce ai văzut,
Adă-mi și copiii, că mor, să îi sărut,
Apoi vânte dragă, dac'oi mai trăi,
Pentru acest bine îți voiu multămi,
Voiu deschide ușa și fereastra
'Iară să mai vii în casa noastră.

(Auzită dela Pavel Popovici-
Sasca-Montană).

Mândrută cu casa 'n colț.

Mândrută cu casa 'n colț
Nu-ți da gura la nărozi,
Ci mi-o dă tu numai mie,
Dacă vrei bine să fie.
Pe socacul ¹⁾ mândrii trec,
Cu nimica nu m'aleg,
Că de-aș ști că m'aș alege
De opt ori pe zi aș trece.
Mândră a dracului să fii,
Când mă 'nvățași a iubi,
Tinerel, fără de mustată
Mă 'nvățași a strânge 'n brațe.

(Auzită dela I. Ciorman,
Vărădia).

Frunză verde mărăcine.

Frunză verde mărăcine,
Vai și amar, amar de mine,
Nu știu ziua când se face,
Ca 'n mormânt lumina-mi zace;

Părăsit eu stau în drum,
Nu văd lumea nicidecum,
Nu văd lume, nu văd soare,
Nu văd mândre fetișoare.
Incotro dau să mă 'ntorc,
Ochii mei de plâns se storc.
Incotro mă învățesc,
Intuneric tot găsesc.
Cine trece pe cărare,
Nu treacă cu nepăsare,
Că lumea-i amăgitoare
Ca o floare trecătoare,
Ca o apă curgătoare.

(Auzită dela Gheorghe Faur,
Oravița-Română).

Auzit-am auzit.

Auzit-am auzit
Că se face o moară 'n vânt,
Macină aur și argint
Să se strângă fetele,
Fetele, nevestele;
La neveste-i gura dulce
Și nime nu s'ar mai duce,
La fete-i gura amară
Și se strânge multă țară.

(Auzită dela Sofia Râncu, Șopotul-Nou).

Frunză verde golopăr.

Frunză verde golopăr,
Dragu-mi-i drăguțul băl,
Dragu-mi-i și cel ocheșal,
Că-l cunosc sara pe păr,
Că îi păru ca un fir
Și ca puiu 'n trandafir
Și gura-i pahar de vin.

(Auzită dela V. Stepanescu—Golet).

Ceriu-i mare, stele-s multe.
Ceriu-i mare, stele-s multe.
Și mai mari și mai mărunte.
Dar ca luna nu-i nici una
De mare și luminoasă.
Nici ca mândra de frumoasă.
Taci inimă nu-mi jăli.
Mult în lume nu oiu îi.
Oiu trăi o zi și două
Și oiu trece ca și-o rouă.
Mult mă 'ntreabă inima
Ori mi-i dor de cineva.
Eu i-am spus inimii mele.
Nu mi-i dor decât mi-i jele.
Câte stele sânt pe cer
Toate până 'n ziuă pier.
Numai dorul mândrii mele
Niciodată nu mai piere.
S'a băgat în sân la piele
Asupra inimii mele.
Du-te, du-te dorule,
Du-te călătorule,
Legănat pe vânt de sară
Pân' la mine în țară.
Am avut și eu odată.
O mândruță dezmiardată.
De-o trăi să i te 'nchini
Cu mult dor de prin străini.
Dar de-o fi mândruța moartă,
Dorule să plângi la poartă,
Și din lacrimile mele
Să răsară viorele
Vioarele înflorite
Din dragoste odrăslite.

(Auzită dela N. Terfaloagă,
Iablanîța).

Mândra mea de astă vară.

Mândra mea de astă vară
Mă roagă s'o iubesc iară,
Dar eu nu-s fir de săcară
S'o iubesc a doua oară.

Pus-am gând și jurământ
Să n'o mai iubesc nicicând,
Dar inima mă 'ntoarnă
S'o iubesc până la toamnă,
Dela toamnă încolea
Iubiasc-o cine vrea.
Cine n'are nici un dor.
Trăiește 'n lume ușor.
Dar eu am două doruri grele,
Dorul meu și-al mândrii mele.
Dorul meu îl pot purta,
Dar al mândrii nu îl prea,
Peste multe dealuri vine
Și s'ascunde 'n sân la mine.

(Auzită dela M. Birdeanu,
Dognecea).

Frunză verde trei lămâi.

Frunză verde trei lămâi,
Drag' mi-a fost mândra dintâi.
Drag' mi-a fost și cam amară
Că m'a ținut mult pe-afară;
Buzele mi s'au uscat
Fluerându-i pela gard.
Frunză verde de săcară,
Eu mai cerc și mâne sară,
Doar o ieși mândra afară,
Două vorbe să-i vorbesc.
Două vorbe tănuite,
Să mă țină mândra minte.
Cum trăiam noi înainte.
Ști tu mândră cum trăiam,
Dintr'un măr ne săturam,
Dintr'un măr și dintr'o pară,
Făceam cina într'o sară.
Dar acum s'avem cu sacul,
Nu ne-am da unul la altul.

Dă doamne să mor astsară,
Dimineata să 'nviu iară,
Să văd lumea cum trăește.
Pe mândra cine o iubește.

(Auzită dela Gh. Crăciunescu,
Iablanita).

Mândruța cu ochii mici.

Mândruță cu ochii mici
Ce mă faci să vin pe aici,
Nu îți pare rău de opinci;
Nici de-opinci nici de curele
După buze subțirele.
Auzita-mi din bătrâni
Că nu-i bun gardul de spini,
Nici mândruța din vecini.
Ci-i mai bun din scânduri late
Și mândruța de departe.
Frunză verde de mărar
Dragu-mi-i neica sumar ¹⁾,
Că-mi dă pâne din ceșilă ²⁾
Cu slaină ³⁾ de a bătrână.
Mult mă mir și mă gândesc.
Cum pe lume mai trăiesc.
Frunză verde lemn uscat,
Astă noapte am visat,
Mândro, că te-ai măritat.
Am visat iarbă mărunță,
M'ai chiebat mândro la nuntă.
Mi-ai trimis pe-un pup de-alun
Să viu să te cunun.
Mă dusei de-o cununai,
Și eu paru ⁴⁾ ridicai
Să trăiești mândruțo bine.
Să n'ajungi ziua de mâne.

(Auzită dela Vladucean S.,
Plugova).

Trandafir frumos chitat

Trandafir frumos chitat,
C'o mândră m'am sărutat.
Dar are mare păcat
Că prea rău m'a fermecat,
C'am zăcut o vară 'n pat.
Trandafir mândru 'nflorit,
O mândruță am iubit,
Dar pră puțin n'am murit.
Că de dor
Mulți feciori mor
Și de drag
Mulți feciori zac.

(Auzită dela Pavel Miclea,
Maidan).

Zice lumea, zice țara.

Zice lumea, zice țara
Că mi-a dat neica căpara ¹⁾,
Dar eu jur că nu mi-o dat,
Că nu-i neica așa bogat;
N'are casă, nici moșie,
Numai până 'n pălărie
Și-aia e pe datorie.

(Auzită dela L. Liuba, Mehadia).

Știi tu mândro...

Știi tu mândro, știi tu, știi,
Când eram noi doi copii
Și sedeam pe pajiste
Și vorbeam de dragoste.
Mândro, ochisorii tăi
Mi-au mâncat bănuții mei;
—Las' să-i mănec măi neicută
Că i-a fost gurița dulce. —

Lelițo ochisorii tăi.
Bine seamănă cu-ai mei,
De ce nu ar semăna
Când tot una-i inima.

(Auzită dela Gh. Drăgulescu,
Plugova).

Năcăjit ca mine nu-i.
(Variantă)

Năcăjit ca mine nu-i,
Numai puiu cucului,
Când îl lasă muma lui
În mijlocul codrului,
Golășel și micucel,
Golășel și fără pene.
Ar zbura, n'are putere.
De aș ști cânta ca cucu,
Nu mi-aș mai căuta de lucru,
Că de lucru-i toată vara,
De iubit îi numai sara.

(Auzită dela Irina Banaduc,
Petnic).

La birtu drăgostos.

La birtu, la crucea naltă,
La mândruța sprâncenată,
Joacă hora, nu înceată.
Vine lumea fărmeacă.
Vinu-i bun, măsura-i mare,
Beau voinicii pe 'ntrecare,
Nu se 'ndeamnă să se ducă.
Până noaptea îi apucă.
Cine trece, se oprește,
Cine vede, nebunește.
Vinu bea, punga golește
Și nime nu se căiește..

Cine vine cu patru boi,
Se duce numai cu doi,
Cine vine călare,
Se duce cu șeaua 'n spinare,
Iar cine pe jos vine,
Bea tot ce are la sine
Și se duce gol cu bine
Și joară că iar mai vine.
(Auzită dela I. Bololoi, Dalboșet).

Sus la munte neaua ninge.

Sus la munte neaua ninge,
Jos pe sate piatra bate,
La mândra nu pot străbate
Că-s ușile încuiate;
Încuiate cu lăcate,
Cu lăcate tot de fier,
Eu mă bag măcar să pier.
N'am perit când am fost mic,
Nici acum că mi-s voinic,
N'am perit când am supt țită,
Nici acum că am drăguță.
(Auzită dela D. Murgoi,
Căvăran).

Auzit-am Joi la moară.

Auzit-am Joi la moară
Că soacră-mea trage să moară,
De-aș ști bine c'ar muri,
M'aș albi, m'aș rumeni,
Opreștile le-aș cerni
Cu gârnat ¹⁾
Dela Belgrad
Cu gălbini ²⁾
Dela Bozovici.
(Auzită dela F. Hanțilă, Cârpa).

Păsăruică de peste apă.

Păsăruică de peste apă,
Spune cucului să tacă,
Să nu cânte așa frumos
Că-i badea mânios,
Mânios și supărat
Că tată-su l-a însurat,
Și a luat fată de bogat.
Fată cu patru boi;
— Asta taică nu-i de noi,
Mai bine una săracă,
Numai ochii ei să-mi placă,
Ochii ei sânt de neghină,
Scoală june dela cină,
Ochii ei sânt de albuș,
Scoală june din culcuș. —

(Auzită dela D. Murgoi,
Căvăran).

Frunză verde de priboi.

Frunză verde de priboi,
Aseară m'au cerut doi.
Eu întreb frunza de nuc,
Ce să fac, ori să mă duc.
Imi răspunse cea de fag
Să mă duc, dacă mi-i drag.
Și-mi răspunse cea de spine:
După tânăr e mai bine.
Eu vin cu el dela fân,
El vine acasă fluerân.)
Și eu pun cina pe masă,
El mă ia la joc prin casă.

(Auzită dela M. Mihuț, Marga).

Mândro, când oiu muri eu.

Mândro, când oiu muri eu,
Să vii la mormântul meu,
Să-ți iei sapă și lopată,
Să strângi pământul grămadă
Și să sameni busuioc.

Să răsară dor și foc,
Alături crucei mele
Să sameni viorele,
Viorele, flori adânci,
Când le vezi, mândro, să plângi.
(Auzită dela M. Mihut, Marga).

Nici să fii neico ca luna.

Nici să fii neico ca luna,
Pe mini nu mai pui tu mâna.
Când mâna pe mini ai pus,
N'am avut minte deajuns,
Dar acuma minte 'mi vine,
Nu te iubesc eu pe tine,
Iubesc unu mai frumos,
Să-mi fie neamul fălos,
Nu te iubesc eu pe tine,
Să-mi fac neamul de rușine.
(Auzită dela R. Ciric, Var).

Dragu-mi-i bădița nalt.

Dragu-mi-i bădița nalt,
Că sărută dezmiardat,
El s'apleacă de ești mică
Și în brațe te ridică.
Dar bădița mititel,
Mi-i urât și fug de el,
Că cu nasu 'n brâu te 'mpunge
Și cu gura nu te-ajunge.
(Auzită dela C. Micicoi, Șopotul-Vechiu).

Sara bună mândro dragă.

Sara bună mândro dragă,
Eu mă duc că-i noaptea neagră
Și muierea acas' mă 'ntreabă
Unde am fost în sat fără de treabă.
— Ba eu treabă am avut,
Drum și cale mi-am făcut
Pân' la mândra s'o sărut. —
Sara bună măi muiere,
Eu mă duc la mândra mea.
Ba, la dracul, măi bărbate,
Că te-or prinde și te-or bate.
Las' că mândra nu-i nebună,
Ea pe mine să mă spună.
Las' că mândra nu-i bolândă
Să mă lase să mă prindă.

(Auzită dela Iosif Blagoe,
Oravita-Română).

Mândra mea s'a lăudat.

Mândra mea s'a lăudat
Că are șurt cu trei foi
Și-un drăguț cu șase boi.
Auzit-am că-i minciună,
C'are șurt numai c'o foaie
Și-un drăguț numai c'o oaie.

(Auzită dela T. Mreja, Feneș).

Frunză verde măgheran.

Frunză verde măgheran,
Mă miram mândră, miram,
Mă miram de ce slăbiam.
Eu nu slăbiam de vr'un rău,
Ci slăbiam de dorul tău.

Când ai ști și ai pricepe
Dragostea de und' să 'ncepe.
Mai lăsa tu mândruliță
Să duc dorul la guriță.
Frunzuliță mărăcine,

Trece un râu și altul vine.
Toate mândră de la tine:
Trece un râu și-o supărare
Și 'mi vine alta mai mare.
Frunză verde de gutâi
Du-te dor unde te mâi
La badea sub căpătâi;
De-o fi badea adormit,
Să-i spui că m'am logodit
Și de-o fi badea culcat,
Să-i spui că m'am măritat.

(Auzită dela N. Ardelean, Cărbunari).

Frunză verde de alună.

Frunză verde de alună,
Mă dusei noaptea pe lună
Să găsesc o floriceică
Care mult inima îmi strică
Și s'o 'ntreb de ce-i 'n grădină.
— Pleacă fruntea și suspină,
Eu mă plec, floarea 'mi răspunde:
Grea jale mă cuprinde,
Arde sufletul și geme, c
Că mă trec fără de vreme.
Trei zile sânt înflorită
Și-apoi cad de vânt pălită.
Suflă un vânt
Mă dă la pământ
Și nime nu mă vede,
Floare sânt, voiu iarbă verde.

(Auzită dela M. Preda, Ora-
vița-Română).

Codrule, frunză rotundă.

Codrule, frunză rotundă,
Lasă-mă puțin la umbră.
— Eu voinice te-aș lăsa,
Dar ți-i mândra tinerea
Și te-i 'ndrăgosti cu ea.
Dute 'ncolo peste mână,
Este o salcă mai bătrână
Și-ți dă umbr' o săptămână.

(Auzită dela T. Toplecean,
Pârvova).

Frunză verde ililie.

Frunză verde ililie,
Mă mână maica la vie
Să culeg o ililie.
Ililie nu găsii,
Ci cu badea mă 'ntâlnii,
Puțină vorbă vorbii.
Blăstămata de vecină
Mă văzu dela fântână,
Ea mă spuse la maica,
Maica spuse la tata,
Tata sări să mă bată.
Ho, ho, ho tată nu da,
Că nu e vina mea,
Ci e vina lu maica
Că m'a făcut frumoasă,
În lapte dulce m'a scăldat
Pe vrăstele viilor
Să fiu dragă junilor,
Junilor, coconilor.

(Auzită dela Elena Epure,
Oravița-Română).

Balade

Miu haiducul.

La curtea lui Ștefan Vodă
Mulți boieri, doamne, se-astrâng 1)
Și toți beu, se veselesc
Și de Miu tot vorbesc,
Că pe Miu să mi-l prindă
Și puțin el să robească,
Mintenas 2) să-l prăpădească.
Dar Ilinca, sora sa
Băutură li aducea,
Multe vase că pocnia.
Dar vezi Domnul Ștefan Vodă
Se scula și așa-i zicea:
Ilincută, draga mea,
Nouă ani, cât m'ai slujit,
Nici un vas nu mi-a pocnit,
Acum cât de puțin îmi siujești.
Toate vasele mi-le pocnești.
Ștefane, Măria ta,
Cu puțin cât te-am slujit
Toate vasele ți le-am pocnit.
Că eu rău am ametit.
Dar Ilinca icleană era,
Că ea domnii-i auzia,
Că de frate-su vorbia,
Poalele le sufulca,
Fuga doamne că miș 3) da,
Pân' la Miu 'mi ajungea.
Dar Miu, doamne, unde era,
Sus în codrul Jiului,
Tot la fagu Miului,
Sub un paltin înflorit
Șede Miu răstăcnit 4),
Tot desculț și desmătat.

Numai cu gujmanul ⁶⁾ în cap.
 Iacă soru-sa sosea
 Și lui doamne, așa-i spunea:
 Auzi Miu, fratele meu,
 La curtea lui Ștefan Vodă
 Mulți boieri, doamne, s'or strâns
 Și toți beu, se veselesc
 Și de tine tot vorbesc,
 Și pe tine să te prindă
 Și puțin să te robească,
 Mintenaș să te prăpădească.
 Ilincută, sora mea,
 D'aia grijă nu avea
 Fără singur Dumnezeu
 Și iar singur capul meu.
 El în podrum ⁷⁾ se băga
 Și-un burduș ⁷⁾ de galbeni lua.
 Și pe soru-sa o cinstea.
 În podrum ea se băga
 Un burduș de galbeni lua,
 Tot galbeni de vânătici,
 Unu de-o mie și cinci.
 El în spate mi-l lua,
 La poiană miș ieșea,
 Un păcurar ⁸⁾ îmi afla
 Și de el că se ruga,
 Oile să i-le dea,
 El un ceas să le păzească,
 Oile să le plătească.
 Păcurarul miș avea
 Câte stele, atâtea miele
 Cu târteie ⁹⁾ cât și ele.
 Cu coarnele de argint,
 Cu lâna până 'n pământ.
 Dar în vârful coarnelor
 Arde piatră nestemată,
 Care plătește țara toată.
 Ia-ți, așterne cucima ta
 Să-ți plătesc eu oile.
 Bani el când îi turna,
 Ca și 'n cer că fulgera.
 Eu cu gazda am pogodit, ¹⁰⁾
 De oiă pierde un mieluşel,
 Eu slujesc trei ani pe el.

De oi u pierde o mielusea,
 Oiu slugi cinci ani pe ea.
 Iată oile le da,
 Miu oile păzea,
 Iată potera sosea.
 — Bună ziua păcurar.
 Multămescu-vă domni mari.
 Ștefan Vodă miș zicea:
 — Nu știi fagu Miului.
 Miului, haiducului?
 — Fagul Miului îl știu.
 Lasă poteriile tale
 Să păzească oile.
 Eu cu tine de să merg,
 Fagul eu să ți-l arăt.
 Prin păduri ei se duceau
 Și din grai așa zicea:
 „Haida domnule mai tare,
 Că de nu dracu te ia”.
 El din gură așa zicea:
 — Ori cine ești dumniata
 De 'mi zici mie așa? —
 Când cucima înlături și-o da.
 Armele îi strălucea
 Ca și 'n cer că fulgera.
 — Caută-ți pașii tăi
 Să nu 'mi calci tu răstărei, ¹¹⁾
 Să nu 'mi strâng eu feciorei. —
 Pe-un răstar ¹²⁾ că miș călca,
 Mică frunză miș lua
 Și în ea că miș sufla.
 De feciori se ocolea,
 Cătră ei așa zicea:
 „Auziți feciorii mei.
 Asta-i Domnul Ștefan Vodă.
 Care nu ni dă de pace
 Să trăim noi cum ne place.
 Nu grăbiți să-l prăpădiți
 Până voi că mi-l ruditi ¹³⁾”.
 El la masă mi-l ducea
 Și pe el mi-l întreba:
 „Ștefane, Măria ta.
 Nouă ani îs mai de zile
 De când sora mea-i la tine.

Nouă ani cât te-o slujit,
Nici un ban nu i-ai plătit.
Iei tu iute de să-mi scrii
O micuță cărticea,
Să trimiți la soră-mea,
Iute sora mea să vină,
Cu un popă mai bătrân,
Care face liturghia
În toată Duminica.
Atunci viața ți-om lua".
— Ștefan Vodă miș scria
O micuță cărticea
Și cu lacrimi o stropea.
Iacă soru-sa venia
Cu un popă mai bătrân
Cu porunca la stăpân.
Miu la masă mi-l punea
Pe-amândoi mi-i cununa
Și acas' drumu că miș da.
Și trăia Miu cum îi place
Și n'avea nimeni ce-i face.
(Auzită dela Avram Mihai,
Câlnic).

Bogdăneasa.

Prin oraș, prin Tarigrad
Umblă, se preumblă
Înășel cel frumoșel,
Dai cu murgul după el,
Tot strigă și chioteste:
Unde-i birtu ăl mai mare,
Birtășița bărbat n'are,
Vinu bun, răchia tare.
— Bogdăneasa cea frumoasă
Scoate capu pe fereastă:
Înășele dumniata,
Vini la mine în cortel,
Vinu-i bun, răchia tare,
Birtășița bărbat n'are.
Înășel mergea,
Calu 'n grajdiu băga
Și la masă s'așeza,

Bogdăneasa îi spunea
Că Bogdan s'o dus
Cu trupa 'n sus,
Că-i trupa 'mpărătească,
Să se prăpădească,
Când la miezdenoapte era,
Bogdan atunci venia,
La fereastă bătea:
Bogdăneasă, doamna mea,
Deschide porțile
Să întru cu oștile,
Adu cheile
Să deschid lăzile
Să-mi plătesc oștile.
— Copii s'o jucat,
Cheile le-o lăpădat!
Bogdăneasă, doamna mea,
Mânca-ți-ar viermii carnea ta,
Fața ta-i de jupâneasă,
Ochii tăi de bestie aleasă,
Ce ți-e părul despletit
Și patul școrbelit! 1)
— Măi Bogdane, domnul meu,
Să-ți ajute Dumnezeu,
La foale 2) m'o durut,
În pat m'am tăvălit
Și patu s'o școrbelit.
— Înășel în sobă tună
Și în ladă-l pitulă,
Cum Bogdan lada deschidea.
Pe Înășel îl găsia
Și din gură așa-i grăia:
Înășele, frate Înășele,
Șezi la masă, nu te teme!
Bogdăneasă, doamna mea,
Adă-mi cina
Mânca-ți-ar viermii carnea ta,
Fața ta-i de jupâneasă,
Ochii tăi de bestie aleasă.
Bogdan pe ea o cătrănea
Și cina o lumina.

(Auzită dela Eugen Feneșan,
Mehadia).

Harimbaşa şi potera.

Colo jos, mai de jos,
Sub codru verde
Micucel foc se vede.
Nu ştiu focu-i potolit
Ori de voinici ocolit,
Tot voinici aleşi pe chici,
Groşi la mână,
Buni de mână.
Harimbaşa calu 'ncăleca
Şi la ei pleca.
Când la ei ajungea,
Iut' de cină îi făcea:
Un berbecu în frigare
Şi o miorită 'n căldare.
Şălboacele le 'ndoia,
Puţin somn somna,¹⁾
Şi urît vis visa.
Iute pe feciori îi scula
Şi visul le povestea.
Poteră venea
Şi cu foc începea.
Care plumb venea,
Turtă se făcea
Şi de pământ cădea.
Veni al mai mic poteras
Lovi Harimbaşa cu plumbu de argint:
Pe sub buric
Şi matele-i vărsa.
El matele în burtă le băga
Şi la mumă-sa acas' pleca.
Când la miezdenoapte
Ii traseră harîngele²⁾ de moarte:
Harimbaşa lu maică-sa 'i zice:
Au nu ți-am spus eu ție
Să deschizi lăzile
Să-ți vezi blăgile³⁾!

(Auzită dela Eugen Feneşan,
Mehadia).

Balaurul.

Intr'o Joi de dimineată,
Pe rouă, pe' ceată
Plecat-au trei surorele
Să culeagă floricele
Să le facă chiticele 1)
Și să facă o cumună
S'o trimeată la-lor mumă.
Două numai astrângea,
Că una îmi rătăcea:
Ea deodată auzia
Un voinic cum fluera.
Dar nu era voinic,
Ci un balaur monstrie 1).
Ea cătră el se ducea,
Când el mi-o vedea,
Cătră ea venia
Și deodată
Peste mijloc mi-o prindea.
Ea pe mumă-sa striga.
Dar mumă-sa n'o auzia.
Când deodată Sfântul Gheorghe
Călare la ea venia,
Balaurul mi-l tăia
Și fata mi-o scăpa.

(Auzită dela M. Preda. Ora-
vița-Român)ă.

Fata Banului din Hațeg.

Un fecior când s'a 'nsurat,
Fată mândră a luat,
Dar o fată de om sărac,
Asta i-a fost pe plac.
Iară după ce-o lua,
Tare rău o muștra
Că nimica n'a adus.
Ba încă-l face și supus.
Și-o muștra și mama lui
Ca și soacra dracului
Și el zău n'o jăluia

Și 'n mânie îi grăia:
Lasă mamă n'o mustra
Că la târg mă voi căra,
Trei curele oiu cumpăra
Și cu una întinde-oi
Și cu alta bate-oi
Și cu-a treia duce-oi
Pân' la târg la Stratuveț,
Că-s nevestele cu pret.
Târgul e în lung și 'n lat,
Ca s'o vândă, a purtat;
Dar nime nu-l întreba
Ce vre cu nevasta sa.
Mândra lăcrămi vărsa ,
Cătră sat se ținea
Și atunci se 'ntâlnea
C'un fecior de neam domnesc.
Ce purta surtuc turcesc
Și ăsta îl întreba:
Doară vinzi nevasta ta?
Iară el îi răspundea:
— Numai dacă-ți va plăcea.
Eu n'o vind că doară-i rea
Și doară că ea nu vrea:
De lucrat ar ști lucra.
Ci m'am săturat de ea.
Dar n'o vrea nici maica mea.
— Spune-mi dară cum mi-o dai
Ca necaz să nu mai ai,
Cu o sută și cinci lei
Și pe-atâtia mărunței.
Cel fecior o cumpăra
Și el banii 'și număra.
Iar nevasta suspina
Și din gură 'i cuvânta:
Grijește bărbate bine,
Cum vrei să mă vinzi pe mine.
De vrei a mă 'ndepărta,
Binē ai face de m'ai da
Dup' un dascăl românesc,
Tie ca să-ți mulțumesc
Și cu el să mai trăiesc.
N'ai tu grijă mândra mea,
C'ai scăpat de soacra rea.

De acu nu-i fi muștrată,
Nici de mamă nici de tată.
Ei cu toții au plecat,
Pe la birturi s'au băgat,
Cu vin bun s'au adăpat.
— De trei zile de când bem
Și noi încă tot tăcem
Care de unde sântem:
Nu cumva să fi tu de-o viță,
Cine ești tu mândruliță!
Fata atuncea îi grăia
Și 'n cuvânt se jăluia:
Eu sânt fata Banului
Din Tara Hategului!
Dar feciorul se uimí,
Depe scaun curând sări.
Neică, neiculița mea,
Tu ești doară sora mea
Și eu 's fecior de-a Banului
Din Tara Hategului,
Vai de noi, sântem doi frați
Și 'n păcate adânc bi
Măi cumnate, sora mea,
Fie iar nevasta ta.
N'o purta tu de vânzare,
Că ea e de viță mare.
Taci trăește tu cu ea,
Soarta ta n'a fi mai grea,
Banii când se vor găta,
Vin' la mine că-ți voi da.

(Auzită dela M. Brânda, Cornea).

Crăișorul.

Fost-a, fost un crăișor,
Tinerel, mândru fecior,
Cum e bradul codrilor
Sus pe vârful munților.
De soție și-a luat
O copilă din cel sat.
Copilița-i româneută,

Toți vecinilor dragută,
Că-i ca floarea câmpului
La lumina soarelui.
Iată lui când i-a sosit
Carte mare de citit
La ce oaste-i de pornit.
Cătră soție așa a grăit:
— Mândra mea, sufletul meu,
Tine tu inelul meu.
Pune-l pe gândul tău,
Când inelu o rugini,
Să știi scumpo c'oiu muri. —
Ea atunci se jăluia
Și din gură așa-i grăia:
— Na-ți năframa de mătasă
Pe la margini cu-aur trasă,
Aurul când se va topi,
Să știi dragă c'oiu muri. —
El pe cal a 'ncălecat
Și pe drum că s'a luat;
Mers-a el pân' la un loc
Și-a aprins un mare foc
În mijlocul codrului,
La fântâna corbului.
Când el mâna 'n sus băga,
La năframă de s'uita.
Inima i se despica:
Bravii mei, ostașii mei,
Și feciori ca niște lei,
Stați pe loc și v'ospătați
Și la umbră vă culcați,
Că acasă mi-am zuitat
Paloșul cel rotilat
Pe o masă aruncat.
Și 'ndărăt el a pornit
Și c'un tânăr s'a 'ntâlnit.
C'un voinic cu calul mic;
Să ai noroc tânăr voinic,
Ce e nou, de unde vii?
— Dacă vrei doamne, să știi,
Dară 'n țară nu e bine
Și vezi doamne-i rău de tine;
Tatăl tău țara a prădat
Și pe mândră ți-a aruncat

Intr'un lac adânc și lat. —
Crăișoru a lăcrimat
Și din gură a cuvântat:
— Na, măi brave, calul meu
De întreabă unde-s eu.
Să-i spui tu că m'am dus
Tot pe malu apii 'n sus
Și să-i spui că m'am zvârlit
Unde apa a bulbucit. —
Tata când a auzit,
Deodată a 'ngrozit.
Toată țara a sculat,
Lacu 'ntreg l-a săpat.
L-au săpat și l-au stârpit
Și copiii sa'u găsit
Amândoi îmbrățișați,
Pe noroi lung culcați
Cu cosița gălbinoară
Și cu fete rumenioare.
Apoi tatăl năcăjit
În mătăasă i-a 'nvălit
Și în racle că i-au pus.
P'urmă pe el l-au zidit
În altar la Răsărit,
Iar pe ușă la Sfântit
Din el iată c'a ieșit
Un brad mândru 'ncetinat
Pe biserică culcat;
Iar din ea o verișoară
Tânăra, frumoșioară
Pe biserică s'a 'ntins
Și cu bradu s'a cuprins.
Tună Doamne și trăznește,
Tună 'n cine despărtește
Pe-un fecior și pe o fată,
Când iubirea e mai dragă.

(Auzită dela M. Brânda, Cornea).

Descân te ce

Vraja.

(Descântec de dragoste).

Bună dimineța rourel de roauă sfântă
De asta nouă.
Mulțămesc mitale N
Frumos și drăgostos,
Tot frumos să fii la toată lumea
Și la tânăr și bătrân.
Să fii spălat și curățat
De toate uriciunile
De toate făcăturile.
Să fii spălat pe față,
Pe brață,
Pe dalba pielită,
Pe galbănă cosită,
Să-mi aduci dragoste și ipostă ¹⁾
De peste mări,
De peste țări,
Pe tavă de argint,
De peste pământ.
Să fie cutare
Spălat și curățat
De toate uriciunile,
De toate făcăturile,
Să-l speli pe cap
De piele de țap,
Pe obraz de necaz
Pe dos de câne podos, ²⁾
Pe foale de piele de oaie,
Pe tălpi de piele de ied.

In buchiță ³⁾
Două ruiță.
In ochișori
Două buți de vin.
La cine goge ochii i-a arunca,
Pe toți i-a înbăta.
Buzele doi faguri de miere,
Cu cine goge va vorbi,
Pe toți îi va îndulci.
In umeri
Doi luceferi,
Lumea și țara
Să se uite în ei.
Pe mânecile
Stele mărunțele,
Se uită N pe rouel de rouă
In sus. Văzu pe Maica Precista;
Cu dragoste l-îndrăgostă
In aur și argint îl suflă,
In papuci galbeni îl încălță.
Mândru în lume și țară îl lăasă.
Harângele trag,
Cucu strigă,
Paserile cântă,
N de toată lumea
Să fie cinstit și iubit,
De cei tineri să fie iubit,
De cei bătrâni cinstit.
Să-mi aduci dragoste ibostă,
Albețe dela împărați și împărătese,
Dela crai și crăiese,
Dela spăii ⁵⁾ și spăioane, ⁶⁾
Dela chinez ⁷⁾ și chinezoane, ⁸⁾
Dela căprar și căprărită,
Dela șumar ⁹⁾ și șumărită ¹⁰⁾
Și dela oameni însurați
Și dela muieri măritate
Și dela juni
Și dela fete mari.

(Auzită dela Cumbria Procoian,
Jupa).

Descântec la neîncetarea ploilor.

Stai ploaie stătătoare
Că te prinde soarele
Și-ți taie picioarele
Cu un mai,
Cu un pai,
Cu săcurea lui Mihai.
Adă mamă druga ¹⁾
Să mulgem pe murga.
Murga dete cu piciorul
Și a spart doar și urciorul,
Urciorul sări în nori,
Norii se sparseră;
Răzbună, Doamne, răzbună
Și fă vreme bună.

(Auzit dela M. Mihuț, Marga).

Descântec de luarea laptelui.

Doamne ajută, Isus Christos!
Să fie descântecul ăsta de folos.
Astă vacă a pierdut laptele ei
Și cine l-a luat cu o mână,
Eu îl iau cu două;
Cine l-a luat cu două,
Eu îl iau cu trei;
Cine l-a luat cu trei,
Eu îl iau cu patru,
Cine l-a luat cu patru,
Eu îl iau cu cinci;
Cine l-a luat cu cinci,
Eu îl iau cu șase,
Cine l-a luat cu șase,
Eu îl iau cu șapte;
Cine l-a luat cu șapte,
Eu îl iau cu opt;
Cine l-a luat cu opt,
Eu îl iau cu nouă;
Cine l-a luat cu nouă,

Eu îl iau cu nouăzecișinouă.
Și el să vină de acolo înapoi,
Că Domnu Christos
Îl dete 'ntru folos.

(Auzit dela V. Popovici, Bucovăț).

Descântec pentru scoaterea goangelor din casă.

Când e lună nouă, o femeie stă la fereastră
și una în casă și zic:

Cea din casă: Lună nouă 'n casă!

Cea de afară: Goangele să iasă!

Cea din casă: Să se ducă a treia casă!

Cea de afară: Acolo să locuiască!

Cea din casă: Să se cuibărească!

Cea de afară: Și să se înmulțiască!

Cea din casă: 'Napoi să numai vină,

Acolo aibă odină.

Cea de afară: Cele mari să ia pe cele mici
în spate

Și așa să se ducă a treia
casă.

(Auzit dela V. Popovici, Bucovăț).

De ceas slab.

Tu ceas slab și cu duh necurat,

Eu pe tine te-am strigat,

În seamă să fi băgat,

Să știi bine

Ce vorbesc cu tine,

Că te mân de astăzi

Să te duci în lume,

Să te duci ca vântul,

Să ocoli pământul,

Că eu am venit mâniaș,

Intunecos,

Cu cuțite ascuțite,
Cu topoare tăietoare,
Să tai ceasul slab,
Să tai duhul necurat.
Cu tămâie te-oiu afuma,
Cu praf de puscă te-oiu pusca.
Ieși și te du
Dela acest bolnav,
Din mâni,
Din vâni,
Din creștet
Până 'n călcâniu.
Nu-i lua sfedea,
Nu-i lua puterea,
Du-te cu sorocul meu,
Cu puterea lui Dumnezeu.
Du-te până 'n Tarigrad
Că te-așteaptă
Patruzeci de tete de 'mpărat.
Beți și mâncați,
Cu ăst bolnav nu îmblați,
Și de nu vă place acolo,
Duceți-vă în munți codri pustii,
În putrezile ²⁾ rădăcinii,
Unde nu-i glas de cocos,
Nici fluerătură de voinic;
Acolo să locuiți
Și acolo, să vecuiți
Cu ăst om să nu mai fiți.
De nu vă place nici acolo,
Atunci duceți-vă
Prin păduri mari,
În mijlocul codrilor,
În crengile cărpinelor,
Că acolo's sfintele
Și vânturile,
Ele-s multe,
Câte flori pe munte.
Să aducă sfedea și puterea
Acel ce a luat-o,
Că eu lor li-oiu da:
Cap pentru cap,
Carne pentru carne,

Sânge pentru sânge.
Și tu duh necurat,
Nu-ți place că te-am mânat?
Atunci ia-te și te du
La muierea
Care Joi sara se leșia
Și cu andreaua prin păr își da,
Implețiți-o, despletțiți-o,
Faceți ce veți vrea,
Grijă nu vă voi avea,
Luați-vă și vă duceți
Unde cal n'o călări,
Fată chica n'o 'mpleți,
De Christos n'o pomeni.
Și de nu vă place acolo,
Luați-vă și duceți-vă:
Pe țărnișii apelor,
În valurile Dunării,
Acolo să vă aruncați
Și să vă înecați,
Față cu ăst om
Să nu mai dați!
Că eu mă rog frumos
De Dumnezeu și Christos,
Îngerii să-l întăriască,
Ceasul slab să-l risipească.
Tu ceas slab și cu duh necurat,
Eu pe tine te iau și te trag,
În mijlocu pământului
Te bag acolo să locuiești
Și acolo să vecuiești,
Unde om viu n'o locui,
Nici cu mine n'o vorbi,
Duhul necurat
Acolo fie băgat.
Domnul Isus Christos
Rămâne la bolnav
De folos.

(Auzit dela V. Popovici, Bucovăț).

Descântec de muroni.

Voi muroni,
Voi drăconilor,
Ce v'ați strâns
Tot muroni și drăconi
Și muroni și strigoni
Și toți în sat
Ați plecat,
Dela ușă la ușă,
Dela casă la casă;
Unde găsiți ușa descuiată,
Fereasta destupată,
Acolo vă băgați,
Acolo strângeți,
Acolo cuprindeți,
Dar eu Somia
Cu cuțite v'oiu tăia
Și iar 'napoi v'oiu întorcea,
Dela ușă la ușă,
Dela casă la casă,
Acolo să taiu pe jupâneasa,
'Napoi să vă întoarceți.
Al drac
Cu cornu 'n cap,
Du-te în capul
Cui te-o mânat,
Nu sta asupra capului meu
Și asupra bărbatului meu,
Du-te, sari în grădină,
Din grădină sari în obor,
Din obor sari în tindă,
Din tindă sari în casă,
Din casă sari în sobă,
Din sobă sari pe masă,
De pe masă în scafă,
Sari lingură din lingură,
Sari în pământ,
Toți dracii sânt amortiți.
(Auzit dela N. Goanță, Cuptoare)

Apa sfinților.

Plecat-a vrăjitoarea
Cu fărâcătoarea,
Dracul cu dracoanea,
Zmeul cu zmeoanea.
La toți au fost ușile încuiate.
Fereștile astupate,
Focurile învălitate,
Coșurile acoperite
La cutare-i ușa descuiată,
Fereasta destupată,
Focul desvălît,
Coșul descoperit.
Au tunat,
L-au săgetat,
La cap i-au pus
Cap de berbece și l-au uns.
La inimă fer rece,
La picioare
Râșchitoare.
Cutare se vaită,
Maica Precistă aleargă.
Leacuri îi aducea,
Sănătate îi da.
Toate pociturile,
Toate diochiturile,
Toate mânăturile
Cu mâna le lua,
În Marea Neagră le arunca,
Se ducea la nouă stâni
Și lua nouă câni;
La gură îi spumega,
Cu ace galbene îi împungea,
Cu tămâie-l tămâia,
Cu usturoi îl ustura.
Toate mânăturile,
Toate diochiturile
În zănoagă ¹⁾ le ducea,
Unde cucușul nu cânta,
Calul nu râncheza
Și săcurea nu tăia,
Fată mare nu mpletește,
Voinicul nu chiotește.

Acolo să-și facă
Casă și masă,
Să nu albe cu cutare nimic,
Să-l lase voinic.

(Auzit dela Brândușa Horescu,
Domașnea).

De diochi.

De-o fi deochiat de om,
Să fie de răsul oamenilor,
De-o fi de muiere,
Să-i crape țitele.
Să-i curgă laptele.
Să-i moară copilul de foame,
Să fie de răsul muierilor.
De-o fi deochiat de fată,
Să zacă de meată, ¹⁾
Să fie de răsul fetelor.
Și veni o pasere albă, codalbă ²⁾
Să-l lase pe N
De toate deochiturile,
De toate mânăturile,
Ca argintu de curat,
Cum maică-sa l-o dat,
Leac să-i fie din gura mea,
Din limba mea.

(La acest descântec se întrebuintează: apă, tămâie, busuioc și un fir din mătura).

(Auzit dela I. Craia, Bănia).

De bubă rea.

Pornit-a N pe cale, pe cărare
Și s'a întâlnit cu buba 'n cale.
Buba văzându-l golan,
S'a pus la N în ciolan.

Pornit-a N pe cale, pe cărare
Și se 'ntâlne cu vrăjitoarea 'n cale,
Care văzându-l supărat
Începe la descântat:
Bubă dulce,
Bubă albă,
Bubă neagră,
Bubă pestriță,
Bubă porcească,
Bubă ovreiască,
Bubă țigănească,
Lăsați pe N curat,
Luminat
Ca dela Maica Precista
Lăsat.
Voi duceți-vă în codrii pustii,
Unde vă așteaptă mese cu făclii.
Du-te că eu te mân
Cu carul cu fân,
Și unde nu mai poți
Să te duci și pe jos în codrii pustii,
Că v'asteaptă mese întinse
Cu făclii aprinse.
Lasă pe N curat, luminat
Cum Maica Precistă l-a lăsat.
Eu descânt
Și cu cuțitul te vând
Și lasă pe N ușor ca pana,
Din descântecul meu,
Din graiul meu
Și din cuvântul
Lui Dumnezeu.

(Auzit dela V. Popovici, Bucovăț).

Descântec pentru somn la copiii mici.

Cruce mare, cruce mică,
La cap, cap de țap,
La mâni puști,
La inimă, inimă de vidră,

La picioare trăpădu dulapului,
Puterea ursului;
Pază de noapte să-i fie
Copilului mic.

(Auzit dela T. Nemoian,
Lăpușnicel).

De muma pădurii.

Muma murelor,
Muma pădurilor,
Eu te strig,
Tu să-mi răspunzi,
Eu îți dau,
Tu să-mi dai.
Eu îți dau plânsul copilului meu,
Tu să-mi dai odichna copilului tău,
Să doarmă ca lemnul,
Să tacă ca ulmul,
Cum dorm paserile 'n tine,
Așa să doarmă copilul la mine.

(Auzit dela Petria Burai, Petros-
nița).

Descântec pentru mușcătură de șarpe.

Se ia o oală cu apă și sare, se bagă 9
bețișoare de alun în ea; apoi îți faci cruce
și te rogi lui Dumnezeu. Atunci iai un be-
țișor din oală și începi a descânta așa:

Caunga,
Ciaunga,
Ripiri,
Șarpele plesni.

Apoi lapezi bețișorul peste cap, dar
să nu vezi unde a picat, iar descântând.

numele șerpilor de 9 ori, fugi pe lângă un om sau o marvă.

La sfârșitul descântecului se zice așa:

Șarpele să crape,

Omul (sau marva) să scape.

Auzit dela N. Vasiu (Jupa).

Descântec de negociu (miligoj).

Ham urcior, ham, când oiu fi eu câne,

Atât să mai stai tu până mâne.

Ham urcior, ham, când oiu fi eu rată,

Atât să mai stai tu până dimineață.

(Bolnavul stă pe fereastă și descântătoarea afară la fereastă).

(Auzit dela V. Popovici, Bucovăț).

De măsele.

Plecat-a buba orbanților

Și a mânăturilor

Și a pociturilor.

Toate să vă ogoiți

Și să vă potoliți

Și din gura lui N

Să ieșiți:

Din cap,

Din zgârciul nasului,

Din fața obrazului,

Din dinți,

Din măsele,

Din gingini,

Din toate oasele lui,

Că eu cu tămâie v'oiu tămâia,

Cu cuțitul v'oiu tăia,

La 99 de hotare

V'oiu mâna.

(Auzit dela I. Imbrescu, Mehadica).

De stomac.

Fugi izdate,
Blăstămate
La mărire întunecate,
Nu infla,
Nu gânfa, ¹⁾
Nu coace,
Nu răscoace,
Că cu sapa te-oiu tăia,
Cu barda te-oiu mănunta, ²⁾
Cu mătura te-oiu mătura,
In gunoi te-oiu arunca,
Porcii te-or mânca,
Să te duci în munți pustii,
Unde om nu locuiește,
Nici nu-i urmă de secure,
Nici glas de cocoș,
Să rămână N curat,
Luminat,
Ca aurul strecurat,
Cum Sfânta Marie
L-a lăsat.
Cum spun vorbele,
Sfânta Marie
Să puie leacurile.

(Auzit dela D. Stoichescu,
Teregovă).

De mânătură.

Tu mânătură,
Tu întâlnitură,
Da tu muroni
Și cu strigoni,
Ce veniți
Ca o scroafă groocind
Și ca o iapă răchezând
Și ca o vacă mugind?
Să vă duceți
In munți, strămunți,

Că acolo vă așteaptă
Cu mese întinse,
Cu făclii aprinse
Unde nu-i
Nici tăietură de voinic
Nici glas de fată mare,
Ci ai plecat
Pe cale, pe cărare,
Pe drumul mare,
Dar cum m'ai întâlnit,
La pământ m'ai trântit
Și sângele mi-ai băut
Și mințile mi-ai luat.
Să faci bine,
Să-mi vină sânge la sânge,
Minte la minte,
Carne la carne,
Putere la putere.
Să rămân
Curată, luminată
Ca dela Maica Sfântă
Lăsată.

(Auzit dela D. Morescu Iablanîța).

De întors.

Tu știutoarea,
Fărmăcătoarea,
Ce ai vorbit
Și ai mânat
Pe capul meu,
Cu una îți întorc;
Cu două ai mânat,
Cu două îți întorc;
Cu trei ai mânat,
Cu trei îți întorc;
Cu patru ai mânat,
Cu patru îți întorc;
Cu cinci ai mânat,

Cu cinci îți întorc;
Cu șase ai mânat,
Cu șase îți întorc;
Cu șapte ai mânat,
Cu opt îți întorc;
Cu opt ai mânat,
Cu nouă îți întorc.
Cu mâinile amândouă ai mânat,
Cu scafa rasă și vaspoamă ¹⁾
Și îți întorc cu scafa îndesată,
Și cu moț în capul
Celui ce a mânat;
Din cap
Peri de tap,
Din mâni
Peri de câni,
Din trup
Peri de lup,
Din piciorușă
Peri de cățelușă.
De-o fi mânat de om,
Să meargă din pom,
De-o fi mânat de muiere,
Să meargă din par în par
Pân' la hotar.
Că cum mătură mătura
Curtile, oboarele, măhăligele
Și râurile bolovănioarele
Și toalele,
Și cum se spală
Oamenii pe mâni
Până încoace de urâciuni,
Așa să se spele N
De urâciuni,
De făcături,
De toate cele
Leac să-i dea Dumnezeu.

(Auzit dela D. Marescu, Iablanita).

De junghiu.

Junghiule nu junghia,
C'am pus cânepa,
Am pus-o și a răsărit
Și acum o păzesc.
Și s'a ales cânepa a de vară
Din a de toamnă.
Și am cules cânepa
Și am chitit-o în loc cânepa,
Și s'a gunoiat și am frecat-o
Și 'n topilă am băgat-o
Și s'a murat
Și din topilă am scos-o
Și am spălat-o;
Junghiule nu junghia,
C'am melițat-o,
Junghiule nu junghia,
Junghiule nu junghia,
C'am drăglat-o;
C'am periat-o;
Junghiule, nu junghia,
C'am pieptănat-o;
Junghiule, nu junghia,
C'am cabrit-o; ¹⁾
Junghiule, nu junghia,
C'am tors-o;
Junghiule nu junghia,
C'am răschiat-o;
Junghiule, nu junghia,
C'am fiert-o;
Junghiule, nu junghia,
C'am adunato;
Junghiule, nu junghia,
Că țevi-am făcut-o;
Junghiule, nu junghia,
Că țevile le-am țesut:

Junghiule, nu junghia,
Că pânza am țesut;
Junghiule, nu junghia,
Că pânza am nălbîț ;
Junghiule, nu junghia,
Că pânza am împăturat;
Junghiule, nu junghia,
Că pânza am croit,
Am cusut-o
Și-o cămașă am făcut,
Dar nu știu ce s'a făcut,
Cum s'a făcut,
Până pânza s'a rupt.
Așa să nu știe
De cutare
Junghiul, junghioanele.
(Auzit dela D. Marescu, Iablanita).

Strigături

Strigături la joc:

Ardelean cu lapte 'n troc ,)
Adă fata să ți-o joc,
Dacă n'oiu juca-o bine,
Tune dracu 'n ea și 'n tine.

(Auzit dela Al. Covaciu, Cireșa).

*

Haide babă să jucăm,
Fata să ne-o mărităm,
Ferico de noi c'om da-o,
Vai de capul cui o lua-o.

(Auzit dela F. Hanțilă, Cârpa).

*

Frunză verde floricea,
Fă maică cum vei putea,
După bătrân nu mă da.
Eu tânără cu papuci,
El tată la șapte prunci,
Eu tânără cu măgele,
El în gură fără măsele.

(Auzit dela F. Hanțilă, Cârpa).

*

Cine are bani,
Și joacă,
Cine nu,
Șade înapoi
Ca măgarul după oi.

(Auzit dela P. Galan, Tincova).

*

Haide lele, taie lemne,
Taci bărbate că mi-i lene,
Scoală lele la mâncare;
Unde-i lingura cea mare?

(Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

*

Mândra mea 'n lume-i vestită,
În somn e nebiruită,
Iar la sapă-i tot în coadă,
Mândra mea-i femee șocă.

(Auzit dela același).

*

Eu nu văd și tata-i surd,
Scoaserăm mălaiu crud,
Tata-i surd, iar eu nu văd,
Mâncărăm mălaiu 'ntreg.

(Auzit dela același).

*

Eu la joc, mama la joc,
Mălaiu-i de Joi în foc,
Bătui mîta cu jordița,
Nu vrea să scoată turtița,
Bătui mîta cu vătraiu,
Nu vrea să scoată malaiu.

(Auzit dela același).

*

Mândrută, lelița mea,
Ardeleana, știi juca,
Cu suveica nu știi da,
Pintre ițe, pintre spată
Trece o iapă 'mpiedicăta,
Pintre ițe și fuștei
Trece o scroafă cu purcei.

(Auzit dela Val. Drăgulescu, Tisovița).

*

De trei ori a fost să mor
După poale de fujor,
De trei ori a fost să zac
După poale de bumbac.

(Auzit dela M. Lația, Zăgujeni).

*

Asta-i nana cu papuci,
Nana cu buzele dulci,
Asta-i nana, ține-o doamne,
Noaptea joacă, ziua doarme.

(Auzit dela același).

*

Asta-i nana cu cocori, ²⁾
Când o vâd, mă iau fiori
De jos până la subsiori.

(Auzit dela același).

*

Hop, țup, n'am să 'mbuc.
Nici la moară ce să duc,
Nici acas' n'a mai ramas.

(Auzit dela D. Daicovici, Căvăran).

*

Domnu 'nvățător
Sărac și dator,
Bagă mâna 'n buzunar,
Nu scoate nci un crețar,
Bagă mâna, nu-i nimică,
Buzunaru-i cu oftică.

(Auzit dela același).

*

Vecină, dragă vecină,
Ce faci bărbatului de cină?
Chisăliță pârjolită,
La drăguț, gă nă friptă.

(Auzit dela M. Lația, Zăgujeni).

*

Dragu-mi-i râtul) cu flori
Și de nana 'n sărbători,
Dragu-mi-i râtul cu pene,
De nana când are vreme.

(Auzit dela același).

*

Iu, iu, iu săracă lele,
Ce voinic tânăr te cere,
Și tu zici că vei merge,
Dar te fă cam mânioasă
Și hai măndro bucuroasă.

(Auzit dela I. Drăghici, Pârvova).

*

Hopa, țupa pe podele,
Că cisme le nu-s a mele,
Ci-s din sat de căpătat,
Mulțumesc cui mi le-a dat.
Hopa, țupa, iac' așa
Ca să știe și mândra,
Că nu-mi pasă de ea.
(Auzit dela I. Ianăș, Sadova-Nouă).

*

Bată-te focu de dor,
N'am topor să te omor,
Nici săcure să te tai
Să nu-mi faci atâta bai.

(Auzit dela același).

*

Mândră-i nana cu mărgelă,
Da-i mai mândră fără ele;
Mândră-i nana cu cercei,
Da-i mai mândră fără ei.

(Auzit dela același).

*

Pe cărarea mândrii mele
Sămănat-am viorele,
Răsărit-au dor și jele;
Sămănat-am busuioc,
Răsărit-au dor și foc.

(Auzit dela R. Cîrîc, Var).

*

Foaie verde și-o lalea,
Harnică-i nevasta mea.
Pune pânza când se pune
Și o gat' mâncând la prune.
Bagă vina la școală,
Că se face pânza rară
Și-s devină brâglele
Că is scurte mânele.
(Auzit dela Br. Bucur, Groși).

*

Preuteasa popii nost'
Tese pânza fără rost,
Pe sulu de dinapoi
O mie de lăturoni, *)
Iar pe sulu de dinainte,
Dracu le mai ține mînte.
(Auzit dela același).

*

Uiu, iu pană rotată,
Am o mândră tot gătată,
Dar de nu-i gătată,
Ii ca bufa *) de urâtă.
(Auzit dela P. Marescu, Iablanita.)

*

Am o mândră scurtă, groasă,
Nu știu ce să-i dau să crească
Să nu-i zică lumea broască.
(Auzit dela același).

*

Uiu, iu mândruța mea,
Eu disear' mă duc la ea.
Cîn' se miră de mine,
Crească-i coada ca la câne.
(Auzit dala Gh. Șandru, Globucraiova).

*

Mândra o cămeșă are
Și o spală în căldare
Și-o usucă pe butuc,
Câinii latră ca la lup.
(Auzit dela M. Costescu, Eșelnita).

*

Luată ficiori sama bine
Că și-a mea drăguță vine.
Și-așa vine de gătată
Ca o clanie ⁶⁾ negreblată.
Dinainte scurtă 'n poale.
Dinapozi picioare goale.
Dacă vrei să o juci.
Atunci să n'o săruți.
(Auzit dela Ana Balan. Iablanita).

*

Mândra de frumoasă ce-i.
Vinde boi pentru cercei.
De 'și vinde vaca cu lapte.
Iși ia haină nouă 'n spate.
(Auzit dela F. Băcilă. Petrosnița—
Bucosnița).

*

Foaie verde de cireși.
Are mândra opt chimeși.
Trei is rupte, patru spate,
Vrabia se ține 'n spate.
(Auzit dela Crăciun Gherga, Măidan).

*

Mândra mea de mândră mare
Nici chimeșă bună n'are.
Că și-asară am fost la ea.
Cea mai bună și-o cârpie.
Cea mai rea a fost pe ea.
(Auzit dela același).

*

Asta-i mândra, bate-o doamne.
Noaptea înlă. ziua doarme
Și copiii plâng de foame.
Și de foame și de sete
Cu fântâna sub părete.
(Auzit dela același).

*

Hora mare fete n'are
C'or murit de gălbinaie.
(Auzit dela Vioara Imbrea. Prilipeti).

*

Albă-i mândra ca cafeaua,
Trece gardu ca căteaua,
Dragu-mi-i mândruța murgă.
Că-mi dă gura tot pe fugă.
(Auzit dela același).

Când văd jocu,
Mi-s ca focu.
Dar la lucru
'Mi pică mucu.
Cu suveica nu știu da,
Pintre ite, pintre spată
Trecu iapa 'mpiedicată,
Prin fucei și prin tălpei
De trecu și mânzu ei;
Doamne bate-o de sucală,
Că făcu pânza prea rară.
(Auzit dela M. Vlaicu, Plugova).

Hopa, țupa, țupili.
M'or lăsat fetiții,
M'o 'ndrăgit nevestili,
Că nevestele-s bătrâne,
Știu dragostea cum se ține.
Nu-s ca fetele de proaste,
Nu știu dragostea s'o poarte.
(Auzit dela același).

Sub răchita n'rourată
Șede baba supărată
Cu fată nemăritată.
Hei, nepoată, fata mea,
Tu nu te-î mai mărita.
Ba eu am grăit cu doi feciori
Să-mi trimeată pețitori,
Să le dau și băutură
Să nu mă caute 'n gură,
Că din sus măsele nu-s,
Că din jos dinții i-am scos.
(Auzit dela V. Stepanescu, Goletii).

Cine joacă și nu strigă,
Să-i rămână gura strâmbă,
Cine joacă și nu sare,
Să sărute baba 'n săle ').
(Auzit dela același).

Dur, dur, mere în ciur,
Merele-s a fetelor.
Fetele-s a junilor.
(Auzit dela Iconia Ponoran, Feneș).

Joacă mândră așezat
Și te uită la bărbat,
Joacă mândro mereut
Și te uită la drăguț.
(Auzit dela același).

Hei lele, lelișoară
Pentr'un pic de gurișoară
Nu lăsa omul să moară.
(Auzit dela același).

Am o mândră ca o zână,
Dulce ca o babă-cârnă,
Albă ca jecul,
Dreaptă ca cercul,
Subțirea, frumoasă,
Cât soba de groasă,
Când o vezi după uluci,
Îți vine lumea s'apuci,
Cântă popa „Aleluia”,
Mândra mea și draga altuia.
(Auzit dela V. Domăneantu, Ruginosu).

Sânt îmbrăcat nap pistol,
Nimărui dator,
Am creștari și bani de dat,
N'am nimic de căpătat,
Să nu mi s'aprindă d'averea mea bogată,
C'o sting c'o gură de apă.
(Auzit dela același).

Mă uitai ieri în fântână
Și-mi văzui dinții cunună,
Nouă sânt fără de opt,
Hei, sânt tinerea de tot.

(Auzit dela același).

Câte fete-s cu pieptare,
Toate-s strâmbe de spinare,
Numai mândrulița mea
E dreaptă ca secera.

(Auzit dela D. Andraș, Căvăran).

Pe la poale ciurătură *)
Și în gură știrbitură.
Pela poale pui mărunți
Și în cap is peri cărunți.

(Auzit dela același).

Insuratul dă-l la dracul,
Vezi sânt îmbrăcat ca napul,
Chimeșa-i ruptă dearândul,
Prin izmene bate vântul.
Pe chimeșa mea săracă
Razi imala cu lopata.
Num' odată dac' o uzi,
Poți să sameni cucuruz.
Pe spate și pe cioplică *)
Implânți plugul fără frică,
Pe imala de pe spate
Poți să grăpi cum vrei măi frate.

(Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

Cimilituri

Ce intră 'n sat și n'o latră câinii?
(Ceața)

Fumul dracului
În capul omului.
(Beta)

Am o găină scurtă,
Toată ziua face urdă.
(Moara)

Auzite dela M. Vlaicu, Plugova.

Dimitrie micucel
Cu buricu după el.
(Acul cu ată)

Auzit dela P. Almăjan, Prisaca.

Sub muche de deal
Donă cozi de cal.
(Mustata)

Viul naște pe mort și mortul naște pe viu.
(Găina și oul)

Am un măr de aur,
Joacă pe piele de taur.
(Soarele și luna).

În apă stă neputrezită; simte ce e bun și
ce e rău, simte dulce și amar, îngroașă
ceea ce se macină la moară.
(Limba).

Ce apă este fără nisip?
(Lactima).

Sânt două pietre nestemate; încotro le a-
runci, într'acolo se duc.

(Ochi!)

*

La cap pieptene,
La trup pepene,
La coadă seceră,
La picioare rășchitoare.

(Cocos!)

Auzite dela I. Herzal, Toplet.

*

Și codat și colțat
Și istet și îndrăzneț.

(Indn!)

Auzit dela Gh. Cornean, Ohaba-Mâtnic.

*

Nalt ca casa,
Verde ca mătasa.
Dulce ca mierea,
Amară ca fierea.

(Nucul)

*

Am un pui de drac
Cu doi dinți de greblă 'n cap.

(ledul)

Auzite dela I. Smultea, Tereșova.

*

Câți pureci pot merge pe un păr?

(Nici unul, pentru că toți sar).

*

Unde n'au apă râurlie?

(Pe hartă).

*

Ce fuge fără picioare?

(Vremea).

*

Eu n'am din natură
Nici limbă, nici gură,
Dar spun la orișicare
Vătămătura ce o are.

(Oglinda).

*

Cui îi vin toate la vreme?
(Celui ce știe să aștepte).
Auzite dela N. Bejinariu, Zăgăjeni.

Cine caută și n'a pierdut
și geme fără să fie bolnav?
(Cănele)

Unde doarme rujan,
Nu dă iarbă un an.
(Focul).
Auzite dela Paraschiva Teleagă,
Crușovăț.

Ce stă în apă și nu putrezește?
(Luna).

Dela noi
Pân' la voi
Tot rele
Mărunțele.
(Furnicile).

O scândură lată stă tot în apă și nu
putrezește.
(Limba din gură).

În pădure mă născui,
Acolo creșcui,
Când în oraș m'a adus,
Judecător m'a pus.
(Bățul).

Auzite dela I. Veverca, Dalboșet.

Sute nevăzute,
Mii nenumărate,
Capete zdrobindu-și,
Numele schimbându-și.
(Babele la moară).

Ce cocos a cântat și s'a auzit în toată
lumea?
(Cocosul în corabia lui Noe).

Dela noi pân' la voi
Tot zale și parale.
(Stelele).

Auzite dela I. Muntean, Domașnea.

Cine s'a născut și n'a murit?
(Eu).

Cine iese noaptea 'nsat
Și de câni mu e lătrat?
(Fumul).

Cine trece prin apă și nu se udă?
(Umbra).

Buturugă uscată
O ridic încărcată
Și-o cobor descărcată.
(Lingura).

Hurduc, burduc,
De barbă-l duc,
De barbă-l aduc.
(Ștedelul).

Când îl arunci în sus e alb
Și când cade jos e galbăn.
(Oul).

Am un grajdîu roșu și cai albi.
(Gura și dinții).

Când e ziua cea mai lungă?
Când n'ai ce mânca?

Ager, sprintenel, ușor.
Fără aripi pot să zbor
Pintre ploaie, pintre nori.
(Gândul).

Am doi boi: unul gras și altul slab;
cel slab sare peste gard, iar cel gras
cade jos.

(Graul și pleava).

*

Am un ariciu lătăreț,
Umblă după pluguleț.

(Grapa).

*

Seceră argintată,
Pe cer aruncată.

(Luna).

*

Am un ghem țepos,
Se (târâie pe jos.

(Ariciul).

*

Dece cade ploaia din cer?

(Pentru că n'are scară să se coboare).

*

Pe drum, pe cărare
Merge o arătare:
Nu e bou, că are șea,
Dar nici cal, că ara coarne.

(Melcul).

Auzite de M. Drăgilă, Prilipeți.

*

Cine-i deasupra omului?

(Căciula).

*

Cine se naște cu barbă?

(Țapul).

*

Mama naște fata și fata pe mama.

(Apa și ghiata).

*

Am un bou roșu,
Unde paște un an,
Nu se cunoaște un an.

(Focul).

Auzite dela M. Drăgilă, Prilipeți.

*

Ce zboară pe sus și nu-l vedem?
(Vântul).

*
De aici până la munte,
Tot zale mărunte.
(Furnicele).

*
Trecu moșu peste gard
Și rămase spânzurat.
(Curbăta).

Auzite dela N. Bejinariu, Zăguzen!

*
Pe piatră fer,
Pe fier lemn,
Pe lemn carne.
(Tocila).

I Auzit dela P. Almăjan, Prisaca.

*
Iese nenea pe uliță
Cu trei mii de sulită.
(Ariciul).

Auzit dela B. Bucur, Groși.

*
Am un bruş ¹⁾ de unt, cu care ung toate
păraiele.
(Soarele).

Auzit dela același.

*
O gură de z mău
Într'un fund de părau.
(Clopotel).

Auzit dela același.

*
Bătă măzărătă ²⁾
Peste câmp aruncată.
(Epurele).

Auzit dela același.

Legende

Dece are rândunica coada în formă de furcă.

A fost odată un om, adevărat un flăcău. Acum ci că flăcăului acela i-a venit vremea să se însoare. S'a dus deci într'un sat vecin și își luă o drăguță de femeie, pe care o chema Rândunica. Când plecă Rândunica dela părinți, i-au spus ăștia să fie rușinoasă și să nu vorbească prea multe.

Văzând flăcăul că nevasta lui nu vorbește defel, o crezu mută și-i dete în gând să se însoare cu alta. Și așa și făcu. Dar Rândunica când auzi, nu se duse la mamă-sa, ci lucră mai departe.

Când veni flăcăul cu noua sa nevastă, îi zise acesteia celei din casă:

— „Ieși mută!

Să vie o limbută!“ —

Dar Rândunica îi răspunse:

— Curând veniși,

Curând nasul ți-l beliși!“.

Atunci bărbatul se repezi la ea cu cuțitul, dar Dumnezeu o făcu o pasere și zbură pe coș. Bărbatul azvârli cu cuțitul după ea până a nu se preface detot rândunică. Și o nimeri în poale, pe cari le tăie ca o furcă. De atunci rândunica are coada în formă de furcă.

Auzit dela V. Domăneanțu din Ruginosu.

Legenda broaștei.

Ci că Sfânta Fecioară Maria, după răstignirea Mântuitorului pe cruce, plângea amarnic lângă o baltă. Cum plângea, văzu o broască, care se apropie încet de dânsa. Cum ajunse broasca, o întrebă dece plânge. Sfânta îi răspunse:

— Cum să nu plâng, când oamenii mi-au răstignit pe unicul meu fiu!

— Așa? Zise broasca.

— Atunci nu plânge că și eu am avut 7 copii și trecând un car mi i-a ucis pe toți. Dar ce să fac, trebuie să răbd.

Auzind astfel Fecioara încetă din plâns și îndreptându-se către broască îi mulțami pentru mângâierea sa și-i zise:

— „De acum înainte tu să locuiești în fântâni, în izvoare și în toate locurile, de unde bea omul și nimeni să nu se scârbească de tine și tu când vei muri, să nu te strici și să faci viermi, ci să te usuci ca o poama!“.

De atunci broasca — care înainte era un animal urât și scârbos — s'a făcut broasca de astăzi, de care nu se scârbește nime și care nu se strică deloc, când moare, ci se usucă ca o poamă.

Auzit dela același.

Legenda spinului.

Pecând era Isus Christos osândit la moarte, n'au aflat Jidovii cu ce să-l încoroneze. Și ducându-se oamenii au găsit un spin destul de tare la marginea drumului. Spinul se apăra destul, dar oamenii l-au biruit și s'au dus și l-au încoronat pe Isus. Iar pecând trecea Isus cu crucea pe drum la Golgota, văzu cum plânge spinul de varsă lacrimi negre. Dar Isus îi zise: „Dece ești așa de năcăjit, spinule?“ Iar acesta îi răspunse: „Dece să nu fiu năcăjit, dacă eu sânt cel din urmă dintre toți și eu ți-am adus atâta rușine, Doamne!“.

Atunci Isus îi zise:

— „Pentru că te simți cel din urmă, tu să fii cel dintâi, florile tale să fie cele dintâi primăvara și să fii frumusețea câmpului, iar lacrimile tale să se prefacă în boabe negre, ca, călătorii ce călătoresc vara, să-și astâmpere setea și să-i mulțumească lui Dumnezeu că te-a pus aci!“.

Auzit dela Șt. Budescu din Dalboșeți.

Legenda grangurului.

Dupăce făcu Dumnezeu paserile și li împărți la fiecare fel de fel de colori și daruri, le-a chemat într-o zi pe toate să-i facă o fântână, care să se chie-me „Fântâna lui Dumnezeu“.

Cum auziră paserile porunca lui Dumnezeu, se adunară toate și începură să sape cu zor. Acu ci că pe cioare și pe granguri i-a pus Dumnezeu să facă încă altă fântână, lângă cea mare. Grangurii se puseră pe lucru și făcură singuri fântâna, iar cioarele fiind leneșe, nu voiră să lucre. Când'gătară grangurii fântâna, se spălară frumos pe picioare și începură să se joace împreună. Cioarele își murdăriră însă picioarele și se duseră la Dumnezeu să-i pârască pe granguri, că ele au făcut fântâna, iar grangurii nici n'au vrut să se vire în noroi și tot ziceau: „De ce să ni murdărim degeaba picioarele, mai bine să nu lucrăm“.

Dumnezeu li crezu ciorilor și-i blăstămă pe granguri: „Să numai aveți voie de a bea apă decât numai când va ploua!“.

Dar auzind Dumnezeu despre minciuna cioarelor, le blestemă așa: „Să fiți urite de toți!“.

Iar grangurilor li dăte darul de a cânta frumos.

Auzit dela V. Domăneanțu din Ruginosu.

Legenda privighetorii.

A fost odată un împărat, care avea o fată frumoasă, frumoasă de tot și fata aceea avea o mare dragoste pentru cântece. Într-o zi cum se plimba ea prin curtea palatului împărătesc, veni un flăcău voinic și frumos care-i zise: „Dragă printesă, văd că ție-ți plac atât de mult cântecele. Vino în fiecare zi aici în grădină și eu te voi învăța să cânti tot felul de cântece“.

Ea se învoi la asta și el începu s'o învețe.

Apoi îi mai zise el: „Dece nu dormi sara în balconul palatului să viu și eu acolo să te învăț?...“

Sara se ruga ea de tatăl ei, împăratul, s'o lase să doarmă în balcon. După multă rugămintă o lăsă ta-

Noaptea veni flăcăul necunoscut și o învătă multe cântece, apoi când se miji de ziuă, plecă iarăși în drumul lui.

Dimineața cânta prințesa tare multe cântece, care de care mai frumos și mai fărmăcător. Împăratul nu se mai putu răbda și o întrebă: „De unde știi tu atâtea cântece?”

„Așa îmi vine mie!”, îi răspunse prințesa.

Și în seara viitoare se puse împăratul la pândă. Cum îl zări pe flăcăul necunoscut, sări la el cu curtenii lui și-i zbură capul într-o clipită.

Când văzu fata împăratului una ca asta, se rugă la Dumnezeu s'o prefacă în pasere. Dumnezeu îi ascultă rugămintea și o prefăcu într-o pasere, care să știe cânta la fel, cum a cântat ea ca fată — și-i puse numele „Privighitoarea”.

Auzit dela același.

Legenda cârțiței.

A fost odată ca niciodată, că de n'ar fi fost, nu s'ar povesti și nici eu n'aș avea de unde ști. A fost un popă și dânsul avea un lan de grâu unde era vecin cu un țăran sărac, dar cinstit. Într'un an popa nostru voi să iee o bună parte din pământul țăranului și mută hotarul hăt binișor încolo. Când văzu țăranul una ca asta, se duse la popa și-l rugă:

— Fii bun părinte, hotarul nostru nu e pe acolo! Haide să-l îndreptăm!

— Bine fiule, îi zise preotul, să mergem, dar când?

— Apoi de, părinte, dacă vrei și mâne.

— Atunci să mergem și pe unde va zice pământul că e hotarul, pe acolo să rămâie în veci.

— Să fie așa! Zise țăranul scărpînându-se după ciafă și neînțelegând cum poate pământul să vorbească.

Dar preotul, care era cam hrăpăret, își îngropă a doua zi de dimineață fata într'un loc povățuindu-o, că dacă va întreba el (preotul), „Pământule, aici e hotarul?” — atunci să zică ea „Da, aici e!” Când veni țăranul colo la holdă, găsi pe popa coala strașnic de voios. Cum îl văzu pe țăran, îl și luă cu vorba:

— Noa, ai venit fiule?

— Venit, părinte!

— Haideti să întrebăm pământul să ne spună unde-i hotarul! Și popa fără să mai aștepte vre un răspuns, întrebă: „Pământ, unde-i hotarul?“. Dar fata din pământ : „Iacătă-l aici!“.

Când văzu țăranul că n'are ce face, c'ășa-i voia pământului, plecă întristat acasă. După ce plecă țăranul, popa dete să-și scoată fata. Deci se duse la locul, unde știuse că a îngropat-o și întrebă: „Unde ești fată?“. Iar fata îi răspunse: „Aicea tată!“.

Dar când căută s'o desgroape, caut-o de unde nu-i. Și iar mai întrebă: „Unde ești fată?“. „Aicea tată!“.

Popa săpă în alt loc, dar n'o mai găsi. Fata se făcuse cârțiță și tot imbla pe sub pământ spunând: „Aici e hotarul tată!“.

De atunci cârțița face mușiroaiele sale de obicei prin locuri cultivate în amintirea holdei tatălui său.

Se zice că fata aceea o cheama chiar Cârțița și de atunci sobolul se numește și cârțiță. Așa a pedepsit Dumnezeu pe preotul acela, că i-a făcut fata cârțiță.

Și eu încălecai pe o lingură verde,
Prost e cel ce nu mă crede,
Că mi-a spus-o o căpșună
Care s'a primblat prin lună
Aducându-ni-o minciună.

Auzit dela același.

Datini și credințe

1. Când un om este mort, se crede că sufletul lui mai stă încă 9 zile în colțurile casei sub acoperământ. Ca să nu sadă sufletul lui pe păretele gol, i se pune pune pentru asta puțină răză și tămâie, ca să se poată odihni mai bine.

Se mai crede, că sufletul ce iese din om, se duce în rai și până în rai trebuie el să treacă 9 vâmi. Pentru asta se fac 9 colaci, cari se dau de pomană, ca să aibă sufletul să dea la fiecare vamă câte un colac spre a putea ajunge fără piedecă în rai.

(Zăgujeni).

2. Când e mortul pe masă, trebuie păzit și legat de picioare, ca să nu-l fure strigoi.

(Câlnic).

3. Dacă moare cineva din casă, atunci casnicii opresc ceasul, întorc oglinda cu fața către părete, semn că a încetat viața, și cei ce au rămas îl jelesc 6 săptămâni cu capul gol. Muierile însă nu joacă un an și poartă oprege negre.

(Cârpa).

4. Când moare cineva, se pune tămâie pe cuptor, ca să nu se apropie de casă strigoi.

(Mehadia).

5. Omul când moare și e îngropat, se zice că umbra lui umblă 6 săptămâni în casa sa și el e nevăzut.

(Caransebeș).

6. Când duc mortul la groapă, rastoarnă scaunele și mesele, pentru ca să se spargă moartea din casă.

(Brebil).

7. Când moare o mară (vită) cu limba la o parte, încurând moare alta.

(Brebil).

8. Când pocnesc podelele, atunci se întâmplă moarte în familie sau între rude.

(Cârpa).

9. Dacă cântă ciomvica (bufnița) în apropierea casei, moare cineva; iar dacă țipă e o naștere.

(Brebul).

10. Dacă mânâncă cineva la apusul soarelui, atunci i se fac bube la gură și capătă durere de cap.

(Zăgufeni).

11. Când cântă greulul (greerul) în casă, atunci va veni sărăcia în acea casă.

(Zăgufeni).

12. Dacă izbucnește din pământ o flăcăra (noaptea), atunci trebuie să arunci o haină pe ea. Atunci se stinge flăcăra și banii ies deasupra pământului. Dacă nu arunci nimic, atunci banii se scufundă și mai adânc în pământ.

(Ezeriș).

13. Când sughiță cineva, ca să înceteze sughițul, trebuie să zici că a furat ceva.

(Mehadia).

14. Se zice că în noaptea de Sân-Toader umblă Sântoaderii cu lanțuri și pe cari îi găsesc pe afară, îi iau și îi duc cu ei.

(Crusovăț).

15. Când plouă și se fac multe ciuperci la Sânzieni, e multă gălbază și moare multă mară (marvă, vite).

(Brebul).

16. Dacă la Bobotează sunt pomii încărcăți de neapă, atunci vara va fi roditoare.

(Brebul).

17. Când cântă găina ca cocoșul, atunci se face morcișag (primejdie nevoie).

(Brebul).

18. Când fluieră fetele, plânge Maica Domnului.

(Bozovici).

19. Primăvara, când vezi sămănăturile, să nu intri în grădină mâncând, că atunci vor mânca viermii roadele.

(Bozovici).

20. Dimineata, când nu mânâncă cineva nimic, iese pe câmp și aude cucul cântând se zice că atunci se spurcă.

(Caransebeș).

21. Cine vede primăvara mai întâi miel negru, se zice că va fi în doliu tot anul. Iar dacă vede după amiază cocostârci și rândunele, se zice că acela e om spurcat.

(Caransebeș).

22. Se crede că Avel și Cain țin o căldare plină cu apă și se zice că în fiecare an pică câte un strop, iar când se va gâta apă din căldara, va fi stetă și sfârșitul lumii.

(Cransebeș).

23. Când sunt dese stelele pe cer, atunci are să ploaie. (Brebul).

24. Ramurile de salcă, cari se aduc la biserică în ziua de Florii, cred oamenii, că dacă le vei băga în casă, se vor face acolo stelniți. (Obreja).

25. Despre focul, care pâraie, se crede, că te drăcuie atunci cineva. (Obreja).

26. Să nu fluieri sara că aduci sărăcie în casă. (Bozovici).

27. La ziua ursului, când iese ursul afară, dacă își vede cumva umbra, atunci el va mânca multe vite. (Cuptoare).

28. La Stretenie dacă e frig, se face cald; iar dacă e cald, se face frig. (Cuptoare).

29. Se crede despre Sf. Ilie, că el totdeauna îl întreabă pe Dumnezeu: „Doamne când e ziua mea?”. Iar Dumnezeu îi răspunde totdeauna că a trecut; că dacă ar ști Sf. Ilie, când e ziua lui, el ar trăsni toată ziua aceea. (Zăguzeni).

30. Când fulgeră, zice poporul că Sf. Ilie umblă cu trăsura prin cer, iar când tună — plesnește din biciu, și dă cu săgeți după diavol de ciudă că acesta l-a făcut să-și omoare părinții. (Caransebeș).

31. Când plouă cu fulgere și trăsnete, se zice că nu e bine să te pui sub o salcie, că acolo se ascunde diavolul de fulgerele și trăsnetele Sfântului Ilie. (Caransebeș).

Despre Sântoaderi.

32. La Sân-Toader nu e bine să se lucre opt zile, că dacă lucră cineva, vin Sântoaderii și o taie în bucăți pe femeea aceea, care toarde, țese, coase ș. a.

Sântoaderii sunt cai, dar ei se prefac în feciori, căroro li rămâne o bucată din coadă, ieșită din tu-reacul cizmei. Dacă femeea îi vede și îi cunoaște după coadă, fuge iute în casă. Dacă a lucrat, încuie ușa și răstoarnă toate oalele, uieșile (sticlele) lingurile, trocile ș. a. cu gura în jos. Când vin Sântoaderii, cari sunt în număr de șapte, strigă tot, ce văd, pe nume, ca să li deschidă ușa. Cele cari sunt cu gura în jos, strigă: „Nu pot că mis cu gura în vale”.

Dacă se întâmplă că vr'un lucru a rămas cu gura în sus, acesta sare și deschide ușa Sântoaderilor, cari vin și taie femeea în bucățele și-i înșiră matele pe gard.

Priculicii.

33. Mai cred oamenii și în priculici, cari se fac în felul acesta: dacă un flăcău din flori și-o fată din din flori fac un copil, acesta e un priculiciu. Priculiciul are o coadă scurtă (ca iumătate de deget) și se poate preface în mai multe feluri de animale, dară adormit. El se scoală din somn și se duce adormit până într'un loc ascuns, unde se dă de 3 ori peste cap și se preface în orice fel de animal. Priculiciul se preface mai ales în lup, adună mai mulți lupi după el și se duce să mânânce oi și oameni. Când vrea, se luptă și cu oamenii. Din aceștia, cari sunt mai tari și se bat cu el, se bolnăvesc rău după luptă și nu mai pot vorbi. Acești oameni numai așa se fac sănătoși, dacă chiamă o vrăjitoare să li descânte. Priculicilor li se poate lua puterea, dacă sunt legați în fiare groase și li se taie coada.

Despre mânături.

34. Țăranii cred în „mânături“, pe cari le scoate o vrăjitoare cu trei iorzi de sânger și cu descânțece din baltă. Pe această mânătură o mână unde vrea și-i poruncește să-i aducă vr'o persoană ca vântul, ca gândul și ca blăstăm. Dintre acestea ca gândul e mai bine s'o aducă, fiindcă o aduce adormit, lin; iar ca vântul — o trânteste prin toate colturile și prin toate gardurile; iar ca blăstăm și mai repede și mai rău. Vrăjitoarea se desbracă în pielea goală și despletită descântă mai înainte la coș, apoi se duce la baltă, îi dă dracului o joardă și-i poruncește să aducă pe cineva sau să ducă pe cineva undeva. Cine îi iese în cale, îl muronește ¹⁾, celui muronit îi iese sânge pe gură și pe nas și în scurt timp unii mor sau rămân muți, surzi ș. a. Mânătura poate fi trimisă și cu scopul de a omori. Atunci ea se preface într'un om bine cunoscut aceuia, pe care vrea să-l omoare.

Ea îl strigă la fereastră, iar dacă omul iese, ea îl murenește și îi iese sânge pe gură și pe nas. Omul poate să pună o libră (monetă de metal) în fereastră și atunci mănătura nu mai are nici o putere asupra lui, că e plătită. Dacă nu îndeplinește porunca, vrăjitoarea bate mănătura cu joarda, că dacă nu o bate, e vai și amar de capul ei, fiindcă atunci o bate mănătura.

Despre strigoi.

35. Dacă un om mort în viața lui a fost aspru de fire, atunci mortul se face strigoi.

Despre strigoi se crede că sunt de mai multe feluri:

1. Strigoi de vite. Aceștia desleagă și omoară vitele prin grajduri.

2. Strigoi, ce nu lasă oamenii în pace.

3. Strigoi cu putere noaptea până la miezul nopții, când cântă cocoșii.

4. Strigoi cu putere atât noaptea, cât și ziua.

Despre Maica Domnului.

36. Despre Maica Domnului se crede că ea întotdeauna șede înaintea lui Dumnezeu și-l roagă să nu prăpădească lumea asta, deaceea fiindcă lumea asta e tare rea. Când Maica Domnului nu se va mai ruga lui Dumnezeu pentru lume, atunci El se va mânia și va prăpădi lumea.

Obiceiuri

La sărbători și anumite zile

Ce fac fetele la sărbători mari.

Fetele se scoală dimineța, se duc la fântână și zic:

„Bună dimineța, iântânioară!“.

— Mulțămesc fată frumoasă,

Șezi pe scaun de mătășă!

— N'am venit să șad.

Numai am venit să-mi iau apă.

Să mă spăl

Pră față, pră brată,

Pră albă peliță, frumoasă cosiță.

Că în frunte e luna

Cu coruna,

În două buchiță, două rujiță,

În doi umerei, doi luciferei,

În față îi raza soarelui.

Dă-mi apă să fiu spălată, curată,

Să fiu vederoasă ca o stea de noapte,

Să le întrec pe toate!....

(Brebui).

Ce fac țăranii la sărbători mari.

Țăranii nu dau nimic la sărbători mari țăganilor, pentruca să nu mânânce cioarele cucuruzul.

(Brebui).

La Sămcillii (Sf. Ilie) se duc oamenii pe câmp și culeg tot feliul de flori și buezi (plante medicinale), pe cari le folosesc la feliurite boale.

(Brebui).

La Sâmgiorz (Sf. Gheorghe).

— Țăranii merg să mulgă oile. Mai întâi le ung cu untură făcută din ziua de ales — pentru strigoni, apoi mulg oile pîntr'un colac făcut cu gaură la mijloc; dupăce la-au muls le slobod din strungă și dau de-a

roata cu colacu după ele. Dacă pică pe dos, nasc berbeci, iar dacă pică pe față, nasc mele. (Brebui).

— În alte sate se fac mai mulți colaci rotunzi, peste cari mulg omenii lapte din țâtele vacilor, oilor ș. a. în semnul crucii. Apoi doi copii zic cuvintele astea: „Cucu, răscucu!” Trăgând apoi de colac tot pe sub vacă îl rup. Aceluia, care rupe mai mult din colac, i se zice că-i norocos în tot locul și-i merge bine în vite. Tot la Sâmgiorz e obiceiul, ca fetele și flăcăii satului să se ude cu apă. (Cornea).

La Sânzieni (Sânzieni) aduc oamenii sara flori de pe câmp și pun pentru fiecare persoană câte o floare în gard. Care sânziană e dimineată plecată n jos, acea persoană moare încurând. (Brebui).

La Pantelemon nu lucră oamenii, pentruca trăsneaul să nu trăsnească vr'un om ori vr'o vită. (Zăgujeni).

Ghermanul. Oamenii nu lucră în sărbătoarea asta, ca să nu li mânânce musca vitele. Dacă lucră, atunci li pier vitele de muscă. (Zăgujeni).

Foca. Nu se seceră nici grâu și nu se cosește nici fân în ziua asta, ca să nu se aprindă nici grâul peste an și să nu ardă nici fânul. (Zăgujeni).

Vartolomei. Se serbează, pentruca vijelia să nu rupă prunii, merii ș. a.

La Ziua Crucii. Înainte de a veni preotul ca să sfințească casa, se pune oglinda ori mărgelile la pragul ușii. Seara se culcă fata acolo, unde a stat preotul, când a sfințit casa, ca să viseze pe cine-l vrea de bărbat. (Borlova).

La Vegenie (Intrarea în biserică). Oamenii serbează sărbătoarea asta cu mare credință. Femeile tinere și bătrâne vin la biserică, cu lumini și se închină la Sf. Maria, ca să le ferească de durere de cap și ochi. (Rugi).

Barbura. În astă zi nu se fierbe fasole și copii din casă se trec pîntre treptele scării, ca să nu se umple de hube în decursul anului. (Mehadia).

La Sămți se afumă prin grajdii, grădină, ca în acele locuri să nu fie șerpi. La moșii se duc oamenii de obicei cu colinzile rămase dela Crăciun, cu iazmă (aghiazmă) dela Botez. Cu iazma se udă trunchiul copacului, iar colinzile și teiul, cu cari s'au făcut colinzile, se pun în mătca *) pomului. Acestea se fac pentru ca pomii să aibă un rod mai bun. Mai mult, se afumă și pentru asta, ca să nu fie șerpi în acel ținut. (Mehadia).

Joia 1-a după Paști e bine să nu se lucre pentru muscă.

Joia 2-a după Paști nu se lucră pentru furtună.

Joia 3-a după Paști e bine să nu se lucre, ca să nu vie grîndină pe cânepă. (Zăguzeni).

La 13 August, în satul Tufări (aproape de Orșova) lasă în astă zi femeile orice lucru în casă și la câmp, fiindcă trebuie să pregătească pentru „maica bună“, numită și „**Ciumarcă**“. În ziua asta fierb ele de toate. La apusul soarelui ies cu cele pregătite la răscrucile ulițelor, aștern o pânzaică curată și pe aceea așează mâncările pregătite. Pelângă astea mai au și o straiță de colaci și mai multe lumini. Oamenii, cari trec pe acolo, sunt chemați să guste. Cei mai sărmani pîndesc cu ceasurile pela colțurile ulițelor, când vine vremea pomenei pentru „Maica cea bună“. La mesele astea se pomenește totdeauna numele „Ciumarca“.

Pomana aceasta se face spre a o îmbuna pe „Ciumă“ să nu omoare oamenii și vitele. Ca să nu o supere, de aceea îi zic „Maica bună“. (Tufări).

La ziua ursului nu lucră nime, nici în casă nu mătură și femeile nici nu se perie, ca să nu mânânce ursul vitele. (Cârpa).

La măsuratul oilor e obiceiul că mai mulți oameni își adună oile la strungă, ca să le mulgă. Când turma e în strungă, atunci unul din cei mai bătrâni pune jar și tămâie pe un vătrar, tămâiază și încunjură strunga de trei ori, ca să-i meargă bine tot anul și să fie turma iberită de orice fiară sălbatecă. Odată cu măsuratul oilor e obiceiul de a face și pomana oilor. Fiecare om e dator să aducă cel puțin 2 chile

de carne. Apoi după ce au isprăvit cu măsuratul, atunci se pun la prânz. Dar înainte de prânz slobod ei jocuri de pistoale și tămâiază băutura și mâncarea.

(Cornea).

La mătcalău ²⁾ e obiceiul în unele părți de a se prinde „frați de cruce“ ori „fârtați“ și fetele „surori de cruce“. Atât fârtații cât și surorile de cruce se prind cam între 12 și 18 ani, înainte de a se însura ori mărita. Frații de cruce se prind așa, că se sărută printr'o roată de măr dulce. Mărul se curăță în chip de roată, prin care se sărută și își schimbă oasele roșii. Surorile de cruce se prind tot în feliul ăsta.

(Cornea).

Când are fata 6 ani, trebuie să știe a toarce. Pe ziua de ajun tortul trebuie pus la grindă. Colindătorii întreabă de tort, dacă l-a tors. Fi o laudă cu vorbe bune și frumoase, dacă ea l-a tors. Dacă nu l-a tors, o batjocuresc și o trag de păr, ca să toarcă din părul ei. Și îi mai zic ei, că dânsa nu se va mai mărita.

(Rugi).

La țesutul pânzei. Când vede fata că isprăvește pânza de țesut și vrea să știe cum îl va chiea pe bărbatul ei, ia fuscelul cel mai depe urmă din pânză. merge cu el pe gunoi și stă acolo, până ce aude pe cineva strigând cel dintâi nume bărbătesc. Dar nu trebuie să știe nime din vecini, că dealtfel se duce vr'un neastâmpărat și strigă tot feliul de nume.

(Ogradena-Veche).

Când fată o vacă. Unele femei știu să vrăjească când fată vacile. Când fată o vacă, merge un bărbat și o femeie la vacă în grajdul și bat un cui în iesle zicând: „Când va scoate muroanele cuiu ăsta, numai atunci să piardă vaca noastră iaptele“. Altele fac un săculeț de pânză, în care pun un ban de argint cu ceară, tămâie, busuioc și ai (usturoi) și apoi îl leagă la coarnele vacii.

(Groși).

Obiceiuri la zile mari

1. La Crăciun.

În Ruginosu (C.-Severin): În ziua de ajun desdemineată se adună pe un deal delângă sat flăcăi, băieți, copii și oameni mai în vârstă. Aștia se cheamă „pițărăii”³⁾. Acolo în deal fac oamenii glume, spun la snoave și altele, și ca să nu stea în întuneric Isus Christos, atâta un foc așa de mare, că ai putea să frigi o vacă; copiii adună lemne cu o lună mai înainte. Când se luminează de ziua, atunci flăcăii încep să împărțească „șărgia”, adică rangul pintre pițărăi: care strigă mai tare, acela e cel mai vrednic. Cel mai mare dintre toți se cheamă „vătai”, de dânsul trebuie să asculte toți ceilalți, e tot negru pe obraz și are pe frunte o stea scrisă cu cărbune în semn de mare rang.

Al 2-lea în rang e „rândașul”, care e negrit numai cu un semn pe frunte. El are grija să li facă rând pițărăilor în curtea gospodarului, când are să capete fiecare ce are de căpătat. Al 3-lea în rang e „cânie-rul”; ăsta are să poarte de grijă, ca să nu-i muște câinii pe cei mici ori să nu pice în imală. Mai sunt apoi „scobicerii”, cari, când văd vr'o turtă în spuză, trebuie să o arunce și să o sfarme toată, pentruca să se prăpădească dușmanii lui Christos. Ei sunt datori să se uite în fiecare casă la foc și la turtele coapte în spuză și să le împartă apoi cu ceilalți, dacă le află.

Tot aceeași treabă o au și „focarii”. Mai sunt apoi „motcarii”, cari au de încălțit motchile de fuior când gazda a uitat să le ascundă de ochii lor. Dacă au prins cumva o motcă, apoi tot lucrul de o săptămână e de nimic într'un ceas. Mai sunt apoi „noro-coșii”, cari se duc la cocină ori la grajdul zicând:

„Câți pițărăi,
Atâția purcei,
Atâția vițai”.

Dupăce s'au împărțit șărgiile, pițărăii mai cântă de câteva ori:

„Bună ziua lui Crăciun,
Da-i mai bună alui Ajun,

Că-i cu mei, cu purcei,
Cu botița după ei,
Hu, hu, hu!

Apoi o pornesc pela fiecare casă cântând fel de fel de urări, când capătă mult. Iar dacă nu capătă, zic fel de fel de batjocuri.

Dacă au căpătat, atunci urează:

Câte cune *) pe casă.

Atâți galbeni la gazdă pe masă.

Și dacă nu capătă:

„Câte cune în scândură se pot bate,

Atâția draci la gazdă pe spate!”.

Apoi cătră amiază isprăvesc cu ocolul satului și se întorc cei mai mari cu straița plină, iar cei mici numai pe jumătate, fiindcă când trec podul, cei mari se opresc înaintea podului și iau „vama” dela cei mici”.

În noaptea de Crăciun se strâng oamenii unii pe alții și povestesc fel de fel de povești din viața Mântuitorului. Pe masă e pus fân în amintirea lui Christos, care s'a născut în iesle. Cătră miezul nopții și cântatul cocoșilor fiecare se pregătește cu pistol ori pușcă, ca să puște Crăciunul. Ei încarcă arma udându-o cu „molitvă” și busuioc și stau gata. Dacă a cântat cocoșul, atunci la întâilea și al doilea cântat trag; cine a tras mai întâi, acela se zice că „a împușcat Crăciunul” și va fi tot anul fericit. Dimineată capătă dânsul ca răsplată câteva înjurături, pentrucă s'a prea grăbit și n'a lăsat pe alții să tragă înainte. Toată noaptea veghează oamenii și lampa nu se mai stânge deloc; apoi nici focul nu e bine să se stângă, pentrucă altfel s'ar stânga viața unui om din casă, deaceea femeile trebuie să aibă mare grijă.

În dimineata Crăciunului fiecare din cei din casă se spală cu busuioc, dar mai ales fetele, pentruca să le fie flăcăilor drag de ele, cum li-e drag de busuioc. În ziua 2-a de Crăciun vin finii fiecărui naș la dânsul la masă și aduc un colac mare împodobit cu flori, o „lopăciță”, adică spata dela un porc și 2 cârnați mari. Nașul li pune în straiță o pâine și un cârnaț, amintind prin asta călătoria Mântuitorului în Egipt.

Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

În Zăguzeni. Cum se luminează de ziua, în dimineata ajunului, o mulțime de copii se strânge cu nepusă bucurie la locul obișnuit cu câte o straiță și o botiță. Când sunt toți adunați, un flăcău face focul „priveghiul”; copiii se strâng în jurul focului și spun fel de fel de glume. După aceea aleg flăcăii câțiva băieți mai mari, ca să îngrijască de ei. Alegerea se face așa: doi flăcăi iau două boți, iar în mijloc pun un băiet culcându-l la pământ — acesta e „vâtaul” sau îngrijitorul peste băieți. Mai sunt vătăi: înainte trei — înapoi doi; la marginea dreaptă trei — iar la cea stângă tot trei. După alegerea asta pornește întreaga ceată cu vătăi spre sat și cântă cu bucurie:

„Bună ziua lui Ajun,
Că-i mai bună alui Crăciun,
Că-i cu mei, cu purcei,
Cu botița după ei.
Că-i cu mele, cu purcele,
Cu botița după ele.
Sătă rară ieși afară,
Sătă deasă, tună 'n casă”.

(Auzit dela N. Bejinariu, Zăguzeni).

În Obreja. Flăcăii stau până dimineata lângă focul cel mare făcut din paie, fân, tulei, crengi uscate spunându-și snoave. Când se face ziua, pleacă ei și țărani li dau, ce li-au pregătit. Fata, căreia i-i, vremea de măritat, în vreme ce tata ori mama dau la copii, mătură puțin prin casă — cât ar lua într'un pumn — și merge cu gunoiul în curte. Aici îl lasă ea jos, se suie cu picioarele pe el și așteaptă să audă vr'un nume. Care îl aude mai întâi, acela îi va fi bărbatul, care o va lua.

(Auzit dela N. Bojin, Obreja).

În Rusca-Montană. În ajunul Crăciunului pornesc copiii cu noaptea în cap la colindat pela casele oamenilor. Ei își fac pentru asta câte o colindă (de obicei din alun) împodobită cu tot felul de linoare. Și se pornesc strigând voioși:

„Bună ziua lui Ajun,
Că-i mai bună alui Crăciun,
Într'un cîas bun!

Dă-mi colacul și cârnațul
Să mă duc la altul.
Mei, mei, cu purcei,
Cu păstorii după ei.
Dă-mi alune că-s mai bune,
Dă-mi meară că nu zbiară,
Dă-mi nuci că sunt mai dulci“.

În ziua întâia de Crăciun pornesc copiii cu stea-
va (una ori mai multe stele, iar păzitorii crailor sunt
moșii dela steaună: ăștia sunt feciori mascați cu câte
un cojoc mic, pe care se vede forma capului și anu-
me: șa ochi sunt cusute pe margini puncte roșii cu
dinți de cal, limba e de postav roș, mustețele de lână,
barba mare.

A doua zi se îmblă și cu țurca.

(Auzit dela A. Jura, Rusca-Montană).

În Cireșa. În ziua de ajun dimineata pela patru
ciasuri vin băieții în pițărâi și cântă:

„Bună ziua lui Ajun,
Că-i mai bună alui Crăciun,
Că-i cu mei, cu purcei,
Cur băieții după ei.
Alune, alune că-s mai bune,
Crițari, crițari că-s mai tari,
Nuci, nuci că-s mai dulci“

După aceea vin ei sara cu colinda și capătă dela
oameni colăcei, cârnați, bani ș. a. În ziua de Crăciun,
dimineata, vin ei cu Vifleemul, care e o căsucioară
cu iarbă frumoasă. Cu Vifleemul îmblă trei păcurari
cu cojoace mari, întoarse pe dos și mustețe de câ-
neapă, cu măciuci groase în mână și cu zale de lan-
țuri spânzurate. Pelângă cei trei păcurari mai îmblă
și vr'o câți-va băieți cu comănace din carton gros
împodobit cu hârtii colorate și iarăși lanțuri spânzu-
rate.

În ziua 3-a de Crăciun fac țăranii jocuri și joacă
ziua și noaptea.

(Auzit dela C. Turcan, Cireșa).

În Domașnea. În seara de ajun fac femeile colă-
cei și îi dau de pomană cu alune și nuci la copii, oa-
meni săraci și la vecini pentru morți. Mâncarea de

ajun trebuie să fie de post. Dimineata, în ziua de Crăciun, merg femeile la cimitir cu jăghiu ⁵⁾ și (tămâie; acolo tămâiază ele mormintele plângând și jelind pe cei morți. Când se întorc dela cimitir, se duc acasă și iarăși dau de pomană colaci cu cârnați și brânză, dar acu e de slastă ⁶⁾.

Dimineata i se dă străinului ori vecinului, care intră cel dintâi în casă, un colac cu o bucată de brânză și o bucată de cârnaț cu un pahar de băutură.

(Auzit dela I. Șoimu, Domașnea).

2. La Sân-Văsii (Sf. Vasile):

În Rueni. Fetele și flăcăii se adună la o casă, care face „Sân-Văsii“. În casa aceea stă numai o nevastă, care chitește taerile (talgerele) și sub taere sunt felurite lucruri: oglinda înseamnă frumusețe, banii — bogăție, tuleul — sărac, lâna înseamnă că are oi și altele. După ce a așezat ea toate taerele, lasă să vie numai câte unul ori una. Fiecare ridică un taer și se zice, că ce a ridicat el ori ea, aceea o să li fie norocul. După ce s'a isprăvit cu Sân-Văsiile, numai fetele, cari au fost la Sân-Văsii, se duc una pe alta de ochi la un gard de nule și numără dela 9 pari îndărăt până la unu; după aceea îl leagă cu o ață, dar ața nu trebuie să fie la toate de un fel, pentruca dimineata să cunoască fiecare fată ața ei. După ce se uită în dimineata anului nou și află ața, cu care a fost legat parul, se uită bine și la par și dacă parul e fără coajă, atunci se zice că mirele ei va fi sărac; iar dacă va avea coajă, atunci va fi bogat.

Când se culcă fata, atunci își ia mărgелеle, oglinda și opinca ori gheata dela piciorul drept și le pune sub căpătâi. Se zice că ea îl visează pe mirele ei și că îl vede în vis; dimineata trebuie să spună ce a visat celor din casă ori prietenelor ei și să arunce opinca peste cap și peste poartă; încotro se întoarce cu vârful, dintr'acolo o să-i fie bărbatul.

(Auzit dela Virgil Cojocariu, Rueni).

În Rudăria. La Sân-Văsii fetele de măritat mătură casa cât se poate de dimineată, aruncă gunoiul în grădină, se urcă pe grămada de gunoi și ascultă

bine ori de va auzi vr'un nume strigându-se, ori vr'un cucos, cântând, ori un câne lătrând. Acel nume, ce l-a auzit, acela va fi numele bărbatului ei. Iar din care parte a auzit cânele ori cucosul, în acea parte se va mărita.

Apoi e obiceiul cu vergeaua. Dupăce mamele ori fetele au isprăvit cu țesutul, atunci fata ia în gură cea din urmă vergea depe sulul, pe care a fost înșirată coarda pânzei și scoate capul pe fereastă cu vergeaua în gură. Privește în deal și în vale ori de va vedea pe cineva. Și dacă vede, acela îi va fi bărbatul.

(Auzit dela N. Popovici, Rudăria).

3. La Paști.

În Ruginosu. Joi seara și Vineri seara înainte de Paști, când vin oamenii dela denie, obișnuiesc să zică:

— Câte gongi negre aveți în casă?

Una, nici una!

Gongile negre închipuiesc pe dușmani, cari sunt negri la suflet.

Sâmbătă noaptea, în sunetul clopotelor și al toacei, pornesc cu toții la „Înviere”. Dela biserică până acasă nu-i bine să se stângă lumina, că precum nu ești văzut de oameni fără lumină, așa nu vei fi băgat în seamă de toți oamenii. Dimineața e bine să te speli cu apă neîncepută, adică nime să nu fi luat mai înainte din fântână; deaceea femeile se grăbesc și aduc apă depe la cântatul cucosilor. În apă trebuie pus un ou roșu, pentruca să fii roșu și frumos ca un ou; și se mai pun și mai mulți pupi (boboci) de flori.

Când te speli, trebuie să zici:

— Pup am fost.

Pup să rămân.

Floare am fost..

Floare să rămân.

Că așa rămâne omul tot anul tânăr ca o floare. Apoi e bine, când auzi înțâiasidată clopotele la înviere, să dai cu un picior de părete, pentruca în timpul anului să nu te rănești.

Acu trebuie să zici:

— Cum nu coace păretele,
Să nu-mi coacă degetele,
Pe spini să nu calc
Și bubă să nu-mi fac.

În ziua de Paști e bine ca la fiecare ușă să fie pusă o glie de pământ, tăiată de o babă bătrână ori de o fată mare. Asta amintește piatra răsturnată de înger la ușa mormântului. La morminți (cimitir) se fac focuri în noaptea de Paști; focurile amintesc învierea morților.

Tot în această noapte fetele dornice de măritis își pun sub cap o legătură cu fire de busuioc, picate din busuiocul, cu care a sfințit preotul la ieșirea cu Iordanul. Aceste fire sunt puse într-o legătură udată cu molitvă și apoi tămâiate. După aceea se mai leagă în această cârpă încă o eșchie (tândără) dela vâlău (troaca, unde mânâncă porcii), pentruca așa să alerge la dânsa pețitorii, cum aleargă porcii la vâlău, când sunt flămânzi. Se înfășură toate astea în brăcirile fetei și apoi se pune sub căpătâi. Flăcăul, cu care s'a visat ea în noaptea aceea, îi va fi sot. Dîmineață o aruncă legătura în foc cu cuvintele:

„Cum dârza în foc a fost pârliță,

Așa să-i fie inima după mine topită“.

În tot timpul horei poartă fetele la dânselle o eșchie ⁷⁾ tăiată din vâlăul porcilor, pentruca să se îmbulziască flăcăii la ele, precum se îmbulzesc porcii la mâncare.

(Auzit dela V. Domăneantu, Ruginosu).

În Tufări. După slujba „Învierii“ merg oamenii acasă. Casele, dela plecarea lor, au fost încuiate de cel rămas acasă. Cei cari vin dela biserică, se opresc la ușă și strigă „Christos a înviat!“, iar cel dinlăuntru strigă: „Adevărat că a înviat!“.

Apoi tot nu li deschide, pânăce cei de afară nu-l întreabă pe cel dinlăuntru:

„Ce om mânca noi astăzi?“

„Ce ni-o da Dumnezeu!“. Răspunde cel dinlăuntru.

„Dar șoarecii, gongile, serpii, lupii!“.

„Ele să se mânânce unele pe altele!“.

Zice cel dinlăuntru. Întrebările astea se pun de trei ori, după aceea se deschid ușile, iar cel dinlăuntru li răspunde cu „Adevărat că a înviat“. Apoi se pun cu toții la masă.

Dacă la vr'o casă toată familia s'a dus la biserică, atunci unul dintre casnici fuge mai înainte acasă, încuie iarăși ușile și așteaptă venirea celorlalți.

(Auzit dela A. Nicolici, Tufări).

Obiceiuri la nașteri, botez, nunți și la moarte

1. La nașteri.

În Brebul. Moașa vine și taie buricul pe lemn de gorun, pentruca să fie inimos. După aceea toarnă apă rece pe noul născut, pentruca niciodată să nu fie lenos. Îl scaldă în apă caldă, îi pune flori să fie drăgos-tos, îi pune pană, pentruca să fie ușor la cap; arginț îi pune, ca să fie curat.

(Auzit dela T. Roșca, Brebul).

2. La botez.

În Ruginosu. Când se naște un copil, e obiceiul a-l boteza la 3 zile după ce s'a născut. În timpul ăsta mama nu trebuie deloc să-l lase singur, ca să nu vină necuratul să-l schimbe; adecă în locul lui să lase un drăcușor, iar pe copil să-l ia cu sine; astfel de copii

A treia zi se botează pruncul. La preot se duce se cheamă „copii schimbați“.

moașa cu nașul. În vremea cât stau ei la preot, mama ia în mâni toate lucrurile femeiești cu furca, acul ș. a. — dacă pruncul e fată; dacă însă e băiat, atunci ia cele bărbătești ca toporul, coasa ș. a. Asta se face, pentruca băiatul ori fetița să fie harnici.

Dela botez până la 6 luni băiatul deasemenea nu trebuie lăsat singur, că se ating boalele de el. Ori dacă e lăsat singur, să se pună un cuțit la cap, pentru a se putea apăra. Când mama e însărcinată, nu e bine să fure, ca să nu aibă copilul semne pe el. Dacă e fată, atunci mama să fure fân de undeva, ca să aibe fata păr frumos.

Deasemenea e bine să pună mama un fuior sub capul fetei în noaptea de Sf. Vasile, ca să-i fie părul frumos ca un fuior.

(Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

3. La nunți.

În Zăguzeni. Joi seara își chiamă mirele oaspeții. Mirele pleacă cu un givăr (vătăjel) și încă cu un al treilea fecior dintre rudeni punându-și câte o ploscă plină de răchie și apoi chiamă rudeniile, prietenii și vecinii pe Duminică la nuntă.

Mireasa încă își chiamă oaspeții ei, dar nu Joi seara, ci Mercuri sara. Totășa ca și mirele și mireasa își chiamă și nașul oaspeții săi. Fiecare din oaspeții poftiți merge deadreptul la naș. Nașul îi pofteste la masă. De aci pleacă nașul cu oaspeții și lăutarii la mire. Până se pregătește mirele, lăutarii zic, iar oaspeții joacă. După ce s'a chitit mirele, pleacă cu toții la mireasă, care șede într'o chilie cu rudeniile ei, iar ușa e încuiată.

„Givărul mare“ are datorința să meargă la chilia aceea, unde e mireasa și să plătească aceea, ce cer rudeniile. După asta i se descuie ușa și rudeniile îi dau mireasa.

Givărul mare o ia de mână și o duce în chilia, unde e nașul cu nuntașii; aici o predă nașului.

După primire se scoală nașul, mirele și mireasa și pleacă cu toți nuntașii la biserică, la cununie.

După cununie se întorc cu luminile aprinse la mireasă. Sara vin oaspeții cu darurile de a dărui pe mireasă.

Darul e așezat într'o corfă în felul acesta: Jos în corfă e un colac mare, pe acesta se pun patru farfurii cu prăjituri, iar în mijlocul acestora se mai pune și o găină ori un cocoș, curățit de pene și gata pentru fiert. Pelângă acest dar i se mai dă miresei și pânzeturi ori parale.

Fiecare dar se aduce înaintea nașului, mirelui și a miresii; pânzăturile și paralele le primește mireasa, iar farfuriile cu prăjiturile se pun la nuntași pe masă. După astea urmează cina și „jocul miresii“.

Acesta se joacă așa: fiecare nuntaș are să ia mireasa să o joace, dar mai întâi are să plătească o taxă hotărîită de givărul mare, givărul mic și de mireasă. După jocul miresii pleacă nașul, mirele, mireasa și întreagă nunta acasă la mire. Dela poarta marelui se împrăstie toți spre casă.

Luni dimineața se adună toți oaspeții marelui iarăși la mire, care îi pune la masă. Apoi începe jocul în curte ori în uliță dinaintea casei marelui și ține până'n sară. Spre sară i-aduc oaspeții și marelui daruri. Acestea sunt la fel ca și ale miresei afară de pânzeturi. După ce s'au dat darurile, urmează cina și jocul miresei, care se joacă totașa ca acasă la mireasă.

Când s'a isprăvit jocul miresii, își ia nașul lăutarii și oaspeții lui și pleacă cu ei acasă la dânsul, iar oaspeții marelui și ai miresii nu mai merg la naș, ci fiecare la casa lui.

Nașul li dă oaspeților de gustare (Marti dimineața) și li plătește lăutarilor. După gustare se urcă lăutari în căruța nașului, care îi petrece acasă, oaspeții pleacă și ei fiecare la casa lui.

Marti sara mirele chiamă la cină pe naș și rude-niile cele mai deaproape, apoi chiamă și pe bucătari și pe toți cei, cari au fost de ajutor la nuntă.

Sâmbătă sara se dă din partea marelui încă o cină în cinstea nașului. Pelângă naș mai chiamă el iarăși rude-niile cele mai deaproape, — și cu asta s'a sfârșit nunta.

(Auzit dela N. Bogdan, Zăguzeni).

În Bogăltia. După logodnă cei logodiți se împreună la tatăl miresii ori la tatăl marelui. Înainte de cununie se pregătesc cele trebuincioase. Dimineața, înainte de a merge la biserică, mireasa e gătită la părinți și așteaptă venirea logodnicului. Aceasta pleacă cu nuntașii pentru ducerea miresii la biserică; pe drum cântă, pușcă, chiotesc și beau. În fruntea lor merge mirele și nașul, apoi stegarul și nuntașii. La casa miresii așteaptă tatăl fetei; el iese în ușă și întreabă pe naș:

— „Bună ziua, oameni buni!”

Nașul și nuntașii: „La mulți ani să trăești!”

Tatăl miresii: „Da ce cântați pe aici?”

Nașul: „Ia venim din depărtări!”

Tatăl miresii: „După ce?”

Nașul: — Apoi să-ți spun: plecarăm de acasă ca vânători, pe drum întâlnirăm o căprioară și tare ne plăcu. Venirăm după ea până aci și aici ni peri: mi se pare că aici se băgă.

Tatăl miresii: „Eu nu știu, că nu fui acasă!”

Nuntașii (toți cu zgomot): „Ba aici, aici s'a băgat!”

Tatăl miresii (intră înlăuntru, aduce o babă bătrână și întreabă): „Asta-i căprioara?”

Nuntașii: „Nu, nu-i asta!”

Nașul: „Nu-i asta, a noastră a fost mai tânără!”

Tatăl miresii (intră și aduce o fetiță mică în țășii): — Apoi asta-i, dacă nu fu aia!

Nașul: Nu-i asta, era mai frumoasă și mai mare! (apoi către oameni): Vedeti că nu vrea să ni-o dea, trebuie s'o luăm cu sila!

Nuntașii: „Apoi de zici d-ta, noi o luăm, că d-ta ne-ai adus pe aici!”

Tatăl miresii (aduce însfârșit mireasa): — Apoi de nu fu dintre cele două, trebuie să fie asta.

Nașul și nuntașii: — „Asta-i, asta-i, trăiască!”

Mireasa: — Apoi de ce mă cătați pe mine de atâta vreme?

Nașul: Fiindcă-i place de tine ăstuia (arată mirele).

Mireasa aduce apă și udă picioarele nuntașilor cari stau roată; apoi încep chiotele, pușcăturile, când toți se pornesc la biserică pentru cununie; după reîntoarcere se așează la masă și începe jocul.

(Auzit dela P. Vasilescu, Bogâltin).

În Brebul. Mireasa îmbracă Sâmbătă sara cămeșa mirelui luându-o pe dos, doarme cu ea, dimineața se desbracă și se îmbracă în hainele ei, se spală cu flori din grădină, pentruca să fie plăcută mirelui. Când vine nunta la ea, mirele intră înlăuntru la mireasă, ia zăvonul pe un băț și-l înclină de 3 ori către mireasă, iar goștii (oaspeții) îi urează „La mulți ani”. Când merg la cununie, beau apă prin clănet și prin inel, pentruca să aibe copii fru-

moși și cântăreți. Luni dimineata merg amândoi la fân.âna, se spală, vin acasă și mirele o piaptână pe mireasă, ca să trăiască totdeauna în dragoste amândoi.

(Auzit dela T. Roșca, Brebul).

In Cireșa. Când se întorc nuntașii dela biserică și ajung acasă la mireasă, găsesc la ușă câte un ou spânzurat într'o prăjină lungă; ei nu intră până când nu lovesc oul cu un băț. Când intră înuntru, mama miresii îi dă acesteia un colac în mână și un blid de grâu ori cucuruz; apoi se întorc după masă de trei ori aruncând în toate părțile grâul (ori cucuruzul), lumea depe lături îl prinde. Apoi intră mirele și mireasa în casă, fiecare cu lumânarea aprinsă. Acui se stânge mai întâi, acela va muri mai degrabă. Dupăce au mâncat, aduc neamurile ca cinste colaci, găini, prăjituri ș. a. Cel mai de irunte dintre nuntași strigă în glumă:

— Iacă vrea să cinstească (cutare) un colac cu coadă de hârt (ori șobolan), cutare o cioară peleagă (fără pene) ș. a.

Apoi urmează jocul.

(Auzit dela P. Turcan, Cireșa).

In Ruginosu. Când vrea să se însoare un june, merge de petește o fată. Dacă se invoiesc, peste câteva zile merge junele să „căpărască“) fata. El merge la căpară sau logodnă. La căpară vin părinții flăcăului și se înțeleg cu părinții fetei. Dupăce s'au înțeles, junele îi dă niște bani fetei: galbeni de aur ori sfântași (de argint). Când junele îi dă banii, zice: „Eu îți dau puțin, Dumnezeu să-ți dea mult!“ Tot asemenea și prietenii, cari au luat parte. După căpară, la câteva săptămâni, urmează nunta. La cei săraci ține nunta o zi, la cei bogați două. În ziua întâia se ține nunta la casa fetei, în ziua doua la cea a mirelui.

De dimineată până la amiază e jocul la naș. De la naș pornesc toți în sunetul pistoalelor și al puștelor după mireasă. Atunci se ascunde mireasa într'o odaie. Dacă givărul a prins-o cu ușa deschisă, atunci prinde mireasa și o joacă; iar dacă ușa a fost încuiată, atunci trebuie să plătească „gloaba“ (a-

menda). După ce o scoate pe mireasă, o duce în odaie la mire. Acesta stă după masă, pe care se află pâine și sare în semn de belșug. Mirele ia zăvonul în bățul său de cununie și-l dă miresei, care atunci începe a plânge. După asta se mai joacă puțin și pornesc cu toții la biserică. Dacă mireasa nu vrea să facă copii, atunci, când trece pelângă ușa bisericii, zice:

— Când va face această ușă copii, atunci să fac eu.

Acest obicei de a zice e însă urît, scârbos. Când vine nunta dela biserică, vine pe alt drum, nu tot pe acela, când s'a dus — asta, pentru că să nu se întoarcă binele spre rău.

În timpul cununiei e bine să ploaie puțin, pentru că închipuește belșug. La logodnă însă nu e bine să ploaie, pentru că închipuiește trai rău între însurăței. După ce au venit toți dela cununie, iar se începe jocul. Mireasa însă trebuie plătită, dacă vrei să o joci. Dela cununie se joacă până'n seară. Fiecare oaspe trebuie să aducă un dar miresii. Darul e un șort, cârpă, prăjituri ori bani. Când se dau darurile, se strigă fel de fel de glume. Asta se chiamă „strigarea cinstelor“.

Toată noaptea se joacă. Spre ziuă vine „jocul miresii“, când fiecare dintre oaspeți dă un leu și joacă mireasa. Acest joc se mai chiamă și „jocul cinerei“ (tinerei). După asta mirii sunt băgați cu capul în jug, ca să tragă unul la altul. Isprăvinduse și asta se mai bea puțin și fiecare pleacă acasă.

În noaptea cea dintâi dorm mirii în pod, pentru că să fie veșnic sus, adică în fruntea altora.

Cu asta se sfârșește nunta.

(Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

4. La moarte.

În Ruginosu. Când moare cineva, e obiceiul de a nu-l lăsa singur pe mort, pentru că atunci se face strigoi. În sicriu se pun niște păpuși făcute din zdrențe. Păpușile acestea se chiamă după numele celor din casă (familia) și înseamnă, ca mortul să se joace cu ele și să dea pace oamenilor, să nu se facă

strigoi. Când îl duce să-l înmormânteze pe mort, cineva din familie chiamă un câne după sine, îi aruncă fărături de mălai, iar cânele le mănâncă. Asta înseamnă, ca mortul să nu știe unde e satul și să nu mai vie ca strigoi. Când astupă groapa, fiecare om, care a fost la înmormântare, trebuie să arunce câte o bucată de pământ, căci mortul întreabă „Cutare a fost la înmormântare?” Atunci bulgărul de pământ răspunde „A fost!” După înmormântare se adună oamenii la pomană. După mâncare se duc ei la un râuleț și dau drumul unui colac pe apă zicând „Doamne, cum se duce apa, așa să fie primită și pomană asta!” După ce s'a înmormântat mortul, trebuie să ardă lampa încă 9 zile. La nouă zile se pune iarăși pomană. Totașa la 6 săptămâni, la 6 luni și la 1 an.

Cât e încă mortul pe masă, se ține noaptea „ciufândac” (priveghiu), iar fiecare, care intră, bagă la mort în gură bani de argint, ca să plătească pe unde trece.

(Auzit dela V. Domăneanțu, Ruginosu).

În Zăguzeni. Înainte de ce își dă omul sufletul, i se pune o lumină în mână. Se zice, că, dacă moare omul fără lumină și neîmpărțășit, acela a fost un păcătos. După ce și-a dat sufletul, îl spală ceilalți, îl grijesc frumos și îl pun pe masă ori pe o scândură. Apoi i se pune în mână unul sau mai mulți bani; se zice că, dacă nu are bani în mână, nu poate să treacă puntea spre rai, pentru că acolo stă și păzește un înger, și cine nu-i dă bani, n'o trece puntea. După ce e gata și asta, se duce cineva la crâșnic, ca să tragă clopotul.

Sara vin oameni mulți la „ciufundac”. Ei fac din pânză ciufundac împletit și-l udă ori bagă cenușă în el; atunci unul pleacă prin casă și dă în fiecare. Doi se duc afară și unul din ei zice că-l doare capul. Unul din casă stă la ușă și-l întreabă de ce îl doare. Cei de afară îi răspunde că l-a deochiat N. N. Atunci acela, pe care l-a strigat cel de afară, iese, iar cei de afară toarnă pe el o oală de apă ori cenușă. Apoi e jocul cu fotografia. Celui care se fotografiază, i se pune o maramă mare peste ochi; fotografu, un

glumet, îi murdărește fața cu catrană ori cu funin-
geni.

După îngropăciune se pun în curtea mortului
scânduri pe jos, iar pe scânduri măsaie. Asta se
face penaru ospătarea rudeniilor și a vecinilor. Oa-
menilor bătrâni li se dă de pomană câte un bâț cu
colac. Asta înseamnă, că, dacă cel mort n'are bâț
și colac, atunci nu poate trece puntea spre rai. Dacă
are însă bâț, se sprijină în el, iar colacul îl dă lui
Sf. Petru.

(Auzit dela P. Murariu, Zăguzeni).

POVEȘTI

Țiganul și diavolul

Era odată un țigan. Mergând el odată în câmp dete de 7 oameni cu 7 pluguri și oamenii aceștia erau toți galbeni la față ca ceara. Țiganul îi întrebă: „Oameni buni, ce boală aveți că sunteți așa de galbeni?” „Ei!” Răspunseră ei „un diavol tot vine și ni tot mănâncă câte un om și brazdele ce le arăm, la amiază vine și mănâncă”. Iar Țiganul sări fript și li zise: „Eu vă pot scăpa!” „Scapă-ne, dacă poți, că-ți plătim” îi răspunseră țăranii. „Vă scap, numai faceți-mi o groapă la marginea drumului pe unde trece diavolul, o umpleți cu zăr și să o astupați bine la gură cu bulgări” zise țiganul. El se duse și căută o piatră albă, luă apoi caș și făcu un boboloș ca piatra. Apoi se duse la drum și se puse la pândă lângă groapă ca să aștepte pe diavol. Iată că se vede și diavolul venind. „Stai” zise țiganul, „haide să vedem care e mai tare, na tu piatra asta și strânge-o ca să iasă zăr verde și eu o strâng pe astalaltă și la care va ieși zăr, ăla să-l mănânce pe celalalt”. Diavolul strânse piatra de se făcu cenușă, iar la țigan ieși zăr verde. „Acu le mănânc — zise țiganul. „Iartă-mă, fii bun, hai să mai încercăm o probă!” „Bine, dă tu în pământ să iasă zăr verde”. Diavolul dete și se făcu o groapă, dar zăr nici pomeneală; când dete țiganul în groapă, peloc sări zăr în sus: „Acu te mănânc” — zise țiganul. „Nu mă mânca, ci mai bine hai cu mine acasă să-ți dau bani, câți poți duce”. „Haide” zise țiganul. Ei pleacă la diavol acasă și acolo locuia o babă bătrână, muma diavolului. Diavolul îi povesti toată șiretenia mamei sale. Iar ea li zise: „Eu vă mân pe amândoi la fântână să-mi aduceți nițică apă în piele de bivoli”. Dar țiganul era slab de fire și-i era frică să nu-l

mănânce diavolița. Țiganul îl lăsă pe diavol să-și ia apă în piele de bivol și începu să-și facă țărushi ca să îngrădiască toată fântâna cu pari. Văzând diavolul că nu mai vine țiganul, se duse la el în pădure să vadă ce face țiganul. Și ajungând în întrebă. „Uite-te, eu vreu să iau toată fântâna și s'o duc acasă, când ni trebuie, să avem deajuns apă“. „Fii bun, că numai atâta am moștenire dela tatăl meu, n'o duce, că-ți iau eu apă și te duc și pe tine în cârcă“. Diavolul îl duse pe țigan până 'acasă și acolo îi spune mumei sale: hai, să-l omorim la noaptea! Dar țiganul auzi totul și nu se culcă în pat ci sub pat, iar în pat puse el vâlăul porcilor în locul său. Noaptea se duseră diavolul și mumă-sa cu buzduganul și deleră de 3 ori în cap, dar țiganul de sub pat striga tot la fiecare lovitură „au, au!“ Numai la a treia lovitură nu zise cârcă. „Hai, să-l lăsăm — zise diavolița — că a murit!“ După ce plecară ei, puse el vâlăul la loc și se culcă în pat. Dimineață veniră ei să-l vadă, dacă a murit, dar spre marea lor mirare îl aflară treaz și voinic și-l întrebă, cum a dormit. Țiganul li răspunse, că tare bine a dormit, dar l-au mușcat 3 pureci după ureche. Ei se mirară, că el abia a simțit loviturile de buzdugan. Apoi li spuse diavolița ca să arunce fiecare buzduganul în sus cât vor putea. Diavolul îl și aruncă cale de o zi în cer, iar bietul țigan nici nu-l putea ridica buzduganul. Deci nici nu încercă și se prefăcu că așteaptă ceva. Atunci îl întrebă diavolul de ce nu aruncă el buzduganul. El răspunse că așteaptă să resară luna, căci acolo e sora lui și are lipsă de fier. Atunci diavolul se spărie și-l rugă să nu-l arunce, căci numai atâta moștenire are dela tatăl său. Bine, zise țiganul, eu nu-l arunc numai să-mi dai o piele de bivol plină cu bani și să mă duci și pe mine 'acasă. Îți dau, zise diavolul. Și-l luă în cârcă cu piele cu tot și porni la drum. Dar când să treacă un pod, diavolul îl aruncă pe țigan cu sac cu tot în apă și o tulsește peste un deal. Dar nici țiganul nu era prost. Și cași cum ar avea vr'un prietin pe aproape, strigă odată cât putu: „Măi prietine, ține-l!“ Diavolul cam prost crezu și se întoarse îndărăt, îi luă sacul și pe el,

și iar în cârcă... Merg ei ce merg și diavolul zărește corlul țiganului și-l întrecăbă ce-i aceea de de unde iese fumul ăla. Iar țiganul, tot om mai deștept, îi răspunse că toate corlurile ce le vede, alea sunt casele lui și că sunt făcute din piele de zmeu. Diavolul se înfricoșă. Iar țiganul avea cam mulți puradei și toți cam nărodaleci. Cum se apropie diavolul, ei toți ies din corl cu cuțite și furcu-lițe și încep a striga:

Hai încoă, hai la lău,
Să mănânc carne de zmaul

Diavolul nu mai pulea sufla de frică, îl trân-tește pe țigan cât colo și tulco băiete peste dea-luri, peste râpi. Iar țiganul rămase de acu om bogat, cu bani mulți, și poate că și acu e bogat dacă mai trăiește.

(Auzită dela Eftimie Horescu, din Domașnea, (jud. C.-Severin).

Povestea lui Cenușotcă

A fost odată ca niciodată un om, care avea 3 feciori. Și omul acesta semănă un pogon pentru secară. Într'o zi se duse el să-și vadă holda, dar tare se supără când o găsi călcată și mîncală de cai. A doua noapte trimise el pe fecioru-său ăl mai mare să păziască. Dar ăsta adormi și nu văzu nimic. Apoi îl trimise el pe cel mijlociu, dar nici ăsta nu făcu ispravă. Veni rîndul celui mai mic, care abia aștepta să se ducă să vadă și el. Asta luă securea cu dînsul și nu se culcă deloc. Într'un tîrziu de noapte numai ce auzi el ronțăit de cai prin secară. Erau trei cai. El îi și prinse și luă dela fiecare un moț de păr. Apoi le zise el cailor: cînd voi scutura odată moțul de păr, să știți că unde veți fi, îmi veți aduce straie de argint; cînd voi scutura a doua oară să veniți cu straie de diamant; cînd îl voi scutura însă a treia oară să veniți cu straie de aur.

Odată puse craiul celei împărății o cunună pe un turn înalt și a zis: cine ajunge cununa cu calul din trei sărituri, acela va căpăta fata mea de soție și va căpăta și împărăția. Mulți, mulți feciori,

cătă frunză și iarbă s'au dus să cerce, dar ba. Dar Cenușolcă al nostru, ăl cu moșul de păr, se gândi că ar putea ei să facă minunea asta. Cenușolcă scutură odată moșul și un cal cu straie de argint sta gața de plecare. Și odată Cenușolcă își făcu vânt cu calul pe turn, dar înzădar că nu ajunsese. Supărat se duse Cenușolcă acasă. Dar iarăși scutură moșul de păr și un cal cu straie de diamant pentru Cenușolcă ieși ca din pământ. Și iar se porni el la drum să încerce a doua oară. Zdup..., dar ce folos că nu-și făcuse bine vânt cu calul, că îi mai lipsi de astădată numai o schioapă și ar fi ajuns acuma. Și iarăși supărat se înfiorase acasă. Dar nu pierdu Cenușolcă curajul. Într-o zi scutură el a treia oară moșul de păr și deodată îi răsări în față un cal și-i aduse stăie de aur. Acu se porni a treia oară. Când ajunsese la turn își făcu odată vânt și... zdup pe turn cu mâna pe cunună și hai cu ea sub căciulă și o luă spre casă. Împăratul dete poruncă să se afle cine a luat cununa din turn. Vecinii lui Cenușolcă cum auziră ei ceva despre isprava lui și intrară și pela el să întrebe. Ei îi deteră binețe, iar el le mulțumi ridicându-și căciula.

O, ho, ho, ăsta-i cu pricina! Hai să dăm de știre împăratului. Și se duseră ei cu Cenușolcă la împăratul. Ce mai bucurie avu împăratul când văzu minunea de cunună în mâinile lui Cenușolcă.

Și acu se făcu nuntă mare, mare și curgea vinul pe masă cum curge Timișul. Și Cenușolcă își căpătă de nevastă frumoasa fată a împăratului și jumătate din împărăție.

Iar eu tocmai dela nuntă vin.

Și v'aduc și D-Voastră vin.

Auzită dela Ion Turcan, din Cireșa (jud. Caraș-Severin).

Povestea lui „Hop în straiță“

A fost odată ca niciodată, că de n'ar fi nu s'ar povesti. A fost odată un om sărac, care avea trei feciori. Pe cel mai mic din ășlia, Pătru, îl dete slugă la un boier. Pătru slujia un an pentru un ban

și o pâne. Trei ani sluji el și căpătă 3 bani și 3 pâni, apoi se porni spre casă. Cum mergea el pe drum, se făcu Dumnezeu cerșitor și se așeză la un capăt de pod. Când trecu Pătru pe pod îi ceru Dumnezeu să-i dea și lui ceva; că vezi, cerșitorul era Dumnezeu. Omul nostru îi dăde un ban și o pâne. Dar nu trecu mult și la alt capăt de pod iar îl văzu Pătru pe cerșitor. Și fiindu-i milă de dânsul îi dăde Pătru iarăși un ban și o pâne. Și merse Pătru ce merse și ajunsese la al treilea capăt de pod. Și iar i se făcu milă lui Pătru și-i dăde cerșitorului și cel din urmă, adică al treilea ban și pânea cea din urmă.

Într'o zi i se arătă Dumnezeu lui Pătru și îi zise:

Petre, Petre, ce să-ți dau eu pentru binele ce mi-ai făcut?"

„Nimic, Doamne, decât numai o traistă. Când voi zice eu cătră cineva „hop în traistă“, să fie el cine o fi, dar să-l bag la mine în traistă. Apoi dă-mi Doamne, și o lulă, să trag din ea și să nu se mai stângă niciodată“.

Și Dumnezeu i-a dat locmai cum a cerut. Apoi plecă Pătru în lume și merse el cât merse și ajunsese la un boier. Acolo se rugă el, fiindcă era noapte. Boierul îl lăsa să doarmă în niște case noapte. Boierul îl lăsa să doarmă în niște case mari, în cari locuiau numai dracii. Ziua erau căsele pustii. Și culcându-se Pătru pe un divan, adormi tun. Iată că un drac vine și-i trage perina de sub cap și i-o asvârle cine știe unde. Atunci se trezi Pătru și văzându-l pe drac i-a zis să-i dea pace. Dar vezi, unde îți dă dracul pace! El îi spuse că aici e casa lor și-i întrebă obraznic ce caută Pătru acolo. Atunci se mânie foc Pătru și strigă: hop în traistă! Și vrând-nevrând se băgă dracul în traistă. Văzând Scaraoșchi, craiul diavolilor, că nu mai vine dracul cel dintâi, trimise el pe alții să vadă ce-i cu dânsul. Dar nici nu ajunseră bine și Pătru îi și primi „hop în traistă“, că nu mai încăpeau. Se mânie foc Scaraoșchi și se duse să-i caute. Și-i striga pe supușii săi în tot feliul, dar iă-i de unde nu-s. Căutându-i el încoace și încolo,

iată că ajunse și în odaia lui Pătru. Când îl văzu Pătru pe împăratul întunecimilor, n'așteptă nici o clipă și strigă odată tare: hop în irasită! Și îl vîri și pe Scaraoțchi în traistă. Dar cu mare greu, că nu încăpeau coarnele lui Scaraoțchi. Dar Pătru îi rupe coarnele și-l îndeasă cât poate în traistă. Când se făcu ziua, se porni Pătru cu traistă cu tot și ajunse la un faur. Pe acesta îl rugă să-i dea un baros ca să spargă și să ucidă dracii din traistă. Când da faurul cu barosul, numai ce auziai țipând, urlând, scrășnind și văitând; pe unul îl durea o mână, altul un picior, altul capul, că vezi faurul da cumsecade cu barosul.

Dupăceea se duse Pătru la un boier și se rugă de el să-i dea un car de bastoane de frestie; și i s'a adus ceea ce dori. Apoi adună el tot poporul ca să vadă cum fug dracii de el. Și s'a strâns acolo multă lume ca să vadă minunea.

Iată, iată oameni buni
Eu în coș mai am minuni
Și-o să-l scutur că mai este,
Ascultați mândra poveste!

Pătru făcu o mică gaură la gura traistei și-l scoase mai întâi pe Scaraoțchi cel bătrân și-l luă de o ureche și dă-i... și dă-i și rupse Pătru un baston, apoi luă altul și trage-i băiele lui Scaraoțchi. Apoi îi dete drumul și Scaraoțchi numai ce scăpă, se și prefăcu într-o vântoasă mare și o luă spre casă. Dar nici pe ceilalți draci nu-i cruță Pătru și-i colbăi și peăștia, știi colea....

Acu să vedem încotro o apucă Pătru al nostru. El își aduse aminte că Dumnezeu i-a spus odată, că dacă i se va uri de viață să meargă și să slujiască la Poarta Raiului. Și chiar așa se și întâmplă, că lui Pătru i se uri de fața pământului și se hotărî să plece depe lumea asla către Poarta Raiului. Și a mers el și tot a mers și mai făcea și câte un popas; apoi iar se porni la

Cale lungă
Ca s'ajungă.

După mai multe săptămâni ajunse Pătru la Poarta Raiului și strigă tare, ca să-l audă ingerii din rai: „Răchic, lăutari sunt aicea?” „Nu-s aici”

răspunseră ingerii. „Dar femeii frumoase sunt?” „Nici astea, du-le în iad că acolo sunt!”

Și se duse Pătru încolo spre iad. După ce ajunsese, bătu la poartă. Dar un drac prostuț, păzitorul dela poartă, crezu că cine știe ce păcătos vine și-i dăde drumul în iad. Aoleo, când îl văzură dracii pe Pătru, fugiră care încotro și-i dăde de toate ce pofti el numai să iasă afară. Un drac mai cuminte făcu altă ceva. El luă o toabă mare și ieși afară din iad, adecă pe pământ și începu a bate toba, că se spăriase lumea ce s'a întâmplat. Și aleargă și Pătru să audă ce s'a întâmplat. Atâta au așteptat doar diavolii și peloc au și închis poarta după dânsul și n'au mai vrut să-l lase înuntru.

Apoi se duse Pătru iarăși la Poarta Raiului. Sfântul Petru, care păzea la poartă, îl întrebă ce dorește. Pătru îi spuse că Dumnezeu l-a chemat, când i se va urî pe pământ, să vină să slujiască la Poarta Raiului și iată că a sosit vremea. Atunci îi răspunse Sfântul Petru: „Stai tu aici că mă duc eu la Dumnezeu să-i spun că ai venit să slujești.

„Lasă că mă duc eu, că și așa am să-i spun multe!”

Și Pătru sluji mulți ani și Dumnezeu îl iubia pentru că a făcut mult bine pe pământ.

Așa și voi, oameni, numai bine să faceți pe pământ, că Dumnezeu vă va iubi ca pe Pătru.

Coșul meu l-am scuturat

Și povestea am gătat.

Auzită dela M. Mihui din Marga (jud. Caraș-Severin.

Iosif și Dumnezeu

A fost odată ca niciodată, că de n'ar fi nu s'ar povesti. A fost un om sărac cu numele Iosif. El era tare sărac și n'avea decât numai căsuța în care ședea. Intr'o zi veni la dânsul un om săracuț. „Bună ziua, bădișorule!” Mulțămescu-ți, călăforule! Sărăcuțul părea mai mult un cerșitor. „Nu ți-ar trebui o slugă?” Dar nu mă bag eu slugă, zise Dumnezeu, căci săracuțul era Dumnezeu. „Tu îți

cauți de ale tale și eu de ale mele. Într-o zi zice Dumnezeu către Iosif: Iosife, du-te tu la omul cel mai bogat din sat și cere de la el 100 de galbeni! Ce zici? Omul acela îmi dă mie 100 de galbeni! Ascultă-mă Iosife, și du-te de vezi.

Iosif plecă la omul acela din sat.

„Bună ziua, moșule!”

„Să trăiești, săracuțule!”

„Da, ce cauți tu pe aici?”

„Moșule, nu-mi dai 100 de galbeni, că-mi trebuie?”

„Ce zici, 100 de galbeni?”

„Pleacă repede pe ușă afară!”

Și amărât și rușinat ajunsese el cum ajunsese acasă.

„Na, ți-a dat Iosife?”

„Ah, cum am ajuns la el, n'am știut pe care ușă să ies mai repede înapoi!”

„Nu-i nimic, mâine ne vom duce la târg și va fi și omul acela la târg!”

„Bine, o să mergem!”

A doua zi plecară ei la târg. Și îl zăriră și pe omul acela și se luară după el. Nu dură mult și căzură de la omul cel bogat și sgârbit 20.000 de galbeni din buzunar. Ei ridicară banii de jos și se duseră mai departe la târg și-și cumpără niște căluți pe banii aceia. Apoi se duc acasă.

Și zice Dumnezeu către Iosif: na, Iosife, de acum poți să te însori!

Așa se și întâmplă că Iosif se însură peste câțva timp. Și iar îi zise Dumnezeu: dar lucrul tău să nu-l dai nimănui și la vre-o nuntă ori petrecere să n'o lași să meargă singură muierea, că ea îți bea și-ți cheltuiește banii și apoi se poate întâmpla să-i și fure. Iar eu de acu mă duc, tu însă să ascuți cuvintele mele.

Și s'a dus Dumnezeu.

Peste câțva timp se însură Iosif, cum îi spusese Dumnezeu.

Într-una din zile vine nașu-său la el ca să-i dea căruța cu caii. Iosif îi dă, dar se vîră într'un sac și se ascunde, ca să vadă ce va face nașul cu caii lui. Nașul încarcă multe lemne și iapa era pe

timpul tocmai să fete. La un deal mare strigă nașul: vio murgule, vio voinicule! Și deodată iapa lepădă mânzul. Iosif văzu și nu zise nimic. Acum nașul luă mânzul și-l aruncă între niște spini, spălă iapa și plecă mai departe.

Iosif luă mânzul, îl băgă în sac și se duse pe alt drum acasă. Mai târziu vine nașu-său la el cu căruța, dar Iosif îi zice: Dece e așa de sloarsă iapa?

„E foarte flămândă!” li răspunse nașul și plecă acasă.

El luă mânzul și-l băgă în pivniță.

Muierea lui Iosif era grea și peste câțva timp născu un fiu. Într-o vreme vine la Iosif socru-său și-l chiamă să meargă la nunta cumnatului său.

Iosif îi zise: eu las muierea, apoi mai târziu voi veni și eu.

„Bine” zise socru-său și se duse.

Iosif se duse în grajdul să vadă de vite și când ieși, calcă prin gunoi și se împiedică de o curea. El ridică cureaua și o scutură. Și peloc văzu o minune.

Din curea sare un cal de aur și-i zice lui Iosif: caută în urechea mea cea dreaptă că acolo e șeaua și frâul, iar în urechea stângă sunt hainele în care să te îmbraci. Iosif le ia și se îmbracă.

Apoi îl întreabă calul: cum să te duc ca gândul ori ca vântul? „Ca gândul!” zise Iosif.

Și cât ai clipi din ochi ajunse Iosif la poarta socrului, se scobori și intră înăuntru. Iar înuntru ce să-i vadă ochii! O vede pe muierea lui jucând și chiuind. Iosif îi zise apoi soacrei: ia, chiamă pe muierea aia înco! Și ea a chemat-o.

După aceea se culcară Iosif, muierea și copilul în grajdul. Noaptea se sculă Iosif încetișor, luă copilul și o luă spre casă.

Când se sculă nevasta dimineată, văzu că nu-i nici bărbatul, nici copilul. S'a dus la mamă-sa și i-a povestit totul. Dar mama ci o mângâie și-i spuse să dea foc fânului, să ardă grajdul și copilul. Și nevasta aprinse grajdul, și se făcu o palalaie, că nici Iosif nu putea să stea o clipă și sări repede și într-o fugă veni la foc. „Ce arde?” întrebă Iosif.

„Arde grajdul și copilul!” Răspunse îngrozită și cu ochii holbați nevastă-sa.

„Lasă, lasă, că ni mai dă Dumnezeu!” zise Iosif.

„Haideți toți, toți la mine acasă!” Și se luară socrul, soacra, nașul, nașa, cumnații cumnatele și nevastă-sa spre casa lui Iosif.

„Asta e!” Și Iosif îl ridică sus, sus pe copil și li arătă.

Toți încremeniră.

Se făcu apoi mare cumătrie și veselie.

Naș fu Măria sa Purecu, împăratul purecilor, iar nașă puriceasa.

Și oaspeți din împărăția purecilor veniră, câtă frunză și iarbă.

Și fiecare purec venise cu un poloboc de vin.

Copilul fu botezat după nașu-său: Purecul voinicul.

Iară eu încălecai pe un spin

Și v'aduc și D-Voastră vin.

Auzită dela Iova Drăghina din Tincova (jud. Caraș-Severin).

Cei trei câni

A fost odată un om care avea un băiat mic. Acuma ci că omul acesta mai avea și trei vaci; dar știi coea vaci frumoase și balșate de mai mare dragul să te uiți la ele. Într'o zi a mânat omul acesta pe fecioru-su cu vacile la iarbă. Cum se jucă el pela ameză, a venit un om care avea trei câini. Pasă-mi-te omul acela eră un zmeu care umblă prin partea locului. Nu așteptă mult zmeul și voi să înceluie băiatul. Și cum ajunse la copil nu mai ce se face zmeul și-i zice:

— Ce faci, măi băiete?

— Iață și eu cu vacile.

— Măi băiete, hai să schimbăm! Eu îți dau un câne iar tu să-mi dai vaca. Că vaca nu te apără ca un câne și nici nu-ți este credincioasă.

Copilul proștuș schimbă cu zmeul. Noa, bine! Veni sara! Cum intră pe poartă tată-su îl întrebă:

— Unde ni-i o vacă?

— Uite tată, a mâncat-o lupul prin pădure.

Acum plânge bietul om, plânge femeia sa, plâng toți. Noa bine! A doua zi iar vine zmeul și tot ca în ziua întâi înceluie pe băiat și-i mai dă o vacă. Tot așa și-a treia zi. Uitasem să vă spun că el ținea câinii într'o scorbură și le da de mâncare ce căpăta el în traistă de mâncare dela părinți. Acum cică tată-su când a văzut că i-a făcut fecioru-su atâta pagubă, i-a zis:

— Măi băiete, na-ți hainele și pleacă unde te-or duce ochii, că multă pagubă și sărăcie mi-ai făcut. Imi pierduși acum și vacuțele! Du-te dragul tatei! Du-te!

— Mă duc tată....

Și luându-și ziua bună și traista la spinare plecă la câinii săi pe cari îi căpătase dela zmeu. Ii luă și plecă în lume.

Merge el mai multe zile în sir. Acum cum mergea el pe drum într'o zi numai ce vede pe un deal un foc mare, de s'ar fi putut frige în el trizeci de elefanți și o sulă de vaci. Se miră el ce se miră în fața unui foc așa de mare până ce se socoate să meargă la focul acela. Când ajunse acolo ce să-i vadă ochii? Eră măi fărțate o casă colea mare de nu-i vedea-i vârful. Inchipuie-ți o casă cu 12 caturi (rânduri) înalte de tot. Un rând era de 16 m. de înalt. În casa numită trăiau 12 uriași mari. Acum când ajunge copilul, intră acolo ca în casa lui, trânteste ușile ca în birt, și numai ce-i ies înainte șase uriași. Unul dintre ei îi zise:

— Măi picioale, n'avem de cină astăzi, să știi că te mâncăm pe tine, să băgăm măcar o bucățică la măsea.

Când auzi băiatul, odată strigă la câinii săi, cari erau năzdrăvani:

— „Pe ei, omoriți-i!”

Atunci săriră câinii măi nene și omoriră toți uriașii, afară de unul care scăpă. Acela era tată lor. „Noa acum omoriți ște pe acela!” zise câinilor. Câinii împliniră porunca. Erău toți morți. Dar acum scormoniă el prin foc găsi cheile odăilor. Acolo a găsit fel de fel de bogății: într'una aur, în alta pietre nestimate, etc. etc.

După ce mănăcă și își sătură câinii, ia el măn-găritare multe câte îi încap în buzunare și în fraistă apoi pleacă mai departe. Acum merge el cale lungă, că dacă nu-i rămâne, dăbărem să-i ajungă și ajunge într'un sat; vreau să zic într'un oraș unde vede la fiecare casă steag negru. Știi eră orașul tot negru. Cum vede băiatul așa o ciudățenie și tristețe întreabă pe un om de ce la fiecare casă e steag negru?

— „Iată, zise locuitorul, vai și amar de noi. A picat un bălaur în fântâna noastră” — căci oamenii aceia aveau numai o singură fântână — „și acel bălaur nu ne dă apă numai dacă îi dăm în fiecare zi o femeie s'o mănânce. Tocmai acum a venit rândul împăratului să dea el pe fida lui s'o mănânce bălaurul”.

Împăratul a pus pe fiică-sa pe fântână. Feciorul nostru — căci acum se facuse flăcău — s'a dus și acolo. Noa bălaurul scoate un cap — căci aveă 12 — să apuce pe fida împăratului. Când văzu fada mai că muri de spaimă. Dar feciorul nostru ce face?

— Câinii mei, pe el săriți, pe el!

Atunci să vezi măi nene cum puseră gurile pe el și din două opinteli îl scoaseră din fântână și-l omorîră. Acum feciorul nostru după ce omorî cu câinii săi bălaurul tăie de la fiecare limbă vârful și-l băgă la chimir, apoi își căută de drum. Fada rămase mult timp amețită și odată trece pe acolo o cioară de țigan. Cum văzu cioara bălaurul mort se gândi să se laude că el a ucis bălaurul. Deci tăie un cap și se duse de trezi pe fida împăratului lăudându-se că el a ucis bălaurul. Împăratul atunci l-a luat pe țigan ginere. La această nuntă fada tot a plâns.

Auzind băiatul adecă flăcăui — că băiat nu-i mai putem zice — a trimis un câine la nuntă. Fada când a văzut câinele, l-a cunoscut și i-a spus împăratului. Câinele când s'a aruncat odată asupra țiganului l-a omorît, apoi s'a dus iarăși înapoi. Atunci s'a dus și flăcăul și a arătat împăratului vârfurile limbilor ca dovadă că el a ucis bălaurul și nu țiganul.

Atunci împăratul i-a dat pe fiica sa de soție și s'a făcut o nuntă mare de s'a dus vestea peste țări și mări iar împăratul fiind om bătrân s'a scoborât de pe tron și l-a dat ginerelui său, care a domnit înțelepțește cu soția sa cea blândă, iar dacă nu au murit, trăiesc și astăzi.

Auzită dela V. Domăneanțu din Ruginosu (jud. Caraș-Severin).

Povestea împăraților Roșu și Verde

A fost odală ca niciodată, a fost un împărat, și el a avut trei fii. Împăratul acela avea o grădină și în grădină un măr, care ziua înflorea și noaptea se cocca. Și noaptea venea, cine venea și fura merele. Și împăratul nu mai putea de năcăjit, că nu ște cine vine și-i fură merele. Atunci el a dat poruncă în țară, că cine poate să prindă pe acela să vină la el că îi va da bani cât va voi el. Auzind o babă care era o vrăjitoare, deaceea s'a dus la împărat și i-a spus că ea poate să prindă pe acela.

Împăratul văzând-o a răs auzind că ea poate să prindă pe acela. Venind sara baba s'a dus în grădină și înainte de a se sui în măr a pus niște spini în pom și apoi s'a suit. Venind miezul nopții, a venit căldură mare și baba era numaidecât să adoarmă, dar fiind spini în pom când a fost să adoarmă s'a dat cu corpul de spini și așa n'a putut să adoarmă. Odată a văzut că vine cineva și se apropie de măr să culeagă mere. Atunci baba numaidecât a pus mâna pe el și l-a prins. Când a venit dimineața baba l-a dus pe moșul acela la împăratul și când a văzut că l-a prins n'a mai putut de bucurie și i-a dat bani babei și baba s'a dus. Atunci împăratul a făcut o casă de fere și a închis pe moș acolo. Copilul cel mai mic s'a dus ziua pe acolo și se jucă prin obor. Văzându-l moșul i-a făcut niște jucării și i-a dat copilului să se joace. Copilul n'a mai putut de bucurie că i-a dat moșul jucării. Moșul a zis către copil că dacă îi va deschide ușa se va juca și mai frumos. Moșul a zis către copil ca să se ducă la mamă-sa și să-i scoa-

tă cheile în chipul următor: să-i spună că-l mănă capul și să-l caute în cap, și să-i fure cheile cari sunt legate la brâu. Copilul a făcut cum a zis moșul și a luat cheile și i-a deschis moșului. Atunci după ce s'au jucat puțin, a zis către copil să se ducă și să zică tot ca dintâi și iar să lege cheile. Copilul a făcut iar cum a zis moșul. Și când a ieșit copilul afară să se mai joace, moșul a fugit și copilul a rămas cu buzele umflate. Când ieși împăratul afară și văzu că nu-i moșul acolo, pe loc și-a adus aminte că copilul a slobozit pe moș și s'a năcăjit foarte tare și-i dăde drumul la copil ca să se ducă în lume unde știe el și a mână și o slugă, că, dacă poate, să-l omoare pe copil pe drum. Copilul s'a dus cu sluga printr'o pădure mare și când a ajuns pe la un furtal a zis sluga către copil să ne odihnim puțin și să mâncăm. După ce au mâncat, sluga a vrut să-l omoare și a zis către el ca să se culce puțin. Ei, că am uitat să vă spun că după ei se mai luase și un cățel. Și cățelul când a auzit că zice sluga să se culce a știut că vrea să-l omoare și a zis: Petre, Petre, — că Pătru îl chema pe copil — nu te culca că sluga vrea să te omoare. Atunci sluga de ciudă a luat o zburătură și a dat după cățel și i-a rupt un picior. Ei au plecat mai departe și cățelul tot a venit după ei în trei picioare. Când a ajuns pe la jumătate, sluga iar i-a zis ca să șadă și să mănânce iar ca întâi; și după ce au mâncat, iar i-a spus să se culce și cățelul iar i-a zis ca să nu se culce, căci sluga îl va omori. Slugă de ciudă iar a luat o zburătură și ea mai frânt un picior la cățel și cățelul a rămas cu două picioare. Atunci ei s'au dus mai departe și când au ajuns pe la trei furtale iar i-a zis sluga să se culce vrând să-l omoare. Iar cățelul i-a spus copilului să nu se culce că-l omoară și sluga de ciudă iar a luat o zburătură și i-a frânt și al treilea picior al cățelului și așa cățelul a rămas numai cu un picior și n'a putut să mai meargă mai departe și a rămas pe loc; dar i-a spus cățelul să nu se mai culce că-l va omori. A sluga s'a dus cu copilul și a ajuns la împăratul Verde. Acolo ei s'au băgat slugă. Slugă tot nu s'a

lăsat și tot a vrut să-l omoare pe băiat și deaceea a zis către împărat: Înălțate, împărate, Petru al nostru s'a lăudat către mine pe drum că el poate să aducă otavă verde iarna. Atunci împăratul a chemat pe Petru și i-a zis că s'a lăudat pe drum către slugă că el poate să aducă otavă verde iarna. Copilul când a auzit de otavă verde iarna, a zis, că el n'a spus aceea. Împăratul îl sili însă pe Petru să aducă. Atunci împăratul i-a dat o căruță și cai să-i aducă otavă. Copilul a plecat plângând, de unde să aducă el otavă iarna. Și cum merge el prin pădure plângând, deodată i-a ieșit un moș înainte și moșul acela l-a întrebat că de ce plânge. Atunci copilul i-a spus moșului că sluga cu care e el la împăratul a mințit către el că eu i-am spus lui că pot să aduc otavă iarna. Moșul văzând cum plânge copilul l-a luat la casa lui în pădure și i-a încărcat căruța cu otavă și pe lângă otavă i-a dat o furcă de aur și a zis către copil, că dacă va cere fata împăratului furca, numai așa să i-o dea dacă îi arată ce are ea pe piept. Dupăce copilul a luat otava și a plecat cântând și fluierând de bucurie că a căpătat otava. Când a ajuns acasă copilul arată furca cea de aur care i-a dat-o moșul ca să i-o dea fetei. Fata când a văzut furca se ținu morțiș de copil ca să i-o dea ei, iar copilul a zis cum l-a învățat moșul, că numai atunci va da-o, dacă îi arată ce are ea pe piept. Fata la început nu a voit să-i arate ce are, dar înșfârșit văzând că copilul nu vrea să i-o dea până nu-i arată, se văzu silită să-i arate. Fata aceea avea pe piept soarele. Când văzu copilul aceasta îi dăte furca și plecă. Mai târziu după ce a văzut sluga aceea vicleană că copilul a adus otavă, se miră că ce să mai mință împăratului ca să piardă pe copil. Într-o zi sluga iar s'a dus la împărat și i-a spus: Înălțate, împărate, Petru al nostru s'a mai lăudat pe drum că el poate să aducă sălăfă verde iarna. Atunci împăratul a chemat numai decât pe Petru și i-a spus ce a zis el către slugă când au venit amândoi pe drum: că el poate să aducă sălăfă verde iarna. Atunci Petru îi răspunse că el nu i-a spus nimic și că sluga minte și vrea să-l omoare. Dar împă-

ratul nu-l ascultă și-i zise: tu trebuie să te duci, căci cum ai zis de otavă, așa ai zis și de salată și trebuie să te duci. Atunci copilul n'a avut ce să facă, ci a trebuit să se ducă să aducă salată. Copilul iar plecă plângând prin pădure crezând că va da iar de moș și îi va da sălata. Mergând el o zi întreagă prin pădure, odată văzu că vine moșul la el și iar îl întrebă că de ce plânge. Atunci copilul i-a spus tot ce a zis sluga către împărat de sălata, că el poate să aducă iarna. Atunci moșul i-a zis: nu plânge fatul meu, vino cu mine și îți voi da eu. Copilul când a auzit s'a dus cu moșul și el i-a dat sălata. Pe lângă salată i-a mai dat ca și dintâi, un fus de aur și i-a spus că numai atunci să-i dea fusul dacă îi arată ce are pe șale. Copilul a luat sălata și fusul de aur și a plecat. Când a ajuns acasă copilul, dădu sălata și după aceea arătă și fusul fetei. Fata când văzu fusul de aur se rugă ca să-l dea ei. Atunci copilul i-a zis că numai atunci îi va da, dacă îi arată ce are ea pe șale. Fata nu a avut ce să facă și a trebuit să-i arate. După ce s'a desbrăcat, fata avea pe șale luna și cu stelele, atunci copilul i-a dat fusul fetei. Mai târziu sluga nu știa ce să facă de ciudă că nu poate omori pe copil. Intr'o zi s'a dus la împărat și i-a zis: Înălțate, împărate, Petru s'a mai lăudat către mine mai astă vară, că el iar poate să aducă otavă să fie o iarnă ori cât de friguroasă. Taman iarna aceea se nimeri friguroasă și sluga se duse la împărat de i-a spus. Împăratul când a auzit de otavă numai decât a chemat pe Petru și i-a spus ce a zis sluga. Atunci Petru a zis: Nu înălțate împărate, sluga minte că am zis eu că aduc otavă, căci el vrea să pier. Împăratul atunci a zis: Cum ai putut aduce până acuma celelalte, așa poți să aduci și acuma. Așa fu nevoit copilul ca să se ducă. Mergând el prin pădure iar ca dintâi, dădu iar de moș. Moșul cum l-a văzut, îl chemă, numaidecât și-i dădu otava, iar pe lângă otavă i-a mai dat și un caier de lână de aur, și i-a spus că dacă cere fata caierul să i-l dea numai așa dacă îi arată ce are pe umăr. Și acum i-a mai spus moșul că el e acela care a fost închis la tatăl său și el l-a slobozit. Atunci co-

pilul a plecat acasă cu otava și cu caierul de aur. Ajungând acasă, copilul, bucuros că a adus otava, i-a arătat caierul de aur fetei. Fata cum a văzut caierul s'a rugat să i-l dea ei. Dar copilul nu a voit să i-l dea, numai dacă îi arată ce are pe umăr. Fata ce să facă, a văzut că copilul nu vrea să i-l dea nici într'un chip și i-a arătat ce are pe umăr. Pe umăr avea doi luceferi cari luminau foarte puternic. Petru acuma tot se gândea ce să spună el către împărat să facă sluga ceva, căci el a făcut destul. Deaceea într'o zi s'a dus Petru la împărat și i-a spus: Înălțate, împărate, sluga s'a lăudat către mine, când am venit pe drum, că el poate să stingă o claie de fân fără nimica, numai cu mâinile și cu picioarele. Împăratul când a auzit de aceasta, a chemat numaidecât pe slugă și i-a spus ce a zis copilul. Atunci sluga a spus că el n'a zis nimic către Petru pe drum, numai el minle. Atunci împăratul a zis: Cum a făcut Petru toate ce ai zis tu, așa fă și tu acuma. Și astfel sluga a fost nevoită să se suie pe claie și copilul a dat foc la claie. Claia s'a aprins tot mai tare până când a ajuns flacăra la vârf. Atunci sluga a început să o stângă, dar de unde să poată. Așa a ars sluga și copilul s'a scăpat de ea. Acuma să încep eu fata. Fata s'a făcut mare și voi și ea să se mărite. Împăratul a dat vestea în toate țările ca cine va ști ce semne are fata lui, aceuia o va da de soție. Atunci se adunară la curtea împăratului prinți și împărași ca să ceară fata, dar toți când au auzit de vorba aceea ca să ghicească semnele fetei, n'au putut. Atunci împăratul a dat poruncă ca să vină și slugile lui. Așa a venit și Petru. Când a venit și Petru la rând i-a spus ce semne are fata, pentru că el văzuse mai înainte când i-a dat furca și celelalte lucruri.

Atunci când auzi împăratul că Petru a spus semnele fetei, fu silit să-i dea fata de soție. Numai acuma se descoperi Petru că el e fiu de împărat și anume alui Roș Împărat. Astfel făcură nuntă mare și la nuntă chemară și pe părinții lui Petru și astfel ospătară mai multe zile, dearându-l și au trăit fericiți. Poate vor trăi și azi dacă nu vor fi murit. Iar eu încălecai pe o sea și v'o povestii așa. Auzită dela Nicolae Urechiatu din Mehadia.

Povestea celor 99 de frați

Au fost odată ca niciodată trei frați. Odată s'au certat ei cu muierile lor și au apucat de ciudă spre pădure ca să-și caute de lucru acolo. Într-o vreme s'au gândit nevestele lor cum să-i facă pe bărbați să vie acasă. Și ele s'au dus tocmai la locul, unde lucrau bărbații și li-au luat chibriturile fără să știe ei ceva. Tocmai puțin după asta îl mână fratele cel mai mare pe ăl mai mic să facă focul și să, pregătească ceva de ale mâncării. Dar nici urmă de chibrit, și ăl mai mic se întoarse la frații lui spunându-li că n'a găsit nimic, nici un chibrit. Apoi se duse cel mijlociu, dar tot nu află nimic și se miră foarte tare. Atunci se gândiră ei că trebuie să fie ceva, ori că au fost muierile lor și li-au luat chibriturile. Și se porniră fustrei spre casă. Pe drum sfătuiau ei și se întrebau unul pe altul de grijele lor.

„Cum ai vrea tu s'o afli pe muierea ta?“ Il întrebă cel mare pe cel mic. „Eu aș vrea s'o aflu bine și cu masa bogată, plină de fel de fel de bucate“. „Dar tu?“ Il întrebă cel mare pe fratele cel mijlociu. „Eu aș vrea s'o aflu năcăjită!“ „Eu aș vrea s'o găsesc cu 99 de copii mici“, zise fratele cel mai mare. Și cum au ajuns ei acasă, tocmai așa le-au aflat pe muieri după gândul lor. Dar cel mai mare când văzu atâta puzderie de copii, iarăși luă lumea în cap și se cam tot duse.

Când creșcură copiii mari începură să întrebe și să-l caute pe tatăl lor. Cel mai mic dintre ei se chiema Tărână, pentru că se tot juca în țărână. Și ducându-se ei să-l caute li spuse Tărână că tatăl lor e peste trei munți. Apoi li spuse că toți să stea cu el împreună, fiecare să aducă un braț de lemn, să facă un foc mare. La miezul nopții trebuie să vie tatăl la foc, numai nime să nu adoarmă că tatăl li ia ochii la toți.

„Când va veni tatăl, să puneți toți mâna pe el, că dânsul guiță ca porcul, barba e mare și păru-i numai rouă. Să nu vă fie frică de el, zise cu glas poruncitor voinicul Tărână.

Și la miezul nopții veni tatăl. Atunci ei l-au întrebat de ce nu vrea să vină la ei, iar el li-a răs-

puns: cum să vină și să poală îmbrăca 99 de feciori. „Acum ai să ne însori numai, avem noi de toate ce ne trebuie!” li răspunseră într'un glas cei 99 de feciori ai săi. Apoi se despărțiră. Tatăl apucă spre răsărit, iar mama spre apus cu 98 de feciori. Țărână îi dăde cheia tatălui-său și îi spuse că dacă se întâlnește cumva cu omul spânzac (nebun), să nu-i dea cheia dacă îi va cere. Apoi plecă Țărână spre casă, să păziască casa, că vezi toți erau duși și nime nu era acasă. Ducându-se tatăl se întâlni cu un om nebun, care-i ceru cheia ușii, dar el nu i-a dat-o, ci i-a aruncat 3 bani și s'a dus mai departe până ce ajunsese pe un ogor, unde era un om cu plugul. Țărână l-a întrebat, ce caută pe ogor și se miră tare că a cutezat să se apropie de locurile acelea unde nu trăiesc oameni. Călătorul îi spuse că el caută 99 de fete să-și însoare cei 99 de feciori. Omul cel cu plugul i-a spus în vecinătate este unul, care are 99 de fete frumoase. Și plecă călătorul mai departe până ce ajunsese la omul acela și-i spuse ce dorește. Și s'au împăcat și s'au încuscrit. Cuscrul luă cele 99 de fete și porni la drum și în scurtă vreme se întâlni și cu cei 98 de feciori, cari s'au pornit în urma lui. Numai Țărână rămase mai în urmă. Apoi se întâlni el iarăși cu un om spânzac, care îi ceru cheia. Și el i-o dăde. Indată se pomeni cu Țărână față în față. Acesta începu să strige către el și către frații săi: „M'ați vândut, care e muierea mea?” Și o fată frumoasă ca soarele în piept și luna în spate ieși dintre celelalte. Țărână o luă de mână și o dăde de pământ și fata se prefăcu în pară de foc, ce ardea strașnic. Apoi plecă Țărână la omul cel nebun și se făcu porcar la dânsul. În toată dimineața se ducea el cu porcii și se reînforcea sara.

Într-o zi aude el că în câteva zile se va face o mare petrecere. Sosi și timpul petrecerei. Tocmai pe vremea, când se petreceau toți se duse el cu porcii. Pe drum se rugă el: „Doamne, fă-i toți porciiăștia pietre, iar eu să am haine de aramă!” Și Dumnezeu îl ascultă. Apoi se duse el la petrecere. Acolo îl văzu fata nebunului, dar ea nu-l cunoșcu cine e. Și dupăce jucă cu el, îl cheamă în

casă, fiindcă flăcăul era așa de frumos. Dar când se pornesc amândoi, Țărână se prefăce într-o stâncă mare. Fata se duse în casă și-i povesti tatălui-său ce flăcău frumos a văzut ea, că l-a chemat în casă, dar el s'a prefăcut peloc într-o stâncă mare, mare. Atunci omul nebun se mânie și porni cu barosul să spargă stânca, că zicea el, că dacă-i om, curge sânge; iar dacă-i piatră nu curge nimic. Și defte nebunul cu barosul, dar nu curse nimic. Țărână se prefăcu iarăși în porcar, se sculă dimineață, se duse cu porcii și seara se întoarse iarăși acasă cu dâșii. Într-o zi aude el că se face o nouă petrecere. El nu zise nimic și se porni cu porcii la păscut. Pe drum se rugă el mult la Dumnezeu să-i prefacă porcii în pietre, iar lui să-i dea haine de argint. Și Dumnezeu îl ascultă. Apoi s'a dus Țărână la petrecere și jucă, iarăși tot cu acea fată ca întâiașdată. După joc ea îl prinse de mână, când voia să-l chime în casă, dar el se prefăcu peloc într'un copac mare, mare. Și iar veni omul spânzac cu securea să-l taie, ca să curgă sânge. Dar ia sângele, dacă ai de unde! Țărână se prefăcu iar în porcar și merse cu porcii. Și iar veni altă petrecere, a treia. Seara încă auzise el ce sfaturi i-a dat omul spânzac fetei sale. Dimineață, în ziua petrecerii se sculă Țărână și porni cu porcii. Pe drum iar se ruă de Dumnezeu și căpătă haine de aur. Și așa îmbrăcat numai în aur, se duse la petrecere și jucă cu fata omului spânzac. Spre sfârșitul petrecerii ea îl boi pe Țărână în frunte cu creț roșie, iar Țărână se făcu o masă mare, mare. Apoi se duse fata în casă și povesti totul părinților. Și îndată apucă tatăl după urma lui spre răsărit, iar mama spre apus; dar toată lumea a căutat-o în frunte și nici că l-a aflat pe frumosul nostru voinic Țărână. Supărați se întoarseră acasă. Într-o zi se gândesc ei așa, că toată lumea au căutat-o, dar pe sluga lor n'au căutat-o în frunte. Ce ar fi, dacă ar încerca și asta, poate că aici e norocul. Și ei trimiseră pe fată la Țărână acolo unde păzia el porcii ca să-l caute în frunte, poate — poate îi va afla semnul.

Și mare-i fu bucuria și mirarea, când îi căută

fruntea, îi găsi semnul, ce i l-a făcut doar cu mâna ei. Apoi îi zise ea: „Țărână, noi te-am căutat pe tine mult și tu ne-ai făcut să le căutăm și să ne năcăjim atât de tare, încât să ne prăpădim. De te-aș duce la tată, el te-ar omori de necazul, ce ni l-ai făcut nouă. Hai să fugim amândoi în lume!

Și ei se luară zi de zi, lună de lună, până ce ajunseră cu mare greu acasă la părinții lui. Și apoi acolo să vedeți ce nuntă se făcu! Pe șapte munți s'a așternut masa, iar șapte ape mari aduceau vinul să cură drept pe masă.

Și curgea vinul, curgea
De credeai că-i Dunărea.

Auzită dela Andrei Beg din Marga (jud. C.-Severin).

Săracul și fata de împărat

A fost odată un om foarte sărac, care avea un băiat crescut fără mamă, căci mama lui murise demult. Și băietul creșcu mare, mare și-i zise într-o bună zi tatăne-său: tată, eu am crescut mare și vreau să-mi caut singur pâinea ca să ai și tu ce mânca. Și își făcu o pâine mică și porni în lume ca să-și caute hrana de toate zilele. Și s'a cam tot dus el, până ce a ajuns departe și iată că zări mai mulți copii chinuind un șarpe. Lui i se făcu milă de șarpe și din cei trei bani ce îi avea li dădu un ban copiilor ca să-i dea lui șarpele. Mergând el mai departe văzu alți copii, cari băteau și chinuiau o mătă. El îi rugă: dați-mi mie această mătă și eu vă dau un ban. Și li-a dat și al 2-lea ban. Acu rămase numai cu un ban. Și iar s'a dus și s'a dus până ce a ajuns la alți copii, cari băteau și chinuiau un câne. Și a cumpărat și cânele cu al 3-lea ban. Acu avea: un șarpe, o mătă și un câne, cu aceste animale sosi el acasă. Și cum a ajuns îndată îi zise tatăne-său: tată, cu rămân acum acasă să cresc aceste animale. Pe toate le-a crescut cu puținică pâne. Șarpele creșcu ca un balaur, mătă cât un câne, iar cânele cât un vițel. Dar într-o zi băietandru nostru se posomori rău și se făcu foarte trist că nu mai are ce să li dea animalelor

de mâncare. Însă șarpele îi zise: băiete, văd eu că ești trist, dar să n'ai grijă că am să te duc eu la tatăl meu, împăratul șerpilor. Iar mâța și cânele i-au zis: și noi mergem cu tine. Și s'au suit tustrei călare pe șarpe și au ajuns în Țara Șoarecilor. Și a strigat mâța numai odată și toți șoarecii i-au făcut cale pisicii și toți au fugit care încolț. Apoi au mers înainte până ce au ajuns în Țara Lupilor, unde a lătrat cânele odată și toți lupii s'au ascuns. Apoi iar au mers și tot au mers până ce au ajuns în Țara Șerpilor; și erau numai șerpi și balauri în calea lor. Și a șuerat șarpele odată și s'a cutremurat casa împăratului șerpilor, și a șuerat apoi a doua oară și i s'a spart împăratului o fereastră. S'a spăimântat tatăl șarpelui că cine vine, și ajungând la ușă zise: tată, eu sunt fiul tău, deschide ușa. Omul remase afară. Și i-a povestit fiul șarpelui multe, multe tălăne-său: tată, pe mine m'a crescut un băiat, care dădu bani pentru mine și mă scăpă dela moarte, eu ți-l arăt, dacă nu-i faci nici un rău. Și l-a adus pe bietul om și-l arătă. Dar văzându-l tată-său îl înghiți de bucurie. Văzând fiul asta îi zise mahnit tălăne-său: tată, dacă nu-l scoți nevătămat, să știi că eu mor. Și l-a scos tată-său iarăși teafăr cum a fost. Atunci îl întrebă tată-său iarăși teafăr cum a fost. Atunci îl întrebă gândi mult și-i zise: mărgneaua după măsea; și o căpătă. Apoi o luă omul nostru iar la drum și s'a tot dus și s'a dus îndărăt pe unde a venit și a ajuns însfârșit acasă la tată-său. Și mare fu bucuria lor. Atunci ficiorul îi zise: tată, du-te în peșit după fata împăratului; și acesta se duse. Ajungând la curtea împăratului îi zise acestuia: înălțate împărate, eu am venit să-mi dai fata după feciorul meu. Împăratul îi răspunse: ți-o dau, dar spune-i feciorului, să-mi facă mai întâi un drum de aramă chiar mâne dela voi până la mine. Și drumul fu a doua zi gata, căci feciorul, care cerea fata împăratului, avea o mărgeană dela șarpe. Și iar s'a dus tată-său la împărat să-i ceară fata; și ajungând îi zise: înălțate împărate, am venit să-ți spun să-mi dai fata, că am făcut drumul care mi-ai spus. Bine, zise împăratul, eu îți dau fata.

Numai să-i spui feciorului să-mi facă până mâne dela mine până la voi un drum de argint. Zis și făcut. Apoi iar s'a dus la împăratul. Bine zise împăratul, dar eu încă nu dau fața pânăce va face feciorul tău un drum de aur dela mine până la voi, mâne să fie drumul gata. Și dimineață fu minunatul drum gata. Acu împăratul nu mai avea încotro și-i dăduse știre să vie fecioru-su să-i dea fața de soție, pentrucă toate le-a implinit câte a cerut dela el. Și s'a făcut mare, mare nuntă pe pământ, cum nu s'a mai pomenit.

Dar într'o zi s'a dus voinicul nostru însurat de acasă, s'a dus adecă — să știți și asta încotro — la vânaș. Acasă a ramas numai tânăra lui soție, fața împăratului. Dar din pădurea aceea, unde vâna el, s'a dus pe furiș la nevasta lui acasă o namilă de arap negru. Nevasta lui făcea tocmai de mâncare, când văzu acest arap negru. Ea îl pofti înuntru, iar el îi ceru de mâncare. Și ea i-a dat de mâncare. Dar ce se întâmplă acu? Arapul îi șterse mărgeana năzdravană și ea fugi cu dânsul.

Când sosi voinicul nostru acasă, văzu că nu-i nime. Și caută el încoace și caută el încolo, dar unde nu-i, nu-i! Hei, își aduce el îndată aminte de cânele și mîța lui!

Și ascultați că-i bună veste,
Că de aici puțin mai este....

Indată porniră tustrei la drum să-și caute nevasta și mărgeana. Și au mers ei și tot au mers căutând totul, pânăce au ajuns la un deal de sticlă. Voinicul se sui pe mîța până sus în vârf. Și ce văzu el acolo? Arapul și cu nevasta lui se jucau cu mărgeana. Voinicul se ascunse să nu-l vadă. Cânele și mîța s'au pus în fereastă. Și cum se jucau ei amândoi adecă arapul și cu fața împăratului, nevasta voinicului, deodată cânele a lătrat și ei tare s'au spăriaș, căci ei n'au auzit încă câne lătrînd, de când trăiau amândoi pe acolo. Și când au ieșit ei afară, mîța repede s'a tupilat în cameră și a furat mărgeana. Și apoi s'a băgat voinicul cu mărgeana în cameră. Când l-a văzut ea, a încremenit, galbănă de frică, și limba i se încleștă în gură. Și voinicul i-a dus pe amândoi trăgându-i

după el acasă. Arapul muri pe drum, numai ea a trăit încă mulți, mulți ani cu voinicul.

Auzită dela C. Obărcnez din Cadăr (jud. Timiș-Torontal).

Povestea lui Pipăruș Pătru

A fost odată ca niciodată o văduvă într'un sat. Măturând odată găsi văduva un bob de grâu, îl luă în gură și-l scăpă în gît. Și să vezi, al naibii bob! În câteva zile născu văduva un fiu cu numele Pipăruș Pătru. Și cum treceau zilele repede, așa creștea și Pipăruș Pătru și se făcu un fecior voinic. Odată îi spuse mamă-sa că el mai are încă doi frați și o soră. Pipăruș o întrebă unde-s cei doi frați și soru-sa. Mamă-sa îi răspunse că ei s'au dus odată la holdă și nu s'au mai reîntors. Pipăruș Pătru, voinicul nostru, luă paloșul său din cuiu și se porni la drum. Și merge el ce merse, apoi o luă pe o brazdă și ajunse la curțile unui zmau. El intra înuntru și ochi prin toate colțurile curții. Și iată că o zări și pe soru-sa.

„Bună ziua, sorol!”

„Cum ai ajuns tu pe aici, fugi că vine zmaul!” zise ea.

Dar Pipăruș Pătru, voinicul nostru, nu vre să se ducă, ci apucă un scaun să șadă.

Și șezu el ce șezu, iată că aude lovind cu buzduganul în ușă. Repede îi apucă zmaului buzduganul din mână și lovi de 3 ori într'un munte. Zmaul văzu unde s'a oprit buzduganul și scobi 3 zile și 3 nopți în munte și tot nu află buzduganul. Dar nu zise nimic și se reîntoarse supărat acasă.

„Bună ziua, măi cumnate Pipăruș, șezi la masă!” îi zise el lui Pătru, ca și când n'ar fi fost nimic. Apoi se așezară la masă. Dupăce se așeză fiecare la locul lui, zise zmaul: cine apucă mai întâi să mănânce, acela să-și dea cu oasele în cap și să porniască la luptă cu mine!

Și zmaul începu lupta cu Pipăruș Pătru.

Iar Pipăruș Pătru nu se lăsă nici el mai pe jos și puse mîna pe paloș.

Cum zmaul nu mai văzuse paloș în viața lui, tare se mai spărie.

„Lasă, Pipăruș, că-ți înviu eu frații, numai nu mă lovi!” zise zmaul.

Și la un semn înviară frații.

Zmaului însă îi reteză Pipăruș capul cât ai clipi odată din ochi.

Apoi îi luă el pe frați și pe soru-sa și se porniră spre casă la mama.

Și ce mai bucurie avu mama, când își văzu copiii acasă. Bucurie mare și veselie.

Și-am fost și eu ca să mă 'nveselesc,

Că de-unde aș ști azi să vă povestesc?

Auzită dela Andrei din Zervești (jud. Caraș-Severin).

Busuioc și Siminic

A fost odată un împărat, care avea trei fete și fetele au pierit ca'n palmă într'o noapte. Văzând împăratul, că ele nu se mai întorc, a înștiințat în țară, că cine se va afla să-i spună despre fetele lui, le-ar da de soții și întreaga împărăție. Dar înzadar, nimeni n'a știut despre ele nimic. Auzind o bătrână despre vestea asta s'a pus pe grijă și a născut doi feciori (gemeni). Unul sara pe care l-a numit Busuioc și pe unul dimineața pe care l-a numit Siminic. Busuioc și Siminic erau duhuri cari sugeau și piereau ca'n pământ. Unul sugea sara, iară altul dimineața. Văzând bătrâna că cei doi frați nu se mai întâlnesc și nu se cunosc, într'o zi a făcut o cămașă tare de in și când a venit Busuioc de a supt, l-a adormit pe brațe, iară când a venit Siminic a tras peste ei cămașa și îi ținea pe brațe. Pomenindu-se ei au început să se certe și abia i-a împăcat zicându-le: voi cari v'ați născut din acelaș pântec, nu vă cunoașteți că sunteți frați. Însfârșit văzând și cunoscând ei toate s'au împăcat. Atunci le-a zis mama: câtă lume ați umblat, n'ați văzut sau auzit despre cele trei fete de împărat cari au pierit. Atunci Siminic a zis: eu știu despre trei fete băgate într'un cleanț (stâncă), dacă vor fi acelea. Atuncea le-a zis mama: mergeți de le căutați că împăratul dă de soții fetele și împărăția aceloră cari îi vor aduce fetele. Cei doi frați s'au dus atunci în lume și s'au uitat în stâncă. Întorcându-se au zis bătrânci „du-te la împărat și spune-i că noi ne ducem să le căutăm,

însă să-ți spuie că ne dă fetele și împărăția". Ducându-se bătrâna la împărat, el s'a învoit și a făcut totul. Atunci cei doi frați, Busuioc cu Siminic au început să puie mâna pe lumea cealaltă care se află dincolo de stâncă. Intrând ei prin peșteră au dat de o câmpie frumoasă, de un palat mare de aramă, unde locuia fata cea mică a împăratului. Intrând ei la ea, au întrebat-o că cine-i ea și că de unde-i? Atunci fata a început să plângă și le-a povestit că ele sunt trei fete „și pe noi ne-au răpit trei frați (zmei) și ne-au luat de soții. Ei nu sunt acasă, ci călătoresc în lume pe cai năzdrăvani cu șase aripi. Asemenea și bărbatul meu e dus și când vine trece peste podul acele de aramă. Cei doi frați atunci s'au vorbit și a zis Siminic lui Busuioc: tu culcă-te și dormi, iară eu stau sub pod ca să mă lupt cu zmeul când va veni. Busuioc s'a culcat, însă Siminic a stat să se lupte cu zmeul. Când zmeul a sosit, calul n'a voit să treacă peste pod. Atunci a început zmeul a striga: hai cal de zmeu, căci de nimeni în lume nu mă tem decât de Busuioc și Siminic, dar ei sunt prea mici, mai au să sugă fiță. — Eu sunt sub pod, de care tu nu te temi, îi răspunse Siminic. Atunci și zise zmeul: cum vrei, sau în lupte să ne luptăm, sau în săbii să ne tăiem? — Ba în lupte, că-s mai drepte. Luându-se el la luptă, Siminic trase cu el de pământ cufundându-l până'n brâu și tăindu-i capul cu sabia. Atunci s'o dus la Busuioc și l-a pomenit. Să mergem, zise Siminic, mai departe căci cu zmeul am isprăvit. Mergând ei mai departe deteră de un alt palat de argint, în care locuia fata mijlocie a împăratului. Siminic s'a așezat asemenea sub pod și învinse pe zmeu. Însfârșit ajungând ei la un alt palat de aur în care locuia fata cea mai mare a împăratului, Siminic se așeză așisderea sub pod, zicându-i lui Busuioc că nu se prea simte în putere să învingă pe zmeu. Dar el totuși să se culce sub o plută și când va vedea că pluta se clatină să se uite împrejur că va vedea un foc și un ghețar, atunci el să alerge la foc și să arunce pe el său, rășină... Busuioc a umplut un coș cu său, rășină și s'a culcat cu capul pe el. Sosind zmeul la pod, Si-

minic a început lupta, dar totul a fost înzadar căci ei n'au putut să se învingă unul pe altul. Atunci zise zmeul: eu mă fac un cerc de oțel, iar tu unul de aramă și să ne lovim în capete coborînd eu de pe un munte, tu de pe altul. Dar toate fură înzădar căci nici astfel nu se putură învinge. Siminic zise atunci zmeului: eu mă fac un foc iar tu un sloi mare de ghiață și să ne apropiem unul de altul și care se va stinge sau topi, acela va fi învins. Astfel se și făcură. Dar pulerile lor erau totuna, astfel încăl rămase numai un foc mic și un sloi mic. Chiar atunci se urcară niște corbi pe pluta sub care dormia Busuioc și începură a croncăni. Atunci el se deșteptă, privi împrejurul său, zări focul care era aproape să se stingă și îndată alergă cu coșul și turnă pe el săul, astfel încât focul luă putere și topi ghețarul, care topire pricinui moartea zmeului. Apoi zise Busuioc lui Siminic: acum putem lua fetele și să ne pornim spre casă. — Stai puțin, îi zise Siminic, mai întâi mă duc să văd dacă nu cumva se vor fi îndrăcit și fetele. Îndată se prefăcu Siminic în muscă și intră la fata cea mai mică, care chiar se bocea zicând: am să le mulțumesc că mi-au omorît bărbatul. Când vor da să iasă din peșteră, eu am să mă fac o fântână cu apă rece și ei de bună samă obosiți vor bea și-i voi otrăvi. La fata mijlocie tot așa i-s'a întâmplat, care asemenea zice: „când vor ieși, eu am să mă fac un păr cu pere de aur și când vor mânca se vor otrăvi“. Iar fata cea mai mare a zis: „mă voi face un brâu cu pietre de diamant și cine se va încinge cu el i-se va sparge inima. Atunci se prefăcu Siminic din nou în duh și chemă pe Busuioc să pornească spre casă (tăinuind cele auzite). Mergând ei ajung la fata cea mare și Busuioc când văzu brâul voi să-l încingă, însă Siminic a înfipt în el cuțitul făcând semnul crucii, astfel încât brâul se prefăcu în brăușor (deoarece fata a pierdut puterea ei de zmeu). Încinge-l acum îi zise Siminic lui Busuioc. — Asta nu-mi trebuie! Mergând mai departe deteră de păr. Busuioc voi să mănânce pere, dar Siminic iar făcu semnul crucii, și el se prefăcu într'un păr. Însfârșit deteră de fântână și

Busuioc voi iarăși să bea apă însă Siminic o prefăcu și pe acesta într'o fântână cu apă noroioasă. — Acum putem merge și să luăm fetele, zise Siminic istorisindu-i de cele auzite și că de ce a făcut așa. Luând ei fetele au ajuns la peșteră unde Siminic, zise către Busuioc: „mai e încă ceva“. — „Și anume ce?“ Il întreabă Busuioc. — Tata celor trei zmei încă trăește, însă tu du fetele acasă, la împărăția și o fată de soție, căci eu mă duc să mă lupt cu zmeul, îi zise Siminic. — Ba merg și eu zise Busuioc. — Nu e nevoie, îi zise Siminic, el e mai bătrân și voi putea eu să-l răpun. Și astfel Siminic plecă la zmeu, iar Busuioc cu fetele. Ajungând Busuioc cu ele, craiul n'a voit să-i dea nici împărăția, nici o fată de soție. Atunci Busuioc începu cu el la cearță și însfârșit războiu. Astfel Busuioc ținu piept cu întreaga oaste a împăratului. Pecând Busuioc ținea cu ei piept, Siminic ajunsese la zmeu. Aci se făcu o pisică frumoasă, neagră și așteptă la ușă. Când zmeul deschise ușa, ea intra înăuntru; dar zmeul îl apucă de coadă și trase cu el de valtră zicând: ești în mâna mea Siminice, tu care mi-ai omorât pe cei trei fii ai mei, alegeți, căci puterea ta e la mine, voești să rămâni pisică sau la mine slugă, dar de-acu nu vei mai scăpa. Văzând Siminic că numai are putere îi zise, că mai bine rămâne la el ca slugă. Zmeul îl prefăcu atunci într'un om ca toți muritorii. După câteva zile zmeul îi zise: tu îți vei căpăta puterea, dacă te vei duce în țara ciumilor și vei aduce fata ciumei mic de soție. Siminic se socoti că va pleca să i-o aducă. Zmeul atunci îi dăde un cal năzdrăvan cu toate că el avea trei căpestre dela cei trei cai ai zmeilor, cari au zis către Siminic, când va avea lipsă de ei să scuture de frâie, căci ei îndată vor veni. Apoi i-a mai dat și un fluer și i-a zis că să intre în țara ciumilor ca porcar, și să zică porcilor din fluer, căci vor juca într'una și nu vor fugi.

Acum plecă Siminic și după un drum de câteva zile a ajuns la o mare peste care se află țara ciumilor. Ajuns acolo intra la fata ciumii, îmbrăcat așa ca un porcar și o întreabă dacă nu cumva are nevoie de servitor. — Ba chiar avem nevoie de

un porcar, dar trebuie să păzești porcii bine, căci de nu vezi cum stau capurile colo sus și al tău va sta între ele. El se învoi și a doua zi plecă cu porcii, cărora când Siminic le zicea 'n fluer, se făceau mușuroaie (grămezi). Seara îi aducea acasă tot așa de sătui cum îi dusesese. Atunci zise fata către maică-sa: e bun servitorul nostru că bine păzește porcii, (cu toate că bătrâna ciună nu mai putea de ciudă. Odată când bătrâna nu eră acasă tinerii au făcut o petrecere. La această petrecere Siminic a scuturat un frâu și îndată a venit un cal cu haine de aramă pe el. Haine pentru un crăișor! El se îmbracă și merse la petrecere unde jucă cu fata ciu-meii până a rupt o pereche de ghețe. Într'o clipă însă crăișorul intră ca în pământ și fata nu mai voi să joace nimic. Sosind ciuna acasă, fata i-a spus mamei de cele întâmplate la petrecere. Atunci au mai făcut o petrecere.

Încurând a sosit iarăși crăișorul în haine de argint foarte strălucitoare și din nou a jucat cu fata ciu-meii, de a rupt două părechi de ghețe. Dar așisderea s'a făcut nevăzut. Atunci ciuna s'a supărat și luă în nume de rău aceste prefăcătorii ale crăișorului. Din nou se hotărîră să facă a treia petrecere. Acum însă ciuna i-a spus fetei să ia cu dânsa o bucată de ceară moale și jucând cu el să-i răsucescă câteva fire de păr din cap cu ceară, astfel ca să poată cutreeră pământul spre a-l afla. Din nou a venit crăișorul îmbrăcat în haine de aur și mai strălucitoare și cu un cal foarte frumos. A jucat cu fata alăla încât a rupt trei părechi de ghețe. Dar fata a făcut după cum o învățase mamă-sa. Dupăce pieri din nou crăișorul, ciuna și apucă lumea în cap. Într'o zi zise fata către Petru (ciuna și fata îi ziceau Petru). Tu tot în cenușă stai, tu n'ai văzut ce am văzut eu la petreceri. Mă, îi zise fata, crăișorul pe care l-am văzut la petrecere, semănă cu tine. Atunci Petru începu să plângă zicând că-și bate joc de el. — „Nu prea semănă cu tine“. Într'o zi l-a luat fata pe Petru și l-a spălat să fie frumos (fetei îi eră drag băiatul). Îngrijindu-l a observat ceara: — Al! Tu ești acela, îi zise fata, (care era cea mai frumoasă fată din

lume) să fugim până ce e mama dusă, dacă mă iubești! Atunci el scutură frâurile și caii au sosit toți trei și cu al lui patru. Îndată încălecară pe cai și când se obosiau cei doi, se urcau pe ceilalți doi. Mergând ei, zise fata către Petru: uită-te îndărăt, nu vezi nimic? Privind atunci Petru îndărăt, văzu că cerul e roșu. — E mama, zise fata, și e foarte rea, încât varsă foc din gură. Atunci fata aruncă îndărăt o perie (pe care o luase de acasă împreună cu o cremene și o batistă). Uitându-se Petru îndărăt văzu o pădure înaltă până la cer și până ce ciuma a pătruns pădurea, ei au făcut o bucată bună de drum. Din nou a zis fata către Petru: iarăși simt căldură și aruncă cremenea din care s'a făcut un munte foarte înalt. Până ce a ros ciuma muntele, ei erau din nou departe. Mai târziu din nou a simțit fata căldură și a zis. Acum mă voi face un lac cu lapte dulce și pe tine un răfoiu pe lac. Însă tu Ține-ți capul ascuns între pene și nu-l scoate că ciuma-ți va lua vederile. Așa s'a și întâmplat, însă lui Petru i-a fost frică și a scos capul de sub aripi și ciuma îndată i-a luat vederile. — Acum puteți merge, le zise ciuma, voi vedea cum vei merge cu acest orb și a plecat. Prefăcându-se ei din nou ea în fată iar el în fecior orb, începu fata să-l mustre zicându-i: ce ți-am spus eu mă, să nu-ți scoți capul de sub aripi! Atunci a zis fata către el: tu rămâi aici până ce voi veni eu îndărăt. Ea plecând îndărăt a ieșit în drumul ciumii și s'a făcut o fântână cu apă rece. Trecând ciuma pe acolo a beut apă răcorindu-se și s'a culcat la umbră. Atunci fântâna prefăcută în fată a luat ochii lui Petru și a fugit. Ajungând la el îi deie ochii și porniră mai departe. Deșteptându-se ciuma a văzut că nu-s la ea ochii și îndată începu să-i urmărească din nou. Văzând ei că din nou sunt urmăriți, fata s'a prefăcut într-o mănăstire veche încărcată cu mușchi, iar pe Petru l-a făcut un călugăr bătrân care trebuia să-și ridice sprincenele cu bățul. Ajungând ciuma pe acolo a întrebat călugărul, dacă nu a văzut cumva o fată și un băiat trecând pe aci. — De 300 ani de când slujesc în această mănăstire, ale cărei ziduri acuși

vor pică pe mine și n'am văzut încă pe nimeni trecând pe aci. Ciurma supărată s'a întors și nu le mai purtă nici o grijă. Fata se prefăcu, dimpreună cu Petru și merseră mai departe. Apropiindu-se ei de castelul zmeului, Petru eră foarte întristat. Fata îl întrebă că ce-i de este așa supărat? — Nu sunt întristat, îi răspunse Petru. Par'că eu n'aș vedea, îi zise fata. Atunci Petru îi povesti despre cele întâmplate cu zmeul și că el i-o duce lui de soție.

Numai atâta să fie răul, îi răspunse fata. Eu voiu sta afară, iar de zice zmeul să m'aduci înăuntru, tu spune-i că tu ai adus-o, iar el s'o poftască în casă că așa se cuvine. Petru așa și făcu. Eșind zmeul la ea, îi arse o palmă și-i zise: „fă-te drace mănușă!“ Și îndată se prefăcu zmeul în mănușă și atât puterea zmeului cât și a lui Petru de duh fură la fată, pe cari le dăde lui Petru. Acum Petru îi spuse că se numește Siminic și că are un frate Busuioc și mamă. Ajungând ei acasă mama lui Siminic plângea, pentru că și atunci Busuioc se lupta cu oastea țării.

Dar Siminic se duse și ajută lui Busuioc și îndată au învins oastea. Atunci Busuioc a luat o fată de soție și în întreaga împărăție au trăit cei doi frați Busuioc și Siminic împreună cu femeile lor în fericire.

Auzită dela Iulian Jura din Rusca-Montană (jud. Caraș-Severin).

Glume, anecdote

Țiganul și albina

Odată căpătă un țigan un fagure de miere dela un Român. Și cum mușcă țiganul din fagurele de miere, iată o albină dinlăuntru îl mușcă de limbă. Atunci începu țiganul a scuipa albina, dar Românul auzindu-l zise cătră el:

„Dece scuipi tu, mă țigane, albina că ea e sfântă?”

— „Dacă e sfântă, sfântă să fie,
Dar de limbă nu mă ție,
Că o strâng cu dinții,
Să vadă și ea sfințil!”

Gândeam că-i Vineri

Un țigan rodea la slănină într'o Miercure. Cî-
ne știe cum o fi pus ghiara pe ea. Destul, că un
Român îl vede și-l întrebă:

— D'apoi bine, măi țigane, nu știi tu că azi e
Miercuri?

— Auleo, Românico — răspunse țiganul spe-
riat — Doamne iartă-mă, gândiam că-i Vineri!...

Hoțul păcălit

Un om bogat avea mulți slujitori. Odată nu-
mai că-i pierde punga cu bani. Întrebă pe toate slu-
gile sale, — dar oricât era de isteț — nimic n'află.

Într'o zi, ce-i năzare, — adună toate slugile
și le porunci să ridice fiecare degetele dela mîna
stîngă.

— Ați ridicat toți?

— Toți, — fu răspunsul.

— Și cel ce mi-a furat punga?

— Și eu, zise de colo unul, care nu băgă de
seamă ce răspunde.

Țiganul și ceapa

Abia apucă țiganul să fure, când iată-l și pe stăpânul cu un ciomag în mână.

— Ce cauți, baragladină, în grădina mea?

— Hei Rumânico, vântul m'o aruncat! Răspunse țiganul.

— Bine, dar dece ești-cu ghiara pe ceapă?

— Ca să nu mă ducă vântul mai departe!

— Dacă e așa, dece ți-i plină traista?

— Hei Rumânico, hasta așa-i!

Și văzând țiganul că nu mai are încotro, o luă la fugă, dar și Românul... îl ajunge și-l ia de chică și-apoi... dă-i și dă-i, strigând:

„Și asta așa-i!”

Țiganii și melcul

Apoi ci că într'un sat țigănesc, pare-mi-se era satul Ghicește-l de lângă orașul Caută-l, s'a întâmplat dupăcum spun poveștile țigănești, că după o ploaie mare dancii cei mititei văd un melc.

Cum văd dancii așa o joavină, voiesc s'o ia la fugă întrebându-se „Ce să fie?” Unul dintre ei, care fusese și la porci, li spuse:

„Măi paraleilor asta nu-i lucru curat! Bou să fie, n'ar avea șea; cal să fie, n'ar avea coarne.

„Atunci ce să fie?” Întrebară fricoși dracii.

„Hapoi nici eu nu știu, numa haideți să întrebăm pe tetea Drăghici, că el trebuie să știe”.

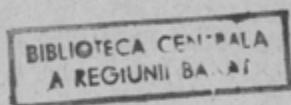
Cum auziră dancii, se înșiruiră la Drăghici și-i spuseră pricina. Cum auzi tetea așa o minune, se duse și el să vadă. Dar nici el nu știa ce-i. Dar ca să nu se facă de rușine, se scărpină după urechi, mai tuși odată și începu:

„Hei, măi băieți și cioromani! Nu vedeți că s'a suit nu știu ce pe măcar ce și se duce încotro?!”

Neamțul și Sârbul

Odată călătoriau pe un drum doi oameni. Unul era neamț, celalalt sârb. Amândoi flămânzira și n'aveau altă ceva de ale mâncării decât numai pâne. S'au dus ei deci la un cârnațar și au cumpărat un cârnaț. Bine, dar cum să-l împartă ei, că n'aveau cuțit. „Hai să-l împărțim!“ zise sârbul către neamț. „Eu prind cu dinții la un capăt și tu la celalalt și cât se va rupe la fiecare, atâta să mănânce!“

Și prinseră amândoi a trage. Sârbul strigă „Dârz!“ Dar neamțul „Ja!“ Gîciți cine a câștigat!

O seamă de cuvinte;

CÂNTECE:

În poezia „De cine dorul se leagă”: ¹⁾ Zăuita (a sel) = a uita. ²⁾ Furchiță = „furcă” (furca de tors).

În poezia „De cine mi-i dor și drag”: ¹⁾ Olcuță = ulcică.

În poezia „Mândruță cu casă 'n colț”: ¹⁾ Socac = uliță.

În poezia „Mândruța cu ochii mici”: ¹⁾ Șumar = pădurar. ²⁾ Ceșilă (țeșilă) = țească. ³⁾ Slaină = slanină. ⁴⁾ Paru = paharu.

În poezia „Zice lumea, zice țara”: ¹⁾ Căpara = darul mirelui, ce-l dă el miresii în seara de căpărire (logodnă).

În poezia „Auzit-am loi la moară”: ¹⁾ Gârnat = roșu închis. ²⁾ Gălbini = gălbinele.

În poezia „Frunză verde de priboi”: ¹⁾ Fluerân = formă participială pentru fluerând.

LA BALADE:

În balada „Miu haiducul”: ¹⁾ Astrânge (a) = a strânge. ²⁾ Mintenaș = peloc, îndată. ³⁾ Miș = formă pentru „îmi, că-mi, mi-l”. ⁴⁾ Răstăgnit = întins. ⁵⁾ Gujman = glugă. ⁶⁾ Pოდrum = pivniță. ⁷⁾ Burduș = pungă. ⁸⁾ Păcurar = cioban. ⁹⁾ Târței = mici mai marișori. ¹⁰⁾ Pogodi (a) = a se înțelege, a se învoi. ¹¹⁾ și ¹²⁾ Răstar, răstărei = lăstar. ¹³⁾ Rudi (a) = a înrudi, a se înrudi.

În balada „Bogdăneasa”: ¹⁾ Școrbelit = răscolit. ²⁾ Foale = pânțele.

În balada „Harimbașa și potera”: ¹⁾ Somna (a) = a dormi. ²⁾ Harâng = clopot. ³⁾ Blăgi = comori, odoare.

În balada „Balaurul”: ¹⁾ Chilicele = buchețele. ²⁾ Monstrie = monstru.

LA DESCÂNTECE:

În „Vroia”: ¹⁾ Ipostă (ibostă) = semn de dragoste. ²⁾ Podos = urit pierit. ³⁾ Buchiță = obraji. ⁴⁾ Goge = mare. ⁵⁾ și ⁶⁾ Spăie = boier; spăioane = boieriță. ⁷⁾ și ⁸⁾ Chinez = primar; chinezoane = femeia primarului. ⁹⁾ și ¹⁰⁾ Șumar = pădurar; șumăriță = femeia pădurarului.

În „descântec la neîncetarea ploilor”: ¹⁾ Drugă = doamnă, cană, ulcior.

În „De ceas slab”: ¹⁾ Sfede = vlagă. ²⁾ Putrezile = putrezăciunile.

În „Apa Sfinților”: ¹⁾ Zănoagă = pădure deasă, întunecoasă.

În „De diochi”: ¹⁾ Meață = amețeală. ²⁾ Codalbă = formă reduplicată pentru albă.

În „Descântec de negociu”: ¹⁾ Negociu (miligo) = urcior la ochi.

În „De stomach”: ¹⁾ Gânfă (a) = formă pentru „a îngâmfă”. ²⁾ Mănunța (a) = a tăia mărunț.

În „De întors”: ¹⁾ Vaspoamă = ușor, inflat.

În „De junghiu”: ¹⁾ Căbri (a) = a face călți din cânepa pieptenată.

LA „STRIGĂTURI LA JOC”:

¹⁾ Troc = peiorativ pentru ploscă. ²⁾ Cocori = creji.
³⁾ Rât = bahnă; poiană, luncă. ⁴⁾ Lătroni = gaure. ⁵⁾ Bufa = buha. ⁶⁾ Clanie = claic. ⁷⁾ Sălc = sale. ⁸⁾ Ciurătură = cusătură brodată pela poale. ⁹⁾ Cioplică = băteală la război; firele sucite scoase din urzeală.

LA „CIMILITURI”:

¹⁾ Bruș = boț, bulgăruș. ²⁾ Măzărață = noduroasă.

LA „DATINI ȘI CREDINȚE”:

¹⁾ Muronește (a muroni) = îl face de nimic, îl face beleag.

LA „OBICEIURI”:

¹⁾ Mâtca = partea tulpinei de unde pornesc ramurile la un pom. ²⁾ Mătcălau = pom mare, sub acărui ramuri se adună flăcăii și fete a 2-a sau a 3-a zi de Paști ori în Duminică Tomii spre a se prinde „frați de cruce”. ³⁾ Țițărăi = colindători. ⁴⁾ Cune = cuic. ⁵⁾ Jăghiu = jar. ⁶⁾ De slastă = mănecare de slastă (de fruct, dulce). ⁷⁾ Eșchie = așchie. ⁸⁾ A căpări = a peji, a se învoi pentru logodnă.

Cuprinsul:

CÂNTECE:

1. Codrule, bătrân moșneag	—	—	—	—	—	—	—	11
2. Câte țări în lung și lat	—	—	—	—	—	—	—	11
3. De-ar fi dorul ca o floare	—	—	—	—	—	—	—	12
4. Câtă boală-i pe sub soare	—	—	—	—	—	—	—	12
5. De cine dorul se leagă	—	—	—	—	—	—	—	12
6. Măi bădiță depărcior	—	—	—	—	—	—	—	13
7. Frunză verde de gorun	—	—	—	—	—	—	—	13
8. Somnu-mi-i și mor de somn	—	—	—	—	—	—	—	14
9. Sus e lună, jos e nor	—	—	—	—	—	—	—	14
10. De cine mi-i dor și drag	—	—	—	—	—	—	—	15
11. De aş şti cânta ca cucu	—	—	—	—	—	—	—	15
12. Cucule, pasăre mică	—	—	—	—	—	—	—	16
13. Păltinior cu frunză lată	—	—	—	—	—	—	—	16
14. De ți-s dragă, badeo dragă	—	—	—	—	—	—	—	17
15. Apucați pe Sasca'n vale	—	—	—	—	—	—	—	17
16. Cântă păsăruica'n iaz	—	—	—	—	—	—	—	18
17. Sus în vârf de brăduț	—	—	—	—	—	—	—	18
18. Așară și alaltă sară	—	—	—	—	—	—	—	19
19. Bate vânt, bate	—	—	—	—	—	—	—	18
20. Mândruță cu casa'n colț	—	—	—	—	—	—	—	20
21. Frunză verde mărăcine	—	—	—	—	—	—	—	20
22. Auzit-am auzit	—	—	—	—	—	—	—	21
23. Frunză verde golopâr	—	—	—	—	—	—	—	21
24. Ceru-i mare, stele-s multe	—	—	—	—	—	—	—	22
25. Mândra mea de astă vară	—	—	—	—	—	—	—	22
26. Frunză verde trei lămâi	—	—	—	—	—	—	—	23
27. Mândruța cu ochii mici	—	—	—	—	—	—	—	24
28. Trandafir frumos chital	—	—	—	—	—	—	—	25
29. Zice lumea zice țara	—	—	—	—	—	—	—	25
30. Știi tu mândro	—	—	—	—	—	—	—	25
31. Năcăjit ca mine nu-i	—	—	—	—	—	—	—	26
32. La birtu drăgostos	—	—	—	—	—	—	—	26
33. Sus la munte neaua ninge	—	—	—	—	—	—	—	27
34. Auzit-am loi la moară	—	—	—	—	—	—	—	27
35. Păsăruică de peste apă	—	—	—	—	—	—	—	28
36. Frunză verde de priboi	—	—	—	—	—	—	—	28
37. Mândro, când oi murj eu	—	—	—	—	—	—	—	28
38. Nici să fii neico ca luna	—	—	—	—	—	—	—	29
39. Dragu-mi-i bădița nalt	—	—	—	—	—	—	—	29
40. Sara bună mândro dragă	—	—	—	—	—	—	—	30
41. Mândra mea s'a lăudat	—	—	—	—	—	—	—	30

42. Frunză verde măgheran	— — — — —	30
43. Frunză verde de alună	— — — — —	31
44. Codrule, frunză rotundă	— — — — —	32
45. Frunză verde ililie	— — — — —	32

BALADE:

1. Miu haiducul	— — — — —	33
2. Bogdăneasa	— — — — —	36
3. Harimbaşa şi potera	— — — — —	38
4. Balaurul	— — — — —	39
5. Faţa Banului din Haţeg	— — — — —	39
6. Crăişorul	— — — — —	41

DESCANTECE:

1. Vraja	— — — — —	44
2. Descântec la neîncetarea ploilor	— — — — —	46
3. Descântec de luarea lăptelui	— — — — —	46
4. Descântec pentru scoaterea goangelor din casă	— — — — —	47
5. De ceas slab	— — — — —	47
6. Descântec de mironi	— — — — —	50
7. Apa Sfinţilor	— — — — —	51
8. De diochi	— — — — —	52
9. De bubă rea	— — — — —	52
10. Descântec pentru somn la copiii mici	— — — — —	53
11. De muma pădurii	— — — — —	54
12. Descântec pentru muşcătură de şarpe	— — — — —	54
13. Descântec de negociu	— — — — —	55
14. De măsele	— — — — —	55
15. De stomach	— — — — —	56
16. De mânătură	— — — — —	56
17. De întors	— — — — —	57
18. De junghiu	— — — — —	59
Strigături la joc	— — — — —	61—69
Cimilituri	— — — — —	70—75
Legende	— — — — —	76—80
Dăţini şi credinţe	— — — — —	81—85
Obiceiuri	— — — — —	86—104

POVEŞTI:

1. Țiganul şi diavolul	— — — — —	105
2. Povestea lui Cenușoacă	— — — — —	107
3. Povestea lui „Hop în straiță”	— — — — —	108
4. Iosif şi Dumnezeu	— — — — —	111
5. Cei trei câni	— — — — —	114
6. Povestea împăraţilor Roşu şi Verde	— — — — —	117
7. Povestea celor 99 de fraţi	— — — — —	122
8. Săracul şi faţa de împărat	— — — — —	125
9. Povestea lui Pipăruş Petru	— — — — —	128
10. Busuioc şi Siminic	— — — — —	129
Glume, anecdote	— — — — —	136—138
O seamă de cuvinte	— — — — —	139—140

